

Linn Monica Lilleberre

Mellom tradisjoner og modernitet

En kvalitativ studie av unge, gifte menns ekteskapsforståelser

Masteroppgave i sosiologi

Institutt for sosiologi og statsvitenskap, NTNU

Trondheim, september 2016

Forord

Så var dagen endelig kommet. Det er med stolthet, glede, vemod, og skrekkblandet fryd at jeg gir slipp på det som, til nå, føles som mitt livs største prosjekt. Jeg har lært mer på to år enn jeg noen sinne kunne tenke meg.

Det er så mange som fortjener en takk. Først og fremst vil jeg rette en stor takk til de ni mennene ”mine”, som har delt sine historier og som har gjort dette til en spennende oppgave å jobbe med. Takk for tiden deres, og for at dere frivillig og åpenhjertig ville snakke om privatlivet deres med en fremmed i timesvis! Jeg håper dere setter pris på resultatet.

Jeg har vært så heldig å ha to veiledere med meg i prosessen. Først Berit Brandt, som var med meg fra startfasen da oppgaven kun var en diffus idé. Takk for idémyldring, god veiledning og gode innspill. Lykke til i pensjonisttilværelsen.

Så trakk jeg Brita Bungum med inn i bildet. Takk for at du tok meg i mot med åpne armer, og for engasjementet du har vist for mitt prosjekt. Takk for interessante diskusjoner og lange, men morsomme digresjoner. Takk for motivasjon, og for at du hjalp meg helskinnet i mål!

En spesiell takk går til Hilde Balliere, som har fungert som en biveileder og gitt meg mangt en ting å tenke på. Takk for motivasjon og for at du har brukt sommerferien din på å lese mine tekster.

Takk til den beste gjengen å studere sammen med; kull 2014. For en herlig gjeng! Det beste kullet instituttet noen gang har hatt etter mitt syn. Takk for godt samhold og lange pauser. Dere er fine, alle som en. Shilli, Lilli og mitt levende sosiologiske leksikon, Røkkum (2016), dere har vært bærebjelken på lesesalen og over skype. Dere har lært meg at ”livet er et lære, man må alltid lære”. Takk for latter og støtte.

Takk til alle som har tatt seg tid til å hjelpe meg, med alt fra vanskelige ting i Word, til å lese deler av oppgaven. Ingvill Stuvøy, takk for gode innspill om kjønn og maskulinitet. Takk også til min tidligere norsklærer, Marianne Følling, som har gjort meg oppmerksom på at jeg må lære meg kommareglene på nytt.

Per Magnus, verdens beste kjæreste og samboer! Du har vært (og er fremdeles) enestående. Takk for at du har holdt ut med meg i skriveprosessen, tatt i mot mine frustrasjoner og delt

mine gleder. Jeg tipper du er glad for å ha meg ”tilbake”. Takk for at du har hørt meg snakke om modernitetsteoretikere, ekteskap og romantiske frieri i over et år. Takk for at du er så positiv og løsningsorientert når jeg kun ser svart. Takk for at du også er et teknisk geni når jeg ikke får ting til å fungere. Takk for at du er du! Jeg elsker deg.

Og sist, men ikke minst; mamma og pappa. Mine to største forbilder. Takk for all støtte og oppmuntring fra dag én. Takk for at dere har sendt sms fremfor å ringe, i frykt for å forstyrre en god flyt. Takk for at dere alltid har svart når jeg har villet snakke. Takk for at dere bryr dere så mye som dere gjør. Nå kan også dere senke skuldrene. Jeg vet at dere har stresset like mye som meg. Takk for at dere er stolte av meg. Uten dere hadde oppgaven aldri blitt ferdig. Love you, dum & mad.

Abstract

This thesis explores how young, married men understand marriage. After the Second World War, marriage has gradually lost its meaning as an economic and strategic factor from generation to generation, especially in Western countries. Because of the increase in cohabitations, marriage has lost its unique position as a framework around family life and parenthood. Despite this, people continue to marry. Using in depth interviews with 9 young, married men, I take a closer look at understandings of marriage from a male perspective. The analyzes of the late modernity done by modernity theorists such as Anthony Giddens, Ulrich Beck and Elisabeth Beck-Gernsheim, show that society has changed after the 1970s. Unlike traditional societies, contemporary societies are more liquid than solid. Traditions have been replaced by reflexive choices, and this affects our intimate relationships and leads to an understanding of couple relations as non-committal. Following this, several interesting questions pop up. Why do men marry today? What does marriage mean to them?

The key findings include that men understand marriage as a tradition, a part of the cultural society they live in. They emphasize safety and stability, and these values are found in marriage. An important reason for getting married, is love. They experience that love becomes more “serious” by marrying. Further, their understandings of marriage are characterized by a differentiation between traditionalism and modernity. Some understandings are traditional, others are more modernistic. Maybe there is tension between free, individual choices and traditional structures? Although the men consider themselves as free individuals with opportunities to make their own choices, they often end up supporting traditions and what “everyone else” does.

Because research on marriage tends to focus on women, more studies are needed on men and their understandings of marriage. This thesis is a sociological contribution to a research field, in which men’s voices currently are silent.

Innholdsfortegnelse

1. Innledning	1
1.1 Problemstilling	2
1.2 Oppgavens struktur	3
1.3 Ekteskapet som forskningsfelt	3
1.3.1 Studier om ekteskapsintensjoner	4
1.3.2 Ekteskap i lys av modernitetsteori	5
1.3.3 Mannen i fokus	6
1.3.4 Ekteskapsinngåelse og kjærlighet	7
1.3.5 Navnebytte	8
1.4 Ekteskapet i endring	8
2. Teoretiske perspektiver som berører ekteskap	11
2.1 Risikosamfunnet og det senmoderne samfunn	12
2.2 Individualisering og parforhold	13
2.3 Displaying families	15
2.4 Kjærlighet	16
2.5 Tradisjoners betydninger	17
2.6 Maskulinitetsteori	19
2.7 Anvendelse av teori	21
3. Metode	23
3.1 Metodisk tilnærming	23
3.2 Utvalg og rekruttering	23
3.3 Informantene	25
3.4 Intervjuguide	26
3.5 Gjennomføring av intervju	27
3.5.1 Intervjukontekster	28
3.5.2 Øvrige utfordringer	30
3.6 Etiske vurderinger	31
3.6.1 Informert samtykke	32
3.6.2 Konfidensialitet og anonymisering	32
3.7 Forskerrollen	33
3.8 Studiens kvalitet	34

3.9 Analysestrategi	35
4. Hvorfor gifte seg?	37
4.1 Ekteskap som det seriøse stadium i parforholdet	37
4.2 Tradisjonelle menn.....	39
4.3 Ulike livssyn, like begrunnelser	41
4.4 Juridisk sikkerhet	42
4.5 Trygghet: ekteskapet som refleksvest	44
4.6 Kjærlighet: "Folk som elsker hverandre høyt gifter seg jo"	46
4.6.1 Velger kjærligheten, og dermed også ekteskapet	47
4.6.2 Gud som superlim	49
4.6.3 Kjærlighet i parforholdet, <i>seriøs</i> kjærlighet i ekteskapet.....	49
4.7 Oppsummering	51
5. Ekteskapsinngåelsen: før, under og etter bryllupet	53
5.1 Livet før bryllupet	54
5.1.1 Variasjoner i mennenes livsløp	54
5.1.2 Kjønnstradisjonelle frieri: "mannens oppgave"	55
5.1.3 Når kvinnen frir	59
5.1.4 "Det var ikke noe friermål av noe slag"	59
5.2 Bryllupet.....	61
5.2.1 "Kjærlighetsmåten" å offentliggjøre parforholdet på	61
5.2.2 "I disse vitners nærvær"	63
5.2.3 Farskap som den største forpliktelsen	65
5.2.4 Bryllupsdagen: spesiell, men tradisjonell?.....	66
5.3 Tiden etter ekteskapsinngåelsen	69
5.3.1 Ekteskapet som å vinne VM, giftingen som medaljen	69
5.3.2 Når to blir til ett, tar kvinnen mannens etternavn	72
5.4 Oppsummering	74
6. Avslutning	77
6.1 Oppsummering og diskusjon av hovedfunn.....	77
6.2 Avsluttende diskusjon	81
6.3 Videre forskning.....	83
Litteraturliste.....	A
Vedlegg 1: Godkjenning fra NSD.....	E
Vedlegg 2: Informasjonsskriv.....	G

Vedlegg 3: Intervjuguide I

1. Innledning

Da jeg var barn, snakket jeg og venninnene mine ofte om fremtiden. Når vi ble voksne, skulle vi gifte oss. Dette var det ingen tvil om. Vi snakket om bryllup, kjoler og brudeslør. Vi lekte til og med at vi var bruder, med vakre kjoler og lange slep. Guttene snakket aldri om dette. Aldri som vi kunne høre, i hvert fall. Ikke lekte de bryllup med oss heller, det var jo en ”jenteting”. Ekteskap og bryllup er også et tema jeg og venninnene mine snakker om i dag. At mange rundt oss gifter seg, samt hvorfor vi enten ønsker, eller ikke ønsker, det samme. Kompisene mine snakker aldri om dette. Aldri som jeg kan høre, i hvert fall.

Vi lever i et samfunn hvor ekteskapet har endret betydning. Disse endringene har skjedd i løpet av de siste 50 til 60 årene. Generelt i Skandinavia har samboerskapet blitt en akseptert og utbredt samlivsform og den praktiske betydningen av ekteskapet avtar (Wiik, Noack, & Bernhardt, 2010). Dette fører til at flere anser ekteskapet som en institusjon som har mistet sin posisjon som ramme rundt samliv og foreldreskap, i det senmoderne samfunn (Beck & Beck-Gernsheim, 1995; Giddens, 1999; Knudsen & Wærness, 1996; Leira, 2010). Til tross for dette fortsetter mange å gifte seg. I 2015 ble det registrert 22 738 inngåtte ekteskap i Norge (Statistisk Sentralbyrå, 2016). Forskning viser at majoriteten av samboere gifter seg til slutt (Wiik, 2010b), og at ekteskapet fremdeles er den samlivsformen som er mest utbredt (Statistisk Sentralbyrå, 2015b; Syltevik, 2005). Selv om ekteskapets betydning har endret seg, er dette fortsatt et aktuelt tema i samtiden. Det fortjener å forskes på, noe denne masteroppgaven tar sikte på gjøre.

Ekteskap og bryllup er synlige tema i norsk offentlighet, og preges av feminisering. TV-serier som blant annet ”Bill.mrk: Bryllup”¹, ”Say Yes to the Dress”², ”Brura blei lura”, og ”Gift ved første blick”³ har blitt vist på norsk TV. De handler mest om, og fokuserer i stor grad på kvinner. ”Brura blei lura” er en britisk underholdningsserie som lar brudgommen fullt og helt planlegge bryllupet. Programbeskrivelsen lyder ”Ville du late den komande ektemannen din og kompisane hans planleggje bryllaupet ditt?”(NRK TV, 2010). ”Bryllupet ditt” er direkte

¹ Norsk realityserie vist i 2004, hvor en norsk kvinne skal finne seg en mann. Hun fikk date så mange menn hun ville, samtidig som hun planla sitt eget bryllup med mål om å gifte seg i siste episode (Nettavisen, 2003).

² Amerikansk realityserie vist på TLC, hvor ansatte i en brudesalong i New York hjelper kommende bruder med å finne den perfekte brudekjole (IMDb.com, 2016).

³ Norsk realityserie vist i 2014 og 2015. Et eksperiment hvor fire eksperter matcher par som deretter møtes for første gang i sitt eget bryllup (dplay.no, 2016).

rettet mot kvinnen, og sier noe om stereotypier knyttet til menn og ekteskap. Det sier også noe om hvor uvanlig det er å fokusere på mannen i forbindelse med bryllup. Bryllupsmagasiner har overskrifter som ”Being a Princess”, ”Inspirasjonsbilder for bruden”, ”Våre favorittkjoler for 2017”, ”Dette må du huske når du skal kjøpe brudekjole”, listen er lang. De er synlig i butikkhyller og på Internett, og dermed for alle. Man blir informert om det enten man vil eller ikke. På bakgrunn av dette utvikles det en forståelse av ekteskap og bryllup som noe som assosieres med kvinner.

Det er gjort lite forskning som fokuserer eksplisitt på menn på dette feltet, og jeg ønsket derfor å trekke frem de ”lavmælte stemmene” til menn som har giftet seg. Hva tenker de om bryllup og ekteskap? Deres stemmer i forbindelse med ekteskapsinngåelse, og særlig bryllup, tradisjoner og ritualer høres sjeldent, verken i den offentlige samtalen, media eller i forskningsfeltet. Oppgavens fokus er derfor på menn. Jeg utforsker ekteskapet slik det blir erfart og forstått av unge, gifte menn. Dette gjør jeg fra en kvalitativ innfallsvinkel.

1.1 Problemstilling

Med utgangspunkt i økt samboerskap og påstander om ekteskapets svekkede posisjon har jeg utformet studiens problemstilling: *Hvordan forstår unge, gifte menn ekteskap?*

Når jeg da er interessert i hvordan mennene forstår *ekteskap*, ser jeg ekteskapet som et begrep som ikke bare rommer institusjonen som legaliserer samlivet og danner en regulerende ramme om familielivet (Schackt, 2014). Det rommer også parforholdet generelt, og de ulike begivenhetene rundt ekteskapsinngåelsen.

Min oppgave er ikke en maskulinitetsstudie selv om jeg studerer menn. Den sosiologiske kanon har en tendens til å se på menn som universelle subjekter, mens kvinnen ses på som ”det annet kjønn”. Derfor studeres menn og kvinner alltid først og fremst som kjønnete subjekter (Marshall & Witz, 2004). Mitt formål er likevel ikke å diskutere kjønn, men heller subjektdannelse mellom tradisjon og modernitet. Det er viktig å understreke at mennene i mitt utvalg ikke er tenkt som representanter for et universelt subjekt (Moi, 1999). De er konkrete subjekter, med egne konkrete erfaringer og refleksjoner. Det er disse erfaringene og refleksjonene som danner utgangspunktet for min utforskning av brytningen mellom tradisjon og modernitet i dagens Norge. Til tross for dette har jeg valgt å avgrense oppgaven til å

studere menn, nettopp fordi ekteskap og bryllup - og mer generelt det intime liv, kjærlighet og familie - oftere er blitt assosiert med kvinner. Selv om kjønn og maskulinitet ikke er hovedfokus i denne oppgaven, vil jeg trekke inn teori om dette der det er relevant. Dette gir meg et innblikk i hvordan kjønn er på spill i forbindelse med ekteskap og bryllup. Videre kan det bidra til å forstå brytningen mellom tradisjoner og modernitet, et funn som vil presenteres og diskuteres ytterligere i analysen. De teoretiske perspektivene ser ikke først og fremst menn som kjønnete subjekter, da brytningen mellom det tradisjonelle og det moderne er oppgavens fokus. Jeg har vært opptatt av å ha på meg de modernitetsteoretiske ”brillene”. Dette vil jeg redegjøre for nærmere i kapittel 2.

1.2 Oppgavens struktur

I neste delkapittel presenterer relevant forskning gjort på feltet, for deretter å gjennomgå hvordan ekteskapet har endret seg de siste tiårene. I kapittel 2 presenterer jeg oppgavens teoretiske bakteppe, med fokus på Giddens (1990, 1991, 1992, 1994, 1999), Beck (1992, 1997, 1998) og Beck-Gernsheims (1995, 2002) modernitetsteorier, samt perspektiver på kjærlighet og tradisjoner. Deretter følger metodekapittelet, hvor jeg redegjør for metodisk tilnærming, forskningsprosessen og diskuterer studiens kvalitet. Analysen består av to deler hvor jeg i kapittel 4 ser nærmere på mennenes begrunnelser for ekteskapsinngåelsen. I kapittel 5 fokuserer jeg på mennenes handlinger og forståelser i tiden før, under og etter bryllupsdagen. Her ser jeg blant annet på frieri, bryllupsdagens betydninger og konsekvenser av ekteskapsinngåelsen. Avslutningsvis, i kapittel 6, kommer en oppsummering og diskusjon av oppgavens hovedfunn.

1.3 Ekteskapet som forskningsfelt

Sosiologiske studier om familieinstitusjonen og ekteskapet er blant de første temaene studert innen moderne sosiologi. Parsons (1955) for eksempel, studerte ekteskapets sosiale funksjoner i storsamfunnet, og Merton (1941) så på mønstre av inngiftede mellom medlemmer i ulike etniske grupper. Familien som institusjon har mistet noen av funksjonene og betydningene den tidligere hadde. På samme tid ser det ut til at parforholdet står sterkt (Syltevik, 2005). Det er blitt forsket på hvordan unge ser på sitt fremtidige familieliv (Bernhardt, 2002; Lyngstad & Noack, 2005; Wiik, 2009; Wiik et al., 2010), blant annet gjennom å studere deres holdninger til ekteskap. I denne delen av oppgaven presenterer jeg et utvalg av den eksisterende forskningen relatert til ekteskap, som jeg finner relevant. Jeg vil

også gjennomgå hvordan ekteskapet som institusjon har endret seg, fra det før-industrielle samfunnet til i dag.

1.3.1 Studier om ekteskapsintensjoner

Lyngstad og Noacks (2005) kvantitative studie tok sikte på å undersøke om unge voksne ville gifte seg og stifte familie på tradisjonelt vis. Dette basert på intervjumateriale fra et landsrepresentativt utvalg barnløse, ugifte menn og kvinner. Hovedfunnene viste at flertallet både ønsket å gifte seg og få barn i fremtiden, men barn ble nevnt langt oftere.

Ekteskapsinngåelse var mer aktuelt blant de som allerede var i et forhold. Samboere var de som hadde størst tro på å gifte seg, men ekteskapsintensjonene stod sterkt også blant de øvrige respondentene. Det å ha opplevd samlivsbrudd, enten selv eller i familien, virket negativt på egne tanker om fremtidig ekteskapsinngåelse, spesielt blant kvinnene. Forskning gjort av Bernhardt og Moors (2009) indikerer at barnløse samboere som planlegger, eller har snakket om, å få barn har større sannsynlighet for å gifte seg.

Mye av den norske forskningen viser at troen på fremtidig ekteskapsinngåelse er sterkere blant kvinner, og at kvinner ofte er mer familieorienterte enn menn (Lyngstad & Noack, 2005; Wiik, 2009). Blant unge menn i Norge assosieres religiøsitet med en signifikant økning i ekteskapsintensjoner. Religiøsitet assosieres også med tradisjonelle holdninger til ekteskap og familieliv, noe som kan være årsaken til at unge, religiøse mennesker har relativt høyere ekteskapsrater og lavere samboerskapsrater enn de mindre religiøse. Dette viser at religiøsitet spiller en viktig rolle for valg av samlivsform, men at det ikke påvirker det generelle ønsket om å stifte familie (Lyngstad & Noack, 2005; Wiik, 2009).

Wiik, Noack og Bernhardt (2010) gjorde en kvantitativ studie blant unge samboere i Norge og Sverige, og undersøkte hvilke faktorer som bidro til samboeres ekteskapsplaner. Med dette forsøkte de å finne ut om det er kjærligheten eller de sosioøkonomiske aspektene som er viktigst for unge samboeres intensjoner om å gifte seg. De fant at flertallet av de som planla å gifte seg hadde fullført høyere utdanning på universitetsnivå. Flere studier har funnet at sannsynligheten for å planlegge ekteskap er høyere for de med høy utdanning enn de med lavere utdanning (Bernhardt, 2002; Wiik et al., 2010). Dette forklares blant annet med at høyt utdannede mennesker kan være mer oppmerksom på juridiske forskjeller mellom samboerskap og ekteskap.

Det å ha venner som er gift øker sannsynligheten for å planlegge ekteskap med hele 86 %, men det er kvinnene som føler mest på det sosiale presset. Følelsen av å være fornøyd med, og forpliktet til, sitt nåværende forhold øker også sannsynligheten for ekteskapsintensjoner (Wiik et al., 2010). Wiik, Noack og Bernhardt (2010) fant i sin studie at kjærlighet delvis er viktigere enn penger. De fant også en positiv sammenheng mellom sosioøkonomiske variabler og intensjoner om ekteskap, og konkluderte derfor med at både kjærlighet og utdanning assosieres med ekteskapsintensjoner blant unge samboere i Skandinavia. Det å fullføre en grad på universitetet vil markere en overgang til voksenlivet, som også kan påvirke andre overganger, som for eksempel ekteskapsinngåelse.

1.3.2 Ekteskap i lys av modernitetsteori

Syltevik (2000) har sett nærmere på om, og i hvilken grad, individualiseringstendensene Giddens, Beck og Beck-Gernsheim omtaler, preger norske pars forståelse av parforhold og familierelasjoner. Ved intervju med både ektepar og samboerpar studerte hun rammene rundt deres samliv, og hvilke tanker de hadde om nåværende og eventuelt framtidige samlivsformer. Parene oppfattet samlivsform som et individuelt valg, mer enn et område hvor tradisjoner spilte inn. Likevel fant hun at tradisjoner og forventninger fra andre spilte inn, spesielt for ekteparene, i hvordan bryllupsdagen skulle være. Ekteskapets betydning varierte også. For noen ble det sett på som en praktisk løsning, mens andre opplevde ekteskapet som en stadfestelse av et løfte og en forpliktelse. Syltevik (2000) konkluderte med at samliv ikke tas for gitt, og at dagens situasjon preges av differensiering. Både det å bli og det å være en familie ble gjort på ulike måter. Uansett om parene var samboere eller gift, var dette beslutninger de tok for sin egen del og på sin egen måte. Når det gjelder hvordan familielivet er preget av individualisering, konkluderes det med at til tross for at det oppstår nye valg, og familien frigjøres fra tradisjoner, skjer valgene og endringene innenfor nye strukturerende betingelser.

I sin kvalitative masteroppgave studerte Therkelsen (2012) ekteskapets betydning i moderne tid, med utgangspunkt i modernitetsteori. Hun fant forskjeller med hensyn til hvor langt avtradisjonaliseringen av ekteskapet har gått. For informantene var ekteskapet preget av tradisjoner, spesielt i forbindelse med forlovelse, bryllup, navneskikker og økonomisk organisering. Ekteskapet ble oppfattet som noe stabilt og slitesterkt, men mennene og

kvinnene la ulik verdi i ekteskapet. Individualisering og valgfrihet var synlig, men fellesskap var desto viktigere.

Selv om det finnes mange likheter mellom Sylteviks rapport, Therkelsens masteroppgave og min egen masteroppgave, har deres studier fokusert på samboerpar og ektepar. Mitt bidrag vil være å rette fokus kun mot mannen, som er mindre synlig innen ekteskapsforskningen.

1.3.3 Mannen i fokus

Et av bidragene med fokus på menn er imidlertid Duvanders (1999) kvantitative undersøkelse, rettet mot svenske menn og deres tilbøyelighet til å gifte seg. Ved hjelp av retrospektive historier om familiedannelse samt spørreskjema, analyserte hun faktorer om sosial bakgrunn for å se om de styrket sannsynligheten for ekteskapsinngåelse. I likhet med Wiik, Noack og Bernhardt (2010), fant hun at majoriteten av menn med samboere og ekteskapsintensjoner hadde høyere utdanning. Hun fant flere likheter blant mennene som planla å gifte seg og mennene som faktisk giftet seg, men en forskjell var at mennene som planla å gifte seg var mer påvirket av sin daværende situasjon. De som faktisk giftet seg var derimot mer påvirket av sin bakgrunn. De som planla ekteskap ble av Duvander (1999) karakterisert som tradisjonelle, mens de som faktisk giftet seg hadde en tendens til en mer likestilt holdning.

Duvander (1999) konkluderte med at ekteskapsinngåelse ikke bare er en bevisst beslutning. Ekteskapsholdninger avhenger av alder, sosialisering i barndommen og holdninger til familie. Sammensetningen av familien man vokser opp i påvirker parforhold, familiedannelse, og sannsynligvis avgjørelsen om man ønsker å gifte seg når man lever i et samboerskap. Hun fant at ekteskapsinngåelse har størst sannsynlighet for å skje i en bestemt fase i livet, hvor en ønsker stabilitet i parforholdet. Hun fant at noen søker etter denne stabiliteten i ekteskapet, mens andre kan søke etter det på andre måter (Duvander, 1999).

Selv om jeg i likhet med Duvander (1999) fokuserer på menn i min studie, er min oppgave kvalitativ og vil derfor fange opp noe annet enn hennes kvantitative undersøkelse gjorde. Selv om det nok finnes likheter mellom Norge og Sverige, antar jeg at det også finnes forskjeller. Dessuten er hennes studie snart 20 år gammel. Det er derfor nærliggende å tro at mye kan ha forandret seg siden da, og det kan dermed være nyttig med et nytt bidrag.

1.3.4 Ekteskapsinngåelse og kjærlighet

Knudsen og Wærness (1996) fant at oppfattelsen av ekteskapet som en forpliktende samlivsform er svekket både i Norge og Sverige. De påpeker at ekteskapet likevel har en sterk symbolsk verdi. I følge Noack (som sitert i Lindstad, 2007), er også bryllupets sosiale funksjon viktig. Bryllup derfor kan tolkes som en måte å signalisere hvor man står i livet og hva man har oppnådd.

Bernhardt (2002) fant i sin studie av unge voksne i Sverige, at man gjennom vielse og bryllup viser at man mener alvor med forholdet. Hun fant også at det romantiske aspektet ved ekteskapsinngåelsen vektlegges. Annen ekteskapsforskning finner at de fleste i den vestlige verden gifter seg av kjærlighet, og følger det lidenskapelige kjærlighetsidealet (Moxnes, 1990).

Til tross for studier som viser sammenheng mellom sosioøkonomiske variabler og ekteskap, er det kjærligheten som er *selve* grunnen til ekteskapsinngåelser i moderne vestlige samfunn (Wiik et al., 2010). Det er den romantiske kjærligheten som karakteriserer den moderne formen for ekteskap som oppstod i det 20 århundre, i følge Coontz (2005). Wiik (2010) påpeker at individualiseringsprosessen, og den økte viktigheten av romantisk kjærlighet, kan tyde på at sosioøkonomiske variabler er mindre viktige. Samtidig hevder mange forskere (Amato, 2007; Duvander, 1999; Wiik, 2010b) at ekteskapsforskningen har oversett viktigheten av romantisk kjærlighet, og i større grad fokuserer på sosioøkonomiske og demografiske faktorer. Dette gjelder spesielt kvantitative studier hvor kjærlighet er vanskelig å måle (Duvander, 1999). Dersom dette er tilfellet er min masteroppgave aktuell, ved at jeg blant annet ser nærmere på kjærlighetens betydning gjennom informantenes begrunnelser for ekteskapsinngåelse.

Forskningen viser at ekteskapet i sin tradisjonelle form er svekket på grunn av større frihet til å velge den samlivsformen man ønsker, men det betyr ikke nødvendigvis at færre ønsker å gifte seg. Samboerskapet er en måte å holde alle muligheter åpne på, men ikke dermed sagt en avvisning av ekteskapet (Duvander, 1999).

1.3.5 Navnebytte

Den siste undersøkelsen gjort på valg av etternavn i Norge viser at åtte av ti kvinner tar mannens etternavn når de gifter seg (Noack & Wiik, 2005). Loven som påla kvinner å ta mannens etternavn i ekteskapet har gradvis blitt moderert, men det var ikke før i 1980 at vi fikk en kjønnsnøytral navnelov som ga menn og kvinner lik tilgang til å bytte eller beholde navnene sine (Noack & Wiik, 2005).

Forskningen viser et mønster i at menns og kvinners navnevalg i ekteskapet ikke foregår på like premisser; det tas for gitt at familien skal ha mannens etternavn (Grønstad, 2014; Wiik, 2005). I Grønstads (2014) studie om opplevelsen av navnebytte i ekteskapet, anså mennene sitt etternavn som noe de eide. Det var en del av deres identitet de ikke kunne endre.

Kvinnene som tok ektemannens navn opplevde det som både hyggelig og naturlig, samt at felles etternavn signaliserer familie og tilhørighet. Kvinnene så det også som et tydelig signal på at man er gift og ikke samboere, men mest av alt begrunnet de navnebyttet med tradisjon. En lignende studie utført av Thörnblad (2003) viser at tradisjonen med navnebytte opprettholdes ved at mange kvinner velger å bytte etternavn. Hun fant at kvinnene hun intervjuet så på dette som et fritt og personlig valg, som et symbol for enhet med mannen.

Som vi har sett, er mye av den tidligere forskningen på dette feltet rettet både mot kvinner og menn, eller par. Så vidt meg bekjent, finnes det også få norske *kvalitative* studier med fokus på mannens perspektiv. Spesielt på menn som allerede er gift, og hva ekteskapet betyr for dem.

1.4 Ekteskapet i endring

Ekteskap og forsørgelse var en overlevelsesstrategi i det før-industrielle samfunnet. Ektefellen ble gjerne valgt av familien, ut fra sosiale og økonomiske kriterier, med overlevelse og reproduksjon som motiv (Granrusten, 1996; Moxnes, 1990). For kvinner var det viktig å ha en mann med driftighet og rikdom. For menn var det viktig å skaffe seg en kone med potensiale til å både bli en god mor og husmor.

I årene etter krigen var ekteskapstallene høye, men utover 70-tallet sank de jevnt (Noack, 1996). Siden slutten av 1960-tallet har ekteskapet og familiemønstre gjennomgått store endringer, spesielt i vesteuropeiske land. Disse endringene refereres ofte til som ”den andre

demografiske overgang”. Her utsettes ekteskapsinngåelse og førstefødsler, og overgangen fra livslange til kortvarige samliv er et typisk trekk (Lyngstad & Noack, 2005).

Nedgangen i ekteskapsinngåelser utover 1970-årene ses i sammenheng med en gryende ideologi om å kunne velge ektefelle basert på kjærlighet. Denne ideologien ble av mange sett på som et seksuelt opprør mot foreldre og rådende konservative verdier, men også som et opprør mot ekteskapet (Telste, 2003). Samboerskap, eller ”det papirløse ekteskapet”, ble først lovlig å inngå i 1972 og økte deretter for fullt. I 2014 utgjorde samboere vel en fjerdedel av par som bodde sammen (Statistisk Sentralbyrå, 2015b).

Det tradisjonelle livsløpet hvor man gifter seg, og deretter får barn, er blitt erstattet av ulike kombinasjoner av samboerskap, foreldreskap og *eventuelt* ekteskap (Lyngstad og Noack 2005). Økningen av samboerskap har ført til at ekteskapet har mistet sin enestående posisjon som økonomisk og strategisk faktor mellom slekter, og som ramme rundt samliv og foreldreskap. Som økonomisk strategi har ekteskapet og kjernefamilien i større grad beholdt sin posisjon (Granrusten, 1996; Leira, 2010). Etter husmødrenes glanstid på 50- og 60-tallet, kvinnenes inntog i det lønnete arbeidsmarkedet, og tilgjengelige velferdsordninger, ble også behovet for ekteskap som forsørgelse mindre (Kitterød & Rønsen, 2013).

I dag står man fritt til å velge ektefelle selv, og dette gjøres i stor grad på et emosjonelt plan (Moxnes, 1990). Fremveksten av den romantiske kjærligheten som grunnlaget for det moderne ekteskapet representerer et dramatisk brudd fra resten av historien, da det i mange kulturer var forpliktelsen, og ikke følelsene, som var viktige (Coontz, 2005). Coontz (2005, 2007) argumenterer for at det i dag er en generell overensstemmelse om hva som skal til for at et par skal leve lykkelig; de må ha dyp kjærlighet for hverandre, og må velge hverandre uavhengig av press utenfra.

Det er ikke store forskjeller mellom gifte og samboeres skattebehandling og økonomiske situasjon, men det finnes noen forskjeller ved samlivsbrudd (Barne- og familiedepartementet, 1999). Ved brudd mellom samboere tar partene med seg det de selv eier. Er man gift har begge ektefellene krav på like store verdier, med mindre de har avtalt særreie. Når det gjelder arv er det klare forskjeller mellom samboende og gifte. Samboere har ikke arverett etter hverandre, og heller ikke rett til å sitte i uskiftet bo. Dersom en av samboerne dør, må boligen skiftes og arvingene, da ofte barna, har krav på arven med en gang. Ønsker den gjenværende part å bli boende, må han eller hun eventuelt kjøpe ut arvingene. Er man gift har ektefellen

rett til å sitte i uskiftet bo, og beholder felles eiendeler (Høie, 2005). I et samboerskap kan man, som en kompensasjon for den juridiske kontrakten man bindes til i ekteskapet, skrive testamente eller samboerkontrakt. Her kan man avtale det man måtte ønske når det gjelder eierforhold, gjeldsforpliktelser, og fordeling ved eventuelt samlivsbrudd (JURK, 2001).

Giddens (1999) hevder at ekteskapet har gått fra å være en naturlig tilstand til å bli en ”tom” institusjon. Navnet er fremdeles det samme, men innholdet er forandret. De grunnleggende funksjonene er ikke slik de en gang var. Formålet er ikke lenger å sikre reproduksjon og arbeidsdeling mellom kjønnene. Bindingene blir dermed færre og giftermål blir et usikkert prosjekt (Lyngstad og Noack 2005). Tidligere var det gifte paret en del av familiesystemet, mens det i dag er paret selv som er familiens kjerne. *Paret* bestemmer hva ekteskapet skal innebære for dem (Jarnkvist, 2011).

Det er liten tvil om at ekteskapet har mistet sin enestående posisjon og endret sin betydning. På samme tid har samboerskap blitt populært og akseptert. Hva er det som gjør at ekteskapet fremdeles er en attraktiv samlivsform, når det ikke lenger er nødvendig verken for å føre to slekter sammen, sikre forsørgelse eller reproduksjon?

2. Teoretiske perspektiver som berører ekteskap

Problemstillingen jeg utforsker i denne oppgaven, er som tidligere nevnt, hvordan unge, gifte menn forstår ekteskap. Da jeg startet med å lese ulike studier om ekteskap, fikk jeg tidlig noen ideer til hvilke teorier som kunne benyttes for å forstå ekteskapet som fenomen. Likevel var det først etter å ha tatt et ordentlig dypdykk i materialet mitt at jeg fikk øye på hvilke perspektiver som ville være nyttige å anvende i analysen. I denne delen av oppgaven vil jeg presentere studiens teoretiske bakteppe og presisere den overordnede problemstillingen underveis.

Moderne sosiologiske forståelser av intime relasjoner og familier har i stor grad dreid seg om endringene som forekom i vestlige samfunn fra 1970-tallet: synkende ekteskapsrater, høye skilsmisserater, og økt antall samboerskap og barnefødsler utenfor ekteskapet. Mange har foreslått at disse endringene fører til et signifikant skifte mot en løsere og mer individualisert ordning rundt kjærlighet og omsorg (Syltevik, 2010). Det overordnede teoretiske perspektivet for analysen vil være modernitetsteoretikerne Giddens (1990, 1991, 1992, 1994, 1999), Beck (1992, 1997, 1998) og Beck og Beck-Gernsheims (1995, 2002) fortolkninger av det moderne samfunn og dets konsekvenser for parforhold, ekteskap og familieliv i vår tid. Tesen er at individualisering og mangel på tradisjoner og faste former, gjør at individene i økende grad må konstruere og utforme sine liv og sin identitet selv. Nære relasjoner og det senmoderne parforholdet har blitt omformet fra faste og forpliktende forhold, vanligvis innenfor ekteskapets rammer, til en mer flytende, lettere oppløselig og mer uforpliktende form (Beck og Beck-Gernsheim 1995). Deres teorier kan derfor bidra til å gi en økt forståelse av hvordan mennene i denne studien gir ekteskapet mening.

Videre har jeg valgt å inkludere perspektiver på tradisjoner og kjærlighet, da dette viste seg å bli sentralt for å få innsikt og forståelse av innholdet i datamaterialet. Det finnes mye teori og forskning om kjønn og maskulinitet som også kunne være nærliggende å koble til min oppgave, med tanke på at jeg har menn som informanter. Jeg har inkludert noe av dette for å forstå hvordan mennene tenker, særlig rundt tradisjoner og ritualer i forbindelse med bryllupet, men på samme tid har mitt hovedfokus først og fremst vært på moderniteten og menns forståelser av ekteskap. Dette er grunnen til at jeg har gjort et eklektisk valg når det gjelder teori for å kunne gå i dybden på fenomenet.

Perspektivene jeg benytter i oppgaven fokuserer i ulik grad på spenningen mellom individ og

struktur. Buchmann (1989) hevder at studier om livsløp må bygge på analyser av både struktur og kultur. Det strukturelle makroperspektivet fokuserer på hvordan samfunnet konstruerer, organiserer og definerer livsløp, mens det kulturelle mikroperspektivet fokuserer på aktøren og hvordan individer oppfatter, vurderer og utformer sine liv. Jeg vil argumentere for at ekteskapet er et utsnitt av mennenes livsløp, da det omhandler både det å gifte seg, og til dels det å stifte familie. Etableringen som skjer rundt ekteskapsinngåelsen er en sentral del av livsløpet til mennene i min studie. Derfor anser jeg det nyttig å anvende modernitetsteoretikernes strukturelle makroperspektiv når jeg studerer fortellinger i mikroperspektiv. Analysen min befinner seg i et krysningpunkt hvor jeg forsøker å forstå informantenes individuelle opplevelser i lys av modernitetsteoretikernes mer makroorienterte perspektiv. Modernitetsteoriene illustrerer at det ikke er opplagt å velge ekteskap i det senmoderne samfunn, og derfor finner jeg det spesielt interessant å se på hvorfor mennene valgte ekteskap, og hva ekteskapet betyr for dem.

2.1 Risikosamfunnet og det senmoderne samfunn

Et av de mest utbredte og anvendte samfunnsbegrep, foruten kunnskapssamfunnet, er Ulrich Becks (1992) risikosamfunnsbegrep. For Beck var Tsjernobyl-ulykken i 1986 selve symbolet på at vi har beveget oss fra industrisamfunnet til *risikosamfunnet*, hvor den generelle usikkerheten, som man opp igjennom moderniteten har forsøkt å bekjempe med både vitenskap og rasjonalitet, vender tilbake. Risiko er i økende grad knyttet til industriell og menneskeskapt virksomhet, som kommer til uttrykk blant annet gjennom forurensning (Sørensen & Christiansen, 2006). Becks (1992) begrunnelse for betegnelsen *risikosamfunn* er at vi på den ene siden har begynt å produsere en type risiko som på avgjørende punkter skiller seg fra tidligere mer håndterbar risiko, og at vi på den andre siden har begynt å sette risiko i sentrum for samfunnsutviklingen. Det er ikke nok at man begynner å produsere forurensning, det er først når man gjør det til et problem og problematiserer det, at man går over fra industrisamfunnet til risikosamfunnet.

Beck (1992) poengterer at vi som individer ikke selv ser truslene i samfunnet vi lever i. Kun gjennom vitenskapen kan vi få kunnskap om dem. Dette betyr at vi enten må stole på forskerne, eller lese oss opp på forskning før vi tar stilling til den. Uenighet blant forskere gjør ”vanlige” mennesker forvirret, og det er derfor vanskelig å vite hva en skal tro på og ikke. I klassesamfunnet ble vi direkte påvirket av samfunnets problemer, mens de nå er mer skjulte.

Vi utvikler en hverdagslig bevissthet som tidligere ikke har eksistert; vi kan aldri vite for sikkert om vi blir påvirket av farer eller risiko og preges derfor av usikkerhet (Joas & Knöbl, 2009). I dag lever vi i et samfunn som fokuserer på å skape sikkerhet for alle; sikkerhet i form av et vern mot risiko som en industriell sivilisasjon selv frembringer. Og en slik sikkerhet er blitt umulig i lys av de nye menneskeskapt risikoene, i følge Beck (1992, 1997).

Risikosamfunnet har derfor blitt en realitet vi ikke kan beskytte oss mot.

Anthony Giddens (1991) innførte begrepet *det senmoderne samfunn*, som dekker forhold som globalisering, avtradisjonisering og individualisering. Ikke ulikt Becks risikosamfunnsbegrep karakteriseres det senmoderne samfunn av menneskeskapt risiko, men også selvrealisering og valgfrihet for individene. Individet settes i sentrum for sine valg og handlinger, og tradisjoner opphører. Også tid og rom får nye dimensjoner, og resultatet av denne utviklingen, i følge Giddens, fører til at individets refleksive evner blir satt under press.

Dersom det nå er slik at vi preges av usikkerhet, hvordan preger dette vår forståelse av nære relasjoner, som ekteskap? Kanskje konsekvensene av dette nye samfunnet, utviklingen av risikosamfunnet/det senmoderne samfunnet, blir at man faktisk velger ekteskap fordi det er en sikkerhet - noe trygt? I kapittel 4 (Hvorfor gifte seg?) utforsker jeg bakgrunnen for mennenes valg av ekteskapsinngåelse, da jeg mener det er nyttig for å videre kunne forstå hvordan mennene selv forstår ekteskap, da jeg antar at motivene for deres valg av samliv også henger sammen med hvordan de forstår ekteskapet.

2.2 Individualisering og parforhold

For de klassiske sosiologer er grunnforestillingen at individualisering er en prosess som frigjør individet fra kollektive tvangssammenhenger til et liv hvor man i større grad velger selv (Sørensen & Christiansen, 2006). Giddens (1990, 1992) har studert hvordan samfunnsendringene som assosieres med det senmoderne samfunnet, som økt globalisering, påvirker menneskers personlige liv. Han mener at globalisering fremmer en prosess med avtradisjonisering og forbedrer individenes muligheter til å ta egne valg og leve autonome liv. Kunnskapen gitt fra globale ekspertsystem svekker autoriteten til den lokale kunnskapen som tradisjoner avhenger av. Friheten til å velge mellom en rekke ulike alternativ betyr også at individene møter usikkerhet i sine valg. Han hevder også at usikkerheten knyttet til valg i en refleksiv moderne virkelighet skaper angst som speiles tilbake på individene; det handler også om å ha et refleksivt forhold til seg selv og hvem man ønsker å være (Giddens, 1991).

Dette er også måten Beck (1992, 1997) forstår individualisering på; individet frigjøres fra industrisamfunnets fellesskaper og tvinger det til å skape og leve livet sitt selv. Vi gjøres til forfattere av våre egne liv, noe som påvirker våre relasjoner til andre. Beck og Beck-Gernsheim (1995) mener derfor det finnes en potensiell fare for kaos, ved at individualisering medfører en plikt til å stake ut sin egen kurs både i arbeidslivet og familielivet. Dette kan føre til at ulike valg kolliderer med hverandre, og det blir en kamp om å få de ulike delene i livet, som familieliv, karriere, kjærlighet og ekteskap til å harmonere – noe som umuliggjør den type familie vi er kjent med.

Elisabeth Beck-Gernsheim (2002) hevder at individualiseringen har medført risikofylte friheter hvert enkelt menneske må forholde seg til, noe som gir flere konsekvenser. En av dem er at individet, i sin søken etter trygghet, planlegger livet sitt til den minste detalj. Også Giddens (1991) anser risiko som et av nåtidens kjennetegn, og mener at de som lever i risikosamfunnet er klar over at hver handling de foretar seg innebærer både muligheter og farer, enten det er snakk om noe så personlig som ekteskap, eller folkets valg av regjering. Ved å refleksivt veie ulike kunnskaper opp mot hverandre kan man ”velge” sin egen fremtid. Problemet er bare at kunnskapen er såpass ekspertorientert at den blir vanskelig å gripe. Dette er med på å prege alle aspekter ved samfunnet, og gjør at det refleksiv-moderne individet er høyere utdannet og mer kunnskapsrikt enn noensinne for å være i stand til å ta risikofylte valg (Beck & Beck-Gernsheim 2002).

Individualiseringen og den refleksive moderniteten når også familien.

Individualiseringsprosessen som foregår gjennom arbeidsmarkedet, utdanning, mobilitet og karriereplanlegging fører til at organiseringen av familien preges av usikkerhet. Hvordan man skal leve sammen, hvem som skal gjøre hva og hva forholdet mellom familie, kjærlighet og seksualitet er. Arbeidsmarkedet krever mobilitet uten hensyn til personlige forhold, mens samliv og familie krever det motsatte. Individet må stå fritt til disposisjon for markedets krav. Økt individualisering og avtradisjonisering av familien og privatlivet, endrer også ekteskapet fra å være et høyt rigid og arrangert fellesskap i det pre-industrielle samfunnet, til å bli et frivillig fellesskap mellom individer. Dette fører til potensielle misforståelser, konflikter og en risiko for oppløsning (Beck & Beck-Gernsheim, 2002).

I denne oppgaven er jeg nettopp interessert i å se nærmere på hvordan mine mannlige informanter opplever det å *velge* å gifte seg; hvordan reflekterer de rundt valget og hvem de ønsker å være gjennom å velge å inngå ekteskap?

Det Giddens, Beck og Beck-Gernsheim har til felles, er tanken om at samfunnet har endret seg i tiden etter 1970 og 1980-tallet: Fra et fast til et mer flytende samfunn, hvor blant annet tradisjoner er blitt erstattet av refleksive valg. Dette preger våre nære relasjoner, og fører til at kjærligheten og parforholdet får et uforpliktende preg. Dersom det er slik, finner jeg det spesielt interessant å se nærmere på hvorfor man i det hele tatt gifter seg i dag, og hvordan ekteskap oppleves og forstås av de som er gift. Med utgangspunkt i Beck og Giddens analyser er det ”enkler” å forstå hvorfor samboerskap er utbredt. Så, hva betyr ekteskapet for mennene i denne studien? Bærer det et uforpliktende preg?

Modernitetsteoriene har også fått kritikk. Kritikken går blant annet ut på at individualisering er et overdrevent fenomen (Brannen & Nilsen, 2005) Individualiseringstenesies også å presentere et *for* homogent bilde av hvordan ekteskap og familieliv ser ut, og dermed utelukker at det finnes ulike former for intime relasjoner (Brannen & Nilsen, 2005; Gross, 2005). Brannen og Nilsen (2005) hevder også at det ligger et paradoks i påstanden om at individene i økende grad planlegger livene sine, fordi det da er nødt til å være ganske forutsigbart.

2.3 Displaying families

Janet Finch (2007) hevder at man i studier av familieforhold bør inkludere begrepet ”å vise” *familie*, eller *displaying families*, like mye som man bruker ”å gjøre” *familie*. Det er ikke bare et nødvendig begrep i den sosiologiske verktøykassen, i forhold til utviklingen som har skjedd de siste årene, men også et rikt potensiale for videre empirisk og teoretisk arbeid.

Hun definerer *display* som den prosessen hvor individer eller grupper av individer formidler til hverandre, eller et annet relevant publikum, at enkelte av deres handlinger utgjør det hun kaller ”doing family things”, og dermed bekrefter at relasjonene er familierelasjoner. Men dersom disse handlingene skal utgjøre en familiepraksis må handlingens betydning forstås av andre som noe assosiert med familie (Finch, 2007:67).

Kanskje ekteskapet for mennene også kan være en måte å *vise* at de er, eller er på vei inn, i en familierelasjon?

2.4 Kjærlighet

Paul Amato (2007) definerer kjærlighet som et sterkt emosjonelt bånd mellom partnere som involverer seksuelt begjær, et ønske om å la den andre partens interesser komme foran ens egne, og en villighet til å tilgi den andre personens overtredelser.

Kjærlighet har også blitt tatt opp i modernitetsteoretikernes analyser. Giddens (1992) har omtalt tema på en relativt optimistisk måte, hvor han identifiserer tegn på økt demokratisering i heterofile parforhold. I følge Beck og Beck-Gernsheim (1995) er kjærligheten et moderne monster som gjøre oss alle målbevisst individualistiske og dermed blir en ødeleggende kraft. Kjærlighet har blitt en sekulær religion i det individualiserte samfunn og får oss til å intensivt lengte etter kjærlighet fordi vi er alene og ensomme. Nettopp fordi vi gir kjærligheten så stor plass og investerer i den, som vår ”frelse” som skal redde oss, blir vi ofte enormt skuffet. Kjærligheten blir sett på som en type ideologi eller religion som gir falske forhåpninger.

Carol Smart (2007a) kritiserer modernitetsteoretikerne med at det ikke finnes noen finesse i deres forståelse av hvordan kjærlighet kan fungere eller oppstå rasjonelt.

Når kvinnene likestilles og tildeles de samme rettighetene som menn, gis større frihet og entrer arbeidsmarkedet, mister ekteskapet sin sosiale og materielle sikringsfunksjon. Dermed endres også individenes motivasjoner for å inngå ekteskap. I stedet for sikkerhet og forsørgelse blir kjærlighet den avgjørende faktoren, og skulle kjærligheten forsvinne vil forholdet oppløses (Beck & Beck-Gernsheim, 1995). Funksjonstømmingen av den tradisjonelle familien, som et resultat av at etablerte institusjoner mister sine funksjoner, gjør også relasjonene rundt oss mindre personlige. Dermed øker behovet for kjærlighet og betydningen av den for å føle ”at man lever” (Granrusten, 1996).

Hva endres da motivene til dersom det ikke lenger handler om sikkerhet og forsørgelse? Er kjærligheten den eneste grunnen til at mennene gifter seg, eller finnes det også andre årsaker?

2.5 Tradisjoners betydninger

Tradisjoner er et vidt begrep, både i hverdagslig sammenheng og når det omtales blant forskere. Bryllupet er noe som gjerne knyttes sterkt opp med det vi forbinder med tradisjoner, og det er derfor interessant å se om mennenes bryllupsdag bar preg av tradisjoner, eller om også de opplever at tradisjoner har mistet sin betydning, slik modernitetsteoretikerne hevder.

Giddens (1994) foreslår tradisjoner som repetisjon av ritualer som sørger for en moralsk og emosjonell bindende kraft, og forutsetter utholdenhet og tålmodighet over tid. Videre argumenterer han for at det i tradisjoner ligger en forestilling om at tradisjonene kun representerer korrekte oppfatninger og/eller praksiser. Tradisjoner blir til ved diskurser, noe som tjener til å nøytralisere maktrelasjoner, og er en kilde til identitet for de som følger tradisjonene (Giddens, 1994). Uansett hvor mye de måtte forandres, gir tradisjoner et rammeverk for handling som det ikke stilles spørsmål ved (Giddens, 1999). Tradisjoner gir mening og struktur i vår hverdag. I praksis er de fleste aspektene i våre liv på en eller annen måte berørt eller guidet av tradisjoner. Det Giddens (1999) er mest opptatt av i denne sammenheng er derimot ideen om at tradisjoner er nedbrutt i det moderne liv og at de derfor må rettfærdiggjøres. Individene må nå navigere i ”tomme” institusjoner, som presentert i kapittel 1.4 (Ekteskapet i endring). De gamle reglene hos foregående generasjoner er velkjent, men ikke lenger aktuelle, og de nye reglene man må forholde seg til er uklare (Giddens, 1991, 1999). Også Beck (1992) mener at tradisjoner har mistet sin betydning. Han hevder at avindustrialisering går parallelt med avtradisjonisering: Familien avtradisjoniseres, kvinner og menn frigjøres fra tradisjonelle forventninger og gis mulighet til å velge.

Selv om man frigjøres fra tradisjonelle forventninger, trenger det nødvendigvis å bety at man ikke ønsker å være tradisjonelle eller kjønstradisjonelle i det hele tatt?

Thompson (1996) utviklet en mer omfattende definisjon av tradisjon og foreslår at tradisjoner består av fire aspekt: (1) *Hermeneutikk*, som refererer til rammeverket for å forstå, der den sosiale verden ses av aktørene, tas for gitt og overføres til neste generasjon, som gir dem en fortolkende ordening. (2) *Narrativ*, et aspekt som refererer til hvordan oppfatninger og praksiser som videreføres kan fungere som en normativ retningslinje for nåtiden. Det (3) *legitime* aspektet, som handler om hvordan tradisjon kan understøtte utøvelse av makt og myndighet, mens (4) *identitet* refererer til det symbolske materiale tradisjoner gir for å forme individuell og kollektiv identitet.

Giddens' definisjon av tradisjoner inkluderer også disse aspektene, men den analytiske distansen mellom dem er nyttig å ha med seg med tanke på forholdet mellom tradisjon og modernitet, og ideen om at tradisjoners betydning avtar i senmoderniteten. I følge Katie Bruce (2012) er tradisjoner, slik Giddens og Thompson definerer det, viktig som et rammeverk for å gi mening til forpliktende ritualer.

Neil Gross (2005) er blant de som mener at det livslange stratifiserte ekteskapet fortsatt fungerer som det hegemoniske idealet, til tross for at samboerskap har blitt en akseptert samlivsform. Selv om ekteskapet som institusjon på mange måter har endret seg, står de tradisjonelle forventningene sentralt, og vi strekker oss etter det tradisjonelle familielivet hvor skilsmisse ses på som lite ønskelig (Gross, 2005). Ekteskapet som tradisjon har gjennom generasjoner vært en del av det samfunnet vi sosialiseres inn i, og blir derfor gjerne tatt for gitt, som den eneste fornuftige måten å handle på (Shils 1981). Jeg har valgt å benytte meg av Pierre Bourdieus (1995) begrep om *doxa*, eller *doksiske felt*, videre i oppgaven. Et doksisk felt beskriver de sidene ved et samfunn eller en kultur som folk gjerne tar for gitt og ikke stiller spørsmål ved (Bourdieu, 1995). Kan det være at mennene opplever tradisjoner knyttet til ekteskap som et slikt felt?

Definisjonene av tradisjon er forholdsvis like, men det er betydningen av dem som er forskjellige og som er interessant for analysen.

Edward Shils (1981) hevder at man gjerne søker anerkjennelse og beundring fra andre når man utfører typiske tradisjonelle ritualer og seremonier, som ekteskapsinngåelse, og at forventningene blant venner og familiemedlemmer er innblandet i utførelsen av disse. Ritualer har en gitt struktur som ofte er sterkt scriptet, noe som understreker og definerer begivenhetens karakter som det enkelte individet kan støtte seg til (Frønes, 2011). I følge Bruce (2012) er det nettopp tradisjonene som gir ritualene en bestemt, velkjent form.

Har tradisjonene rundt ekteskapsinngåelse blitt mindre viktige nå som fokuset på individualisering øker, eller er de fremdeles tilstede? Det er interessant å se nærmere på hvorvidt tradisjoner spiller en rolle for informantene eller ei, spesielt med tanke på tiden før, under og etter bryllupsdagen, da ekteskapsinngåelse opprinnelig er et typisk tradisjonelt ritual. Hvilke betydninger hadde bryllupsdagen for mennene?

2.6 Maskulinitetsteori

Selv om individet frigjør seg fra industrialiseringens stereotypiske kjønnsroller, er konfliktene mellom kjønnene mange og gammel atferd er fremdeles til stede. Menn snakker om likestilling, men gjør lite for å endre mønstrene som skaper konflikter. Beck og Beck-Gernsheim (1995) mener dette fører til at man fremdeles streber etter likestilling og at de gamle kjønnsrollene erstattes av forhold som bygger på forhandlinger. Bestemte normer for hvem som gjør hva er ikke til stede.

Det er spennende å se på samspillet mellom modernitet og det tradisjonelle ekteskapet, og det er også interessant å se dette i et kjønnsperspektiv. Teori om maskulinitet vil i denne oppgaven brukes til å forstå handlinger menn gjør (eller ikke gjør), spesielt i med tanke på frieri og valg av etternavn.

Matthew Gutmann (1997) forstår maskulinitet på fire måter: (1) Maskulinitet som alt hva menn tenker og gjør, (2) som alt hva menn tenker og gjør for å være menn, (3) som reflekteres av noen menn å være mer ivoende mandig enn andre, og (4) maskulinitet som alt hva kvinner ikke gjør eller er. Sistnevnte forståelse understreker også viktigheten av mann-kvinne-relasjoner.

I følge Raewyn Connell (2000, 2002) innebærer bruken av begrepet "kjønn" en kulturell ulikhet mellom mannlighet og kvinnelighet som baseres på det biologiske skillet mellom menn og kvinner. Idéen om kjønn bygger på en dikotomi og variasjoner mellom menn og kvinner. Nettopp fordi en slik definisjon av kjønn ekskluderer mønstre av variasjoner menn imellom, vil en dikotomisk inndeling være problematisk. På bakgrunn av dette bruker Connell (2002) begrepet *maskuliniteter*, i flertall. Videre benytter hun begrepet hegemoni, da det alltid finnes en overordnet (hegemonisk) maskulinitet som er kulturelt betinget og ønsket. Hennes begrep *hegemonisk maskulinitet*, refererer til et ideal andre menn relaterer til, et ideal som varierer etter kultur og kontekst. Begrepet legitimerer også det faktum at menn er overordnet kvinner. Hegemonisk maskulinitet skiller seg fra andre typer maskulinitet ved at den er normativ. Den er ikke "normal", kun en minoritet av menn utøver den, men den stadfester likevel et ideal for alle menn.

I denne forståelsen av maskulinitet ligger et implisitt krav om at alle menn må posisjonere seg

i forhold til den hegemoniske maskuliniteten, og at andre maskuliniteter er underordnet eller marginalisert (Connell, 2000). Ulike typer maskulinitet er innvevd i et hvert individ, noe som resulterer i at det kan oppstå et motsetningsfylt forhold mellom dem. Maskulinitetene i et gitt samfunn er ofte mangfoldige og kan stå i spenning til hverandre. Hegemonisk maskulinitet oppfattes fortsatt gjerne som tradisjonell mannlighet. Videre i oppgaven vil jeg benytte begrepet om hegemonisk maskulinitet som forestillingen om et mannsideal menn ønsker å leve opp til.

Innenfor maskulinitetsforskningen er spørsmålene rundt tradisjon og modernitet, og brytningen mellom dem en sentral tematikk for å forsøke å forstå hva menn er og gjør. Connell lanserte begrepet hegemonisk maskulinitet tidlig på 80-tallet, og siden har det hatt stor betydning for maskulinitetsforskningen. Styrken og formålet med begrepet var å forklare maktrelasjonene mellom kjønnene, men også å vise at det fantes flere typer maskuliniteter (Connell & Messerschmidt, 2005). Rundt 20 år etter at begrepet ble lansert, trakk Connell og Messerschmidt (2005) frem behovet for at hegemonisk maskulinitet må kunne klare å innfange forandring og nye måter å være mann på, i artikkelen "Hegemonic Masculinity. Rethinking the Concept". Det er altså en parallell mellom denne pågående diskusjonen innen maskulinitetsforskningen og den pågående diskusjonen mellom tradisjoner og modernitet, som også er den overordnede interessen i min oppgave.

Den norske sosiologen Helene Aarseth (2009) er en av de som har forsket mye på maskulinitet i dagens Norge. Hun er opptatt av spørsmål om maskulinitet i forandring, og kobler dette til spørsmål om modernitet. I artikkelen "From Modernized Masculinity to Degendered Lifestyle Projects" bruker Aarseth (2009) maskulinitetsteori og modernitetsteori for å studere hvordan menn gjør det å være menn, og hvordan de i den sammenheng forhandler mellom nye og tradisjonelle verdier knyttet til kjønn. Hun har særlig studert likestillingsidealet i en norsk kontekst og sett på hvordan det blir med inn i, og påvirker hvordan menn gjør det å være mann. Dette er noe jeg vil ta med meg i min analyse.

Et viktig poeng for meg her er parallellen mellom spørsmålene som står sentralt innenfor maskulinitetsforskningen og den øvrige modernitetsteorien, som denne oppgaven bygger på. Både maskulinitetsforskningen og modernitetsteorien kan sies å være opptatt av spørsmålet om forandring og bevaring av det bestående. I analysen vil jeg trekke inn maskulinitetsteori der det er relevant, men hele tiden i lys av modernitetsteori. Dette anser jeg som problemfritt,

da begge disse perspektivene kan sies å være interessert i, og kan brukes til, å diskutere min overordnede problemstilling.

2.7 Anvendelse av teori

Jeg har valgt å benytte meg av et teoretisk rammeverk som belyser to ulike perspektiver på ekteskap og betydningen av tradisjoner. I utgangspunktet er ekteskapsinngåelse noe tradisjonelt, men i dag er samboerskap populært blant de unge, og ekteskap er blitt mer eller mindre ”valgfritt”. Hva er det som preger mennenes tanker om ekteskap? Er de nødvendigvis tradisjonelle fordi de har valgt å gifte seg? De er jo menn som lever i et (sen)moderne samfunn. Studiens hensikt er ikke å teste om modernitetsteoriene, eller de mer optimistiske perspektivene på tradisjoner, stemmer eller ei. Formålet er å se nærmere på hvordan mennene forstår ekteskap, og jeg anser derfor begge de teoretiske perspektivene fruktbare for å forstå fenomenet jeg studerer.

Giddens (1990) påpeker at det i forestillingen om moderniteten ligger en kontrast til tradisjoner, men at man kan finne mange kombinasjoner av det moderne og det tradisjonelle i ulike sosiale sammenhenger. I analysen ønsker jeg å få frem variasjoner mellom mennene, og på bakgrunn av dette har jeg utformet et analytisk verktøy (se figur 1 på neste side), som kan hjelpe meg å gi en nyansert innsikt: Man kan tenke seg to kategorier, to ytterpunkt, hvor man på den ene siden av aksene er *tradisjonell*, mens man på den andre siden er *moderne* i sine handlinger og forståelser av ekteskap.

Det som karakteriserer det tradisjonelle er at man går tilbake til en form for tradisjonalisme hvor tradisjoner vektlegges, og søker etter det en anser som tradisjonelt. I tradisjonelle kulturer ærer man fortiden og verdsetter symboler fordi de bevarer generasjoners erfaring (Giddens, 1990). Det *moderne* er mer utradisjonelle, eller ”annerledes” forståelser og handlinger som i større grad bekrefter modernitetsteoretikernes analyser. Det som karakteriserer moderniteten er ikke dyrkelse av det nye for det nyes skyld, men derimot antagelsen om den altomfattende refleksiviteten, som omfatter refleksjon over selve refleksjonens natur (Giddens, 1990). Modernitet konstrueres gjennom den refleksive kunnskap, selv om man aldri kan være sikre på at kunnskap ikke før eller senere vil revideres. Moderne forståelser legger mindre vekt på tradisjoner, men uttrykker i større grad individualisering og likestilling og skapningen av seg selv, ved å ta valg uavhengig av andre,

slik Beck (1992) og Giddens (1990, 1992) er inne på.

Figur 1: Handlinger og forståelser av ekteskap

Denne tankegangen vil jeg ta med meg videre i analysen og bruke som et verktøy som kan hjelpe meg å differensiere, og forstå hvordan mennene tenker om ekteskap, og hvor på aksene deres handlinger og forståelser befinner seg i de ulike temaene jeg utforsker. Selv om jeg her presenterer to kategorier, er de ikke ment entydig som to gjensidige utelukkende dikotomier. Ulike elementer av ekteskapsforståelsene kan variere, selv hos den enkelte informant. En og samme person kan handle tradisjonelt på et område, men moderne på et annet. Eksempelvis kan man være opptatt av tradisjoner på bryllupsdagen, men ha en moderne forståelse av frieri. Jeg finner modellen spesielt nyttig i andre del av analysen hvor jeg ser nærmere på ekteskapsinngåelsen, før, under og etter bryllupet (kapittel 5).

3. Metode

I denne delen av oppgaven vil jeg gjennomgå de ulike stegene for studiens datainnsamling, samt diskutere studiens kvalitet. Jeg vil først si noe om den metodiske tilnærmingen, før jeg går over på å beskrive utvalget og kriteriene, og presenterer informantene. Videre beskriver jeg prosessen med å utforme intervjuguiden og gjennomføre intervjuene. Ethiske vurderinger, refleksjoner rundt min egen rolle som forsker, og en diskusjon rundt studiens kvalitet følger etter. Avslutningsvis vil jeg redegjøre for hvordan jeg har arbeidet med analysen.

3.1 Metodisk tilnærming

Formålet med denne oppgaven er å se nærmere på hvordan unge, gifte menn forstår ekteskap. Oppgavens hensikt og problemstilling la i stor grad føringer for forskningsdesignet. Mitt inntrykk er at mange av studiene gjort om ekteskap er kvantitative, og i mindre grad rettet eksplisitt mot menn. Kvantitative studier vil i større grad gi generell kunnskap om ekteskapsforståelser som også vil kunne generaliseres. Da jeg ønsker å få et innblikk i menns ekteskapsforståelser, fant jeg det hensiktsmessig å benytte meg av kvalitativ forskningsmetode for å besvare problemstillingen min, da kvalitative *intervju* spesielt egner seg for å få innsikt i erfaringer, tanker og følelser (Dalen, 2011). Det jeg gjør ved en kvalitativ studie er å forsøke å ”gå bak tallene” for å forstå hva mennene tenker. Jeg samlet inn data ved hjelp av *dybdeintervju*, en relativt fri samtale med åpne spørsmål rundt spesifikke tema som ga informantene muligheten til å gå i dybden på det de ønsket å fortelle. Dybdeintervjuet baserer seg på et fenomenologisk perspektiv hvor jeg som forsker ønsker å forstå informantenes opplevelser og refleksjoner om ekteskap som fenomen (Tjora, 2011).

3.2 Utvalg og rekruttering

Bakgrunnen for hvorfor jeg har valgt å avgrense studiens utvalg til *menn* handler om hvordan ekteskap og bryllup er et ”kvinnedominert” tema, som drøftet i kapittel 1. Det er dette som gjør det så spennende å studere menn. Nettopp ved å snakke med menn bryter jeg med noen måter å tenke kjønn på, og unngår å reprodusere tanken om menn som universelle subjekter. Om noe, kan det muligens sies at mennene står i en rolle som ”det annet kjønn” når spørsmålet omhandler ekteskap og bryllup.

I følge Leseth & Tellmann (2014) vil det primære kriteriet for hvem man skal studere være at de man studerer vil gi mest mulig relevant kunnskap om fenomenet man forsker på. Dette handler altså om studiens internvaliditet. Kriteriet jeg satte for utvalget i første omgang var at de måtte være gifte menn i alderen 25-30 år. Dette fordi jeg ønsket å komme i kontakt med informanter som representerer erfaringene til den nåværende generasjon nygifte menn, altså menn som er relativt nygifte i det senmoderne, individualiserte samfunnet, derfor ikke far- eller bestefargenerasjonen. Jeg anser derfor denne målgruppen aktuell for å kunne få innsikt i menns ekteskapsforståelser *i dag*.

Før jeg begynte å rekruttere informanter søkte jeg om godkjenning fra Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste (NSD) for å samle inn data. Så snart jeg fikk søknaden godkjent (se vedlegg 1), kunne jeg sette i gang prosjektet for fullt.

Informantene ble i hovedsak rekruttert via sosiale medier, hvor jeg skrev et innlegg på Facebook. Jeg publiserte innlegget offentlig, slik at det skulle være mulig for andre å dele det videre. Det viste seg å være vanskeligere å komme i kontakt med aktuelle informanter enn jeg hadde sett for meg. Dette førte til at jeg tok direkte kontakt med bekjente for å høre om de kjente eller visste om noen som passet kriteriet jeg hadde satt, og som kunne tenke seg å stille til intervju. Gjennom denne såkalte *snøballmetoden* var det to menn som meldte sin interesse, men begge var under 25 år. Jeg valgte derfor å endre kriteriet, nettopp fordi rekrutteringen viste seg å være vanskeligere enn først antatt, og de to som meldte seg likevel oppfylte kriteriet som ung, gift mann. Dermed ble alderskriteriet endret, fra 25 til 22 år. Det kan også nevnes at en av mennene under 25 år trakk seg fra prosjektet etter å ha lest informasjonsskrivet, muligens fordi jeg er en bekjent av hans kone.

Statistisk sentralbyrå (2015a) viser at gjennomsnittsalderen for første ekteskapsinngåelse for menn i Norge lå på 34,3 år i 2014. Jeg endret derfor den øvrige aldersgrensen, nå fra 30 til 35 år, i håp om å nå ut til flere. Jeg visste på forhånd lite om hvilken aldersgruppe som er gift i dag, og tenkte at sjansene for å få tak i informanter ville øke med dette grepet. Det viste seg imidlertid at kun to av informantene jeg lyktes med å rekruttere var over 30 år. Jeg tenker derfor i ettertid at det kunne gått greit å beholde kriteriet på 30 år, men jeg tok en avgjørelse på at jeg ikke ønsket å endre det tilbake etter endt intervju med de det gjaldt. Dette fordi jeg ikke tror at informantens alder, om de er noen år over eller under 30, har stor betydning for funnene i denne studien. Mennene i 30-årene har begge vært gift i under et år, altså

gjennomsnittlig kortere enn informantene i 20-årene (se tabell 1 på neste side). Jeg vil heller argumentere for at det er mer relevant for problemstillingen i min studie at mennene er relativt nygifte, enn hvilken av de to aldersgruppene, 22-30 og 22-35, de tilhører.

Da 2015 nærmet seg slutten, satt jeg med 5 gjennomførte intervju, og bestemte meg for å dele et nytt innlegg på Facebook med oppdaterte kriterier. Jeg la merke til at felles for de 5 intervjuene jeg allerede hadde gjennomført, var at informantene hadde høyere utdanning. I følge Thagaard (2013) er det ofte personer med høyere utdanning som melder seg frivillig i kvalitative studier, og hun ser dette i sammenheng med at høyere utdannede mennesker i større grad kan være vant til å reflektere over sine egne liv enn de med lavere utdanning. Med tanke på at jeg slet med å få tak i informanter, og jeg så en klar tendens til at høyere utdannede menn var de som meldte sin interesse, bestemte jeg meg for å legge til høyere utdanning som et kriterium for den andre rekrutteringsrunden. Denne gangen fikk jeg flere henvendelser og endte opp med til sammen 9 intervju. Kriteriet om høyere utdanning førte også til at jeg fikk et *homogent utvalg*. Fordelen med å studere en homogen gruppe er at sannsynligheten for å kunne generalisere funnene innenfor den gruppen mennesker man studerer kan være større enn om man studerer en heterogen gruppe. Det gir meg også anledning til å gå mer i dybden på akkurat denne kategorien menn. Ulempen er at det ikke gir meg like god anledning til å studere variasjoner mellom menn, selv om det kan tenkes at de til tross for en tilsynelatende lik sosioøkonomisk status, kan reflektere over tema på ulike måter.

3.3 Informantene

Jeg endte opp med å intervju 9 unge menn i alderen 22-34 år. Felles for informantene er at de er heterofile, gifte menn som alle har, eller er i ferd med å ta høyere utdanning, enten på høgskole- eller universitetsnivå. Dette er også deres første ekteskap. Kun to av informantene hadde barn før ekteskapet ble inngått. Tre av informantene er også praktiserende kristne, mens resten ikke praktiserer noen religion. På neste side er en tabell med informasjon om informantene jeg intervjuet.

Navn	Alder	Utdanning	Antall år gift	Samboere før ekteskapet	Barn før ekteskapet	Konas navn	Konas alder
Arne Elias	32	Fullført bachelorgrad	Under 1 år	Ja	Ingen	Tuva	25
Claus	25	Fullført mastergrad	6 år	Nei	Nei	Vanja	29
Emil	22	Masterstudent	1 år	Nei	Nei	Åse	24
Gaute	30	Fullført høyere utdanning	4 år	Ja	Nei	Britt	30
Iver	29	Fullført mastergrad	5 år	Nei	Ingen	Dina	25
Kent	27	Masterstudent	Under 1 år	Ja	Ja	Fredrikke	24
Morten	28	Fullført bachelorgrad	1 år	Ja	Ingen	Hilde	26
Rune	34	Fullført doktorgrad	1 år	Ja	Ja	Janne	34
Oskar	25	Bachelorstudent	3 år	Nei	Ingen	Lisa	24

Tabell 1: Samlet oversikt over informantene

3.4 Intervjuguide

Før jeg satte i gang intervjuene utformet jeg en intervjuguide (se vedlegg 3), som jeg strukturerte etter en rekke overordnede tema jeg ønsket å snakke med informantene om. Først noen enkle oppvarmingsspørsmål, for å skape en avslappet atmosfære og få samtalen i gang. Jeg valgte å tematisere intervjuguiden med utgangspunkt i hvordan et romantisk forhold ordinært sett utspiller seg; *veien mot forlovelse* (tiden før de forlovet seg), *bakgrunn for valget om å gifte seg, tiden før bryllupet* (bryllupsplanlegging etc.), *selve bryllupsdagen og ekteskapet* (tiden etter bryllupet). Jeg formulerte spesifikke spørsmål under hvert tema som dannet utgangspunktet for intervjuene. Selv om spørsmålene var mange og konkrete, og intervjuguiden ble utformet til å passe et strukturert intervju (Leseth & Tellmann, 2014), vil jeg likevel argumentere for at intervjuene etter hvert ble semistrukturerte (Dalen, 2011), da

jeg under intervjuene forholdt meg mest til de forhåndsbestemte temaene. Jeg tok høyde for at noen tema ville være mer relevante enn andre i de ulike intervjusituasjonene, og forsøkte å ta utgangspunkt i det snarere enn å følge guiden til punkt og prikke. Jeg anser likevel det å lage en strukturert intervjuguide nyttig, da jeg hadde noe konkret å komme tilbake til dersom samtalen skulle spore av, eller jeg stod fast. Både gjennom arbeidet med å utforme intervjuguiden og under gjennomføringen av prøveintervjuet ble jeg godt kjent med spørsmålene og klarte etterhvert å løsrive meg fra arkene i intervjusituasjonene, noe som skapte en fri og uformell samtale, som jo er det ideelle ved dybdeintervju (Tjora, 2011). Der det lot seg gjøre stilte jeg åpne spørsmål, og lot informantene snakke fritt selv når de gikk utenfor tema. Dette resulterte i mange lange og interessante svar.

Tidlig i prosessen gjennomførte jeg et prøveintervju. Jeg ønsket å gjennomføre prøveintervjuet med en som var gift, for å få reelle svar. Her fikk jeg testet intervjuguiden og kartlagt hvilke spørsmål som fungerte og ikke, og om jeg i det hele tatt fikk svar jeg kunne bruke til å besvare forskningsspørsmålet mitt. Jeg fikk også nyttige tilbakemeldinger på hvordan jeg opptrådte som intervjuer. Prøveintervjuet førte ikke til store endringer i intervjuguiden, men jeg noterte meg tilbakemeldingene, og ting jeg selv innså at jeg måtte jobbe. Dette var blant annet måten jeg stilte noen av spørsmålene på, at noen spørsmål var vanskelige å forstå, og at jeg burde gi rom for å la informanten tenke mer før jeg avbrøt stillhet, da pauser ofte gir tid til å reflektere over spørsmålet som stilles (Dalen, 2011). Vi kom også inn på noen tema jeg ikke hadde tenkt på da jeg formet intervjuguiden, som jeg fant interessante å tilføye. I tillegg fikk jeg prøvd ut det tekniske utstyret, og fikk bekreftet at mobiltelefon som lydopptaker fungerte godt. Prøveintervjuet ga mange interessante historier og fortellinger om ekteskapets betydning for den aktuelle informanten, og jeg anså intervjuet som såpass godt at jeg bestemte meg for å inkludere det i studien. Dette ble mitt første intervju.

3.5 Gjennomføring av intervju

Intervjuene ble gjort i perioden november 2015 til februar 2016. Jeg støtte på noen utfordringer som gjorde at prosessen med å gjennomføre intervjuene tok lengre tid enn jeg hadde forventet. For det første var det vanskelig å få tak i informanter. Jeg fikk 5 informanter i første omgang, og i månedene jeg intervjuet og transkriberte stod rekrutteringen stille. For det andre viste det seg at det å avtale et tidspunkt som passet begge parter tok nokså lang tid.

Jeg valgte derfor å transkribere mest mulig i mellomtiden. På den måten gjorde jeg meg ferdig med å bearbeide umiddelbare inntrykk og tanker rundt et intervju, før jeg begynte med neste. I ettertid ser jeg at en metodisk ulempe ved å gjøre dette kan være at jeg ubevisst var påvirket av det jeg hadde hørt og bearbeidet så langt, som kan ha påvirket senere intervju.

Intervjuene fant sted hjemme hos informantene, på informantenes arbeidsplass og på kafé. På grunn av lange avstander og mangel på tid til å reise, ble to intervju gjennomført med videosamtaler via Skype. Jeg begynte hvert intervju med å fortelle om meg selv og prosjektet mitt, da jeg registrerte at oppvarmingsspørsmålene var mer direkte enn jeg hadde forutsett. Jeg brukte som nevnt mobiltelefonen min for å spille inn intervjuene, og spurte igjen om at det var greit for informantene at intervjuene ble spilt inn før jeg satte i gang opptaket. Før jeg begynte med oppvarmingsspørsmålene fikk de også mulighet til å stille eventuelle spørsmål de satt inne med.

Jeg sitter igjen med en opplevelse av at intervjuene generelt gikk bra, men jeg fikk oppleve at *stedet* intervjuet ble gjennomført på påvirket atmosfæren og stemningen i intervjusituasjonen. På samme måte opplevde jeg ansikt-til-ansikt intervju annerledes enn intervjuene som ble gjort over Skype. Dette vil jeg gå nærmere inn på i følgende underkapittel, hvor jeg drøfter de ulike intervjukontekstene:

3.5.1 Intervjukontekster

Jeg lot informantene velge hvor intervjuene skulle finne sted, slik at de kunne føle seg mest mulig avslappet. To av intervjuene ble gjort hjemme hos informantene. Fordelen med å møte mennene i deres egne hjem var at de virket mer trygge og avslappet i motsetning til for eksempel de jeg møtte på kafé. Ved flere anledninger refererte de til bilder på veggene, eller ting de hadde i hjemmene sine, som beriket historiene de fortalte. Utfordringen var at jeg følte meg noe påtrengende ved å komme hjem til noen jeg ikke kjente. Dette ble forsterket i begge tilfellene da konene til informantene etter hvert ble utålmodige og gjentatte ganger kom inn i rommet for å spørre om vi snart var ferdige. Disse avbrytelsene førte til at både informantene og jeg selv mistet litt av fokuset, og det tok litt tid å komme tilbake til den gode flyten samtalene ellers hadde. I tilfellene hvor vi ble avbrutt midt i en historie eller et eksempel, kan det være at jeg gikk glipp av nyttig informasjon. Da informantene ble avbrutt glemte de ofte hva de holdt på å fortelle, og rundet enten av med å si at de ikke husket hva de ville frem til,

eller begynte å fortelle noe annet. Stemningen var god og avslappet i begynnelsen av intervjuene, men konenes utålmodighet gjorde at jeg opplevde at også mennene ble stresset.

I situasjonene hvor informantene inviterte meg til arbeidsplassen sin virket de også trygge og avslappet, men atmosfæren opplevdes mer formell. Dette kan være fordi intervjuene fant sted på informantenes kontor og i deres arbeidstid, og at de derfor var ”på jobb” under intervjuet. Her fikk vi sitte mer eller mindre uforstyrret tiden ut.

Intervjuene som ble gjennomført på kafé skilte seg ut ved at det var mange mennesker og mye støy rundt oss, som var noe distraherende for samtalens flyt. Jeg la merke til at flere av informantene snakket forholdsvis lavt under disse intervjusituasjonene, noe som gjorde det vanskelig å få med seg alt som ble sagt. Jeg opplevde ikke informantene som direkte stresset, men de fremstod heller ikke som like avslappet som informantene i de to førstnevnte intervjusituasjonene. Dette kan henge sammen med risikoen for at menneskene rundt oss kunne lytte til samtalen vår. Det positive med å møte informantene på kafé var at jeg fikk vist min takknemlighet ved å spandere kaffe.

Den intervjuformen som imidlertid skilte seg mest ut var videosamtalene over Skype. Jeg støtte på noen tekniske utfordringer i det første Skype-intervjuet som tok mye tid og førte til frustrasjon fra min side, da jeg syntes det var synd at informanten måtte bruke så mye av sin tid bare for å komme i kontakt med meg. Videre opplevdes videosamtalene mer upersonlig enn ansikt-til-ansikt-interaksjon. Selv om jeg begynte Skype-intervjuene med å fortelle om meg selv og prosjektet mitt, mistet vi muligheten til å håndhilde eller snakke løst og fast rundt været, lokalet eller kaffen vi drakk før selve intervjuet startet. Dette var med på å sette stemningen og skape trygghet i forkant av de andre intervjuene, noe jeg anser som en viktig del av oppvarmingen. Når avstanden først var så lang at det ikke lot seg gjøre å møte mennene fysisk, ble bruken av video en god løsning. Vi fikk sett hverandre og lest hverandres ansiktsuttrykk og kroppsspråk, noe jeg antar gjør samtalen mer personlig enn om vi kun hadde hørt hverandres stemme over telefonen. Selv om det var en annen stemning rundt intervjuet da vi ikke fysisk satt i samme rom, befant begge informantene seg i sine egne hjem, og jeg gjenkjente noe av den samme tryggheten jeg så hos informantene jeg besøkte hjemme. Også her refererte en av informantene til et av bryllupsbildene som hang på veggen bak ham mens han fortalte sin historie.

Dalen (2011) påpeker viktigheten av å ta seg tid til en avsluttende samtale etter at man har gjennomført et intervju. Dette ble også noe kunstig i videosamtalene, da det i ansikt-til-ansikt-intervjuene ble naturlig å trekke ut avslutningssamtalen mens vi pakket sammen tingene våre på kafeen, eller jeg ble fulgt til døra av informantene. På samme måte som det å snakke om været eller kaffen i begynnelsen av intervjuet, ble de øvrige intervjusituasjonene også avsluttet med å snakke litt om andre ting før vi gikk hvert til vårt, som for eksempel at det var lite fristende å gå ut i snøstormen, at informanten måtte tilbake på jobb eller lage middag. Dette var med på å ”normalisere” situasjonen, og selv følte jeg at det var en fin måte å avslutte på. Selv om jeg informerte om prosjektets vei videre og åpnet for spørsmål på slutten av Skype-intervjuene, opplevdes avslutningen brå. Det føltes rart å skulle begynne å snakke om andre ting da vi satt foran datamaskinen, og ikke skulle slå følge ut. Et fåtall av informantene stilte spørsmål, og dermed var det bare å takke for intervjuet og avslutte videosamtalen.

Intervjuene varte mellom 1 og 2 timer. De lengste intervjuene var de som ble gjort hjemme hos informantene. Det er vanskelig å si om det er fordi det er det mest gunstige stedet å gjennomføre et intervju på, eller om det skyldes informantenes personlighet og åpenhet.

3.5.2 Øvrige utfordringer

Jeg støtte på noen utfordringer da informantenes historier skilte seg betraktelig ut fra de andre informantene og mine egne forutinntattheter. Et eksempel er en av informantene som ga uttrykk for at han i utgangspunktet ikke ønsket å gifte seg, men gjorde det på grunn av svigerfamiliens verdier, da det å bo sammen utenfor ekteskapet ikke var akseptert. Dette gjorde det vanskelig for meg å stille spørsmål om begrunnelser for ekteskapsinngåelsen med utgangspunkt i temaene jeg hadde satt på forhånd. Det første ”uvanlige” intervjuet var antagelig det jeg selv opplevde som det vanskeligste. Det var nytt for meg at flere spørsmål ikke passet inn. Jeg tenkte i utgangspunktet at de som gifter seg gjør det fordi de selv ønsker det, men har erfart at det ofte finnes ulike tilnærminger til fenomenet man studerer, og at man fort kan få ulike historier, som er en berikelse for materialet. I ettertid ser jeg at jeg burde tatt høyde for at det finnes ulike årsaker til at folk gifter seg, og jeg burde ha tenkt gjennom på forhånd hvilke alternative temaer eller spørsmål jeg kunne ha stilt i slike situasjoner.

Jeg støtte på en lignende situasjon i et annet intervju, der det viste seg at ekteskapet ble inngått av rent praktiske og juridiske årsaker, med kun noen få mennesker tilstede. Denne gangen hadde jeg på forhånd forsøkt å tenke på alternative spørsmål som kunne være aktuelle i en slik situasjon, men det ble likevel utfordrende å benytte meg av dem fordi det var vanskelig å forutse hvilke historier informantene kunne komme med. Løsningen ble at jeg etter hvert bestemte meg for å legge fra meg intervjuguiden, lytte til det som ble sagt og la fortellingene danne grunnlag for videre spørsmål. Dette grepet fungerte godt.

En annen utfordring jeg heldigvis ikke møtte mange ganger, men allikevel måtte ta stilling til, var *taushet*. Det kan være flere årsaker til at en informant er taus. Det kan være at informanten føler at intervjueren ikke er interessert i å høre på det han forteller, eller at informanten ikke har tenkt over hva han egentlig mener om temaet (Dalen, 2011).

Jeg oppfattet imidlertid ikke informantens taushet som et tegn på at han ikke følte han ble lyttet til eller ikke ønsket å svare på spørsmålene som ble stilt, men heller at han var en mann av få ord. Jeg fikk svar på det jeg spurte om, men han var ikke av typen som trakk inn eksempler eller kom med historier med mindre han fikk direkte spørsmål om det. I denne situasjonen benyttet jeg meg av erfaringene jeg gjorde meg under prøveintervjuet, og forsøkte å gi ham tid til å tenke. I ettertid har jeg reflektert rundt ulempene med å stille typiske ja/nei-spørsmål for å bryte stillheten fremfor å la informantene tenke. I de tilfellene hvor jeg lot tausheten henge selv etter at jeg følte det ble litt pinlig, begynte informantene ofte å snakke og komme med gode eksempler, historier og metaforer.

3.6 Etiske vurderinger

Etikk omhandler ikke bare valg av metode eller transparente fremgangsmåter, det inkluderer også forholdet mellom mennesker og hvordan man vurderer hva som er rett og galt å gjøre i en sosial relasjon (Leseth & Tellmann, 2014). I en studie som denne, hvor jeg studerer andre menneskers oppfatninger og erfaringer, vil jeg som forsker også bli en del av sosiale relasjoner som underlegges etiske vurderinger (Leseth & Tellmann, 2014). Det kan argumenteres for at ethvert tema kan være sensitivt og skape følelsesmessig stress for deltakere i en intervjusituasjon, spesielt i de tilfellene hvor man ”trenger seg på” informantenes private sfære og/eller stiller spørsmål rundt personlige erfaringer (Lee & Renzetti, 1993). Ekteskapsinngåelse og tanker rundt dette er for mange et personlig tema, og selv om jeg ikke fikk inntrykk av at informantene var stresset over å dele sine private

historier, er det likevel viktig at etiske kriterier blir godt ivaretatt. I dette delkapittelet viser jeg hvordan jeg har jobbet med å ivareta de etiske kriteriene.

NSDs krav for datainnsamling og behandling av personopplysninger innebærer blant annet at informantene har krav til samtykke og tilstrekkelig informasjon om prosjektet, at opplysninger om informantene behandles konfidensielt, og at innsamlede opplysninger anonymiseres innen datoen satt for prosjektslutt.

3.6.1 Informert samtykke

Aktuelle informanter fikk tilsendt et informasjonsskriv (se vedlegg 2), og ble gitt alle opplysninger om deltakelsen før de tok et valg på om de ønsket å stille eller ikke. Innholdet i informasjonsskrivet ble også gjennomgått før hvert intervju. Jeg forsikret meg om at de forstod hva de samtykket til, og at de var klar over at de når som helst kunne trekke seg fra studien. Det var også viktig for meg at konene deres samtykket til at bakgrunnsinformasjon om dem og historier fra livene deres ble delt.

3.6.2 Konfidensialitet og anonymisering

Kravet om konfidensialitet er viktig å overholde, slik at informanter ikke kan ta skade av forskningen (Leseth & Tellmann, 2014). All informasjon om personlige forhold oppgitt av informantene må behandles konfidensielt, og som forsker har jeg et overordnet ansvar for å ivareta informantene gjennom hele forskningsprosessen, fra begynnelse til slutt (Dalen, 2011). Etter hvert ferdig transkribert intervju, slettet jeg den tilhørende lydfilen. Under transkriberingene ble lydfilene oppbevart på en passordbeskyttet enhet, slik at de ikke skulle kunne komme på avveie. Dette gjaldt også andre notater eller dokumenter som inneholdt personopplysninger. I tilfellene hvor jeg måtte forlate leseplassen min, ble døren alltid låst. Jeg valgte å lagre informantenes e-postadresser, også på en passordbeskyttet enhet, da samtlige ønsket den ferdigstilte oppgaven tilsendt ved prosjektslutt. Alle e-poster og tekstmeldinger utvekslet med informantene ble slettet etter gjennomført intervju.

For å sikre informantenes anonymitet etter endt intervju, ga jeg både mennene og konene deres fiktive navn allerede under transkriberingen. Jeg inkluderte heller ikke informantenes yrke, bosted eller arbeidsplass i transkripsjonene, da det hovedsakelig var deres utdanningsnivå jeg ønsket opplysninger om. Informasjon om deres hjemsted ble også tatt bort.

Jeg valgte å transkribere alle intervjuene på bokmål, som Tjora (2011) omtaler som *normaliserte transkripsjoner*, for ikke å synliggjøre eventuell dialekt som kan være gjenkjennelig. Et annet poeng i denne sammenheng er også at et muntlig språk ofte kan se rart ut på tekst, da spesielt om informanten har dialekt. Her handler det også om å gjengi innholdet på en etterrettelig måte og samtidig ivareta informantens verdighet. Jeg er bevisst at transkripsjoner skal være så nær originalen som mulig, men mener selv at informantenes dialekter var såpass likt standard talemål at jeg ikke anser dette som betydelig for innholdet i sitatene.

3.7 Forskerrollen

Min tilknytning til fenomenet jeg studerer kan ha betydning for studiens validitet, da det kan påvirke tolkningen av resultatene (Dalen, 2011). Jeg har ikke valgt et tema eller en problemstilling jeg selv er berørt av, da jeg ikke er gift. Likevel lever jeg i et heterofilt parforhold, og kan ikke utelukke at det kan ha hatt relevans for hvordan jeg forstår og tolker funnene mine. Under intervjuene kom det frem at informantene selv ikke opplever en stor forskjell fra å være samboer til å bli ektemann, og det kan derfor tenkes at jeg er nærmere deres situasjon enn man i utgangspunktet skulle tro. På den andre siden er informantgruppen jeg har snakket med menn, og det er derfor rimelig å anta at opplevelsen av et parforhold kan være forskjellig for meg som kvinne og dem som menn. Jeg anser derfor ikke min livssituasjon som et ”problem” i denne sammenheng, men argumenterer heller for at det kan være positivt at jeg som forsker kan relatere meg til parforhold generelt. Det er blant annet en fordel fordi jeg enklere kan stille oppfølgingsspørsmål og følge med i samtalen, da parforhold og samboerskap ikke er helt fremmed for meg. Ulempen kan være at jeg stiller ledende spørsmål, og at det dermed finnes en sjanse for at de svarer ut ifra det de tror jeg som forsker eller jeg som kvinne *vil* høre. Slik jeg selv ser det virker det ikke som at dette var tilfellet, da hver og en informant fremstod som oppriktig, med hver sin unike historie.

Selv om jeg som ung kvinne intervjuet heterofile menn, erfarte jeg ikke at kjønn var et problem for informantene. Det kan selvfølgelig ha hatt en betydning for hvilke forventninger mennene hadde til hva jeg som kvinne ønsket å høre, og det kan tenkes at en mannlig forsker ville fått andre svar på spørsmålene enn det jeg fikk. På den andre siden kan det være at mennene følte de kunne åpne seg mer for en kvinnelig forsker, da menn ofte ikke snakker om

følelser og ”privatliv” på samme måte med andre menn, slik kvinner har en tendens til å gjøre med hverandre, men dette kan man bare spekulere i.

Jeg har interessert meg for ekteskapsforskning en god stund, og i bacheloroppgaven min skrev jeg om hvorfor *kvinner* velger å gifte seg. I den forbindelse har jeg lest tidligere forskning og gjort analyser og tolkninger ut i fra dataene jeg fikk da jeg intervjuet kvinner. Det kan være bra at jeg sitter med en del kunnskap om feltet på forhånd, men det kan også være en ulempe med tanke på egen forutinntatthet. Likevel har jeg forsøkt å stille med et åpent sinn og å være nøytral, i den grad det er mulig, da jeg antok at jeg ikke ville få de samme resultatene ved å snakke med menn som jeg fikk ved å snakke med kvinner. Når dette er sagt, vil jeg også argumentere for at jeg har funnet lite forskning gjort kun på *menns* tanker og holdninger rundt ekteskap, og at tidligere forskning derfor ikke har gitt meg noen spesielle forventninger til hvilke resultater jeg vil finne i denne studien. Dette er også en av grunnene til at jeg ønsket å studere menn i denne oppgaven, da jeg var nysgjerrig på deres tanker om valg av samlivsform.

3.8 Studiens kvalitet

Det stilles både implisitte og eksplisitte krav til hvordan man som forsker utøver sin praksis. Resultatene man som forsker kommer frem til skal være riktig og gjenkjennelig og skal ha blitt til gjennom transparente og systematiske fremgangsmåter (Leseth & Tellmann, 2014:188-189). I arbeidet med å transkribere intervjuene var jeg opptatt av at informantenes uttalelser var så nær deres forståelser og erfaringer som mulig. Jeg transkriberte ordrett, selv om jeg oversatte til bokmål, og inkluderte latter og non-verbal informasjon som kroppsspråk og tenkepauser. Det var også viktig for meg å stille oppklarende spørsmål der jeg var usikker på om jeg hadde forstått hva informantene mente, eller der jeg fikk diffuse og uforståelige svar. Med dette forsøkte jeg å legge til rette for intersubjektivitet i intervjusituasjonene, altså at både informantene og jeg hadde en felles opplevelse og situasjonstolkning (Dalen, 2011). Jeg vil også anta at disse grepene fører til at risikoen for feiltolkning blir mindre, noe som kan styrke validiteten i min fortolkning av datamaterialet (Dalen, 2011). Til tross for dette er jeg bevisst på at informantene ikke nødvendigvis er enige i de tolkningene jeg har gjort i analysen. Jeg har derfor fokusert på å vise hvordan jeg har utført intervjuene, redegjort for valgene jeg har tatt underveis i prosessen og diskutert utfordringene jeg møtte på veien for å skape transparense i presentasjonen av mitt forskningsprosjekt (Tjora, 2011:188). Å redegjøre

for hvilke spørsmål som stilles i intervjuene kan også være et viktig bidrag til datamaterialets transparens (Leseth & Tellmann, 2014), og jeg har derfor tidligere i kapittelet skrevet litt om hvilke tema jeg stilte informantene spørsmål rundt, og hvordan jeg kom fram til disse. Intervjuguiden ligger også som vedlegg (se vedlegg 3) slik at leseren kan se over dem. Ved å ha et prøveintervju fikk jeg allerede her en pekepinn på studiens validitet, ved å se om intervjuguiden fungerte for å finne svar på forskningsspørsmålene mine, noe jeg vil argumentere for at den gjorde.

Jeg har beskrevet hvordan jeg har gått frem for å finne informanter, gjennomført intervjuene og diskutert utfordringene underveis i prosessen fra å planlegge intervjuene, til de var ferdig transkriberte, kodet og kategorisert. Jeg har også forsøkt å reflektere over min egen rolle som forsker, noe som styrker oppgavens reliabilitet.

Jeg kan ikke generalisere statistisk og gjøre en slutning om sammenhenger og mønster i populasjonen, da jeg ikke har et representativt utvalg. Kunnskapsmålet i en kvalitativ undersøkelse er å få en bedre forståelse av hva sosial samhandling betyr for dem som deltar i den (Tjora, 2011). Formålet med min studie er *analytisk generalisering*, som vurderer i hvilken grad funnene i en gitt studie kan brukes som en rettleiding for hva som kan skje i en annen, lignende situasjon (Leseth & Tellmann, 2014:163). Oppgaven min gir ikke mye kunnskap om andre situasjoner, som for eksempel samboere eller parforhold generelt, men jeg kan få kunnskap om hvordan ekteskap forstås av mennene jeg har intervjuet. Det som kommer frem i denne studien kan også være gjenkjennelig for andre som har inngått ekteskap. Videre kan funn fra min empiri verifiseres med tidligere forskning og teori på feltet og jeg kan bidra til å videreutvikle og frembringe ny teori og kunnskap (Tjora, 2011).

3.9 Analysestrategi

Høsten 2015 benyttet jeg fire av de ferdig transkriberte intervjuene i en artikkel i metodefaget ”kvalitative forskningsmetoder”, og begynte da kodingen for de gjeldende intervjuene. Kodene ble samlet i ulike kategorier som ble brukt i artikkelen; hvorfor de giftet seg, hva ekteskapet betyr for dem, bryllupsdagens betydning, religiøse forskjeller, og hva mennene opplever er forskjellen mellom samboerskap og ekteskap. Deler av analysen og tankeprosessen rundt den har derfor pågått uavhengig av de siste fem intervjuene.

Etter hvert som jeg fikk gjennomført og transkribert flere intervju, kodet og kategoriserte jeg disse i de samme kategoriene som de første intervjuene. Deretter leste jeg intervjuene på nytt for å se etter nye tema, koder og mønstre som gikk igjen i informantenes forståelse av ekteskapet, og lagde nye kategorier. Blant annet; forståelse av frieri og tradisjoners betydning. Jeg fant veldig mye interessant ved å lese intervjuene igjen. Etter mye frem og tilbake tok jeg en beslutning om hva jeg ønsket å fokusere på, for deretter å vurdere hvilke data som var mest relevant for tema og hadde størst verdi for oppgaven, før jeg satt igjen med de temaene som i dag utgjør analysen.

Analysen er bygd opp tematisk, ved at jeg fokuserer på ulike tema i hvert analysekapittel, med utgangspunkt i et lite utvalg av kategoriene jeg laget under kodingen av datamaterialet. Det første analysekapittelet ble til ved at jeg tok utgangspunkt i noe jeg på forhånd ønsket å undersøke; hvorfor mennene valgte å gifte seg, og ble inspirert av mitt tidligere arbeid i metodeemnet på masterstudiet. Det siste kapittelet baserer seg på en mer induktiv analysemetode. Her tok jeg utgangspunkt i empirien, og gjorde noen interessante funn som blant annet resulterte i aksene presentert i kapittel 2 (figur 1: Handlinger og forståelser av ekteskapet). Kapittel 4 baserer seg på en mer deduktiv metode, fordi jeg videreutviklet et tidligere arbeid basert på modernitetsteori. I kapittel 5 hadde jeg en mer induktiv inngang til analysen.

En av ulempene med intervju som metode er at ikke alle informantene vil være like velformulerte og reflekterte i sine uttalelser (Creswell, 2014:191). Noen av informantene er derfor mer synlig i analysen enn andre, nettopp fordi noen av mennene i større grad brukte metaforer og kom med fyldigere uttalelser enn andre.

Analysen består av to deler. I første del ser nærmere på mennenes begrunnelser for ekteskap. I andre del tar jeg for meg deres handlinger og forståelser av tiden før, under og etter bryllupet.

4. Hvorfor gifte seg?

For å besvare problemstillingen om hvordan unge, gifte menn forstår ekteskap har jeg som første del av analysen valgt å gå i dybden på hvorfor mennene valgte ekteskap som samlivsform. Dette fordi jeg antar at en stor del av deres ekteskapsforståelser avhenger av hvilke ekteskapsholdninger de har, og hva de mener ekteskapet gir dem. I deres begrunnelser ser jeg også hvilke betydninger ekteskapet har for dem. I følge Beck og Beck-Gernsheim (1995) har ekteskapet mistet sin sosiale og materielle sikringsfunksjon, og motivene for å inngå ekteskap endres fra å søke sikkerhet og forsørgelse, til kjærligheten som den avgjørende faktoren. Men hva sier mennene?

4.1 Ekteskap som det seriøse stadium i parforholdet

Flere av informantene begrunnet ekteskapsinngåelsene sine med at de hadde kommet til et stadium i parforholdet hvor ekteskap føltet ”naturlig”, og de ikke så noen grunner til hvorfor de *ikke* skulle gifte seg. Arne Elias forklarte dette ved å sammenligne samlivet med en pyramide, eller en skala med ulike nivå av seriøsitet. ”*Det er lett å kvitte seg med en kjæreste. Da er man ikke så seriøs, hvis man bare er kjæresten. Så er jo det neste steget samboerskap, og så er man gift.*” Arne Elias illustrerte dette med å vise nivåforskjeller med hendene mens han snakket, hvor det å være kjæresten er det første nivået som ligger nederst som et grunnlag, etter dette følger samboerskap som neste nivå, og deretter ekteskap. Ekteskapet ble altså sett på som det mest seriøse nivået innen samliv. Videre tilførte Arne Elias et nytt nivå til skalaen, nemlig det å få barn:

Det å faktisk få unger sammen er jo noe annet. Det er kanskje det største. Det er på en måte hakket over ekteskapet (viser nivåforskjellene med hendene igjen). Når vi allerede hadde fastslått at vi ønsket å få unger sammen, så føltet det mer naturlig å gifte seg. Vi var jo allerede der, så vi kunne jo gifte oss.

For de av mennene som hadde snakket med partneren sin og fastslått at de ønsket å få barn sammen, ble ekteskapet en selvfølge, som det neste riktige steget i forholdet. Dette støtter også opp under forskning som har funnet at samboere som planlegger, eller har snakket om å få barn, også er de som har intensjoner om å gifte seg (Wiik et al., 2010). Duvander (1999) hevder at ekteskapsinngåelse har størst sannsynlighet for å skje i en bestemt fase i livet, et stadium hvor man ønsker stabilitet i parforholdet. Som Arne Elias selv sa, var de allerede

”der”, og derfor kunne de også gifte seg. Kanskje er det nettopp den fasen i livet hvor man har fastslått at man ønsker barn med partneren sin, at det går opp for partene at de virkelig ønsker å satse på hverandre, og ekteskap blir aktuelt.

Rune og Kent, de to mennene som hadde barn før de ble gift, uttrykte også at det å få barn var det mest seriøse de kunne tenke seg. Å bli forelder opplevdes for dem som mer forpliktende enn ekteskapet i seg selv. Denne diskusjonen vil jeg komme tilbake til i kapittel 5.2.3 (Farskap som den største forpliktelsen).

At ekteskapet ses på som en selvfølge, eller noe ”naturlig”, slik Arne Elias formulerte det, ser jeg i sammenheng med det Bourdieu (1995) kaller *doxa*, eller *doksiske felt*. Det kan være at informantene opplever ekteskap som en del av kulturen og tradisjonen, og derfor ser på det som en selvfølge. I følge Moxnes (1990) har vi i vår kultur klart definerte livsløpsskjema som forteller oss når det er riktig å gifte seg, og når det er riktig å få barn. Flere av informantene som giftet seg før de fikk barn begrunnet det med at det følte riktig på det gitte tidspunktet, selv de som ikke syntes det var spesielt viktig at deres nåværende eller fremtidige barn hadde gifte foreldre.

Mennene som giftet seg før de fikk barn fortalte at de ønsket å vise barna hvordan et forhold *skal* være; Det er en mor og en far, og de er gift med hverandre. Dette kan ses i sammenheng med mennenes oppvekst og sosialisering i barndommen. Duvander (1999) konkluderer i sin studie om menns tilbøyelighet til å gifte seg med at beslutningen om ekteskapsinngåelse ikke bare er bevisst. Ekteskapsholdninger avhenger både av alder, sosialisering og holdninger til familie generelt. Sammensetningen av familien man vokser opp i påvirker gjerne parforhold og familiedannelse (Duvander, 1999). Flere av mennene hadde selv foreldre som var gift, og så en verdi i at barna deres fikk vokse opp i en familie hvor foreldrene har avklart forholdet.

[Ekteskapet] er den måten jeg vil dele livet mitt med en person. Det er den måten jeg vil sette barn til verden, det er et stabilt forhold (Emil).

Jeg synes det er fint når foreldrene er gift, det er liksom et uttrykk for at forholdet er stabilt. Og varig (Arne Elias).

For mennene anses ekteskapet som noe stabilt og varig. Duvander (1999) hevder at ekteskapsinngåelser indikerer at noen individer søker etter stabilitet og finner det i ekteskapet, mens andre kan søke etter det på andre måter. Stabilitet var noe informantene ønsket både for

seg selv og barna sine. Det kan tenkes at stabilitet er noe man ønsker seg i et flytende, risikofylt samfunn (Beck, 1992; Giddens, 1991), en stabilitet mennene selv følte at de fikk ved å vokse opp med gifte foreldre. Den påvirkningen vi får tidlig i oppveksten har stor betydning for hvem vi blir, og hvilke valg vi tar når vi selv begynner å styre vårt eget liv (Granrusten, 1996:117). Claus uttrykte at han var usikker på om foreldrene direkte hadde påvirket hans *ønske* om å gifte seg, men at de har fått ham til å se verdien av ekteskapet var han ikke i tvil om. Det er derfor nærliggende å tolke dette som at foreldrenes holdninger til ekteskap også til en viss grad har preget mennenes holdninger til ekteskap. Dette kan også ses i sammenheng med Gross (2005), som mener at ekteskapet fremdeles anses som det hegemoniske idealet, et ideal mennene kan ha fått i fra sine foreldre.

At foreldres samlivsform påvirker egne holdninger til samliv finner også Lyngstad og Noack (2005) i sin studie, hvor det kom frem at det å ha opplevd samlivsbrudd, enten selv eller i familien, virket negativt på egne tanker om fremtidig ekteskapsinngåelse, da spesielt blant kvinner. I mitt materiale er det kun én mann som har skilte foreldre, og det kan se ut til at dette har preget hans syn på ekteskap i voksen alder, da han fortalte at han i utgangspunktet ikke hadde ansett ekteskap som et alternativ. Det er derfor nærliggende å anta at dette også kan gjelde menn.

4.2 Tradisjonelle menn

Flere studier viser at religiøs bakgrunn ofte indikerer tradisjonelle verdier og syn på familie og familiedannelse (Duvander, 1999; Lyngstad & Noack, 2005; Wiik, 2009). Uavhengig av om informantene er religiøse eller ei, ser det ut til at mange har tradisjonelle verdier rundt familiedannelse, noe som kan være en av årsakene til at flere ønsket å gifte seg før de fikk barn. Claus uttrykte seg på følgende måte: *”Jeg er glad i tradisjoner, og er litt tradisjonell, så for meg var det naturlig”*. For Claus var det å gifte seg før han fikk barn en selvfølge på grunn av betydningen tradisjoner har for ham. Han anså seg selv som tradisjonell, og stilte derfor ingen spørsmål omkring hva som var riktig, noe han ikke var alene om.

Jeg er jo såpass tradisjonsfokuset at jeg ville gjøre det i ”riktig rekkefølge”, holdt jeg på å si. Riktig rekkefølge er selvfølgelig i gåseøyne, men jeg ønsket å gifte meg først for å få en periode som nygift, bare oss. Man har jo den ”DINK”, double income no kids-greia, hvor man kan reise og sitte sent oppe og nyte bare hverandre. Nå hadde vi vært samboere i 6 år før vi giftet oss da, så det er jo klart... Vi hadde jo hatt mye tid for oss selv. Men... Vi ville jo ha barn tvert etter at vi giftet oss (Gaute).

For Gaute var det å gifte seg før han fikk barn den ”riktige” rekkefølgen, noe han begrunnet med at han er fokusert på tradisjoner. Gaute påpekte at ”riktig rekkefølge” var i gåseøyne, og stiller på en måte spørsmålsteget ved hva som er riktig, samtidig som han gir uttrykk for at han er bevisst sin egen doxa (Bourdieu, 1995). Selv om det ser ut til at han ”ser” sin egen doxa, velger han likevel ”det riktige”, som også er et godt eksempel på at ekteskapet for ham oppleves som rett. Ønsket om å være gift før man får barn viser også at tradisjoner fremdeles har betydning. Den tradisjonelle måten å stifte familie på er å først gifte seg, og deretter få barn. Dette kan kobles til Thompsons (1996) narrative aspekt av tradisjoner, hvor oppfatninger og praksiser som videreføres kan fungere som en normativ retningslinje. Gaute beskriver seg som fokusert på tradisjoner, og tradisjonen om hvilken rekkefølge man bør organisere livsløpet sitt ut fra ser ut til å fungere som en slik retningslinje for ham. Giddens (1994) hevder at det i tradisjoner ligger en forestilling om at tradisjonene representerer korrekte praksiser, noe som kan forklare hvorfor det for flere føltes riktig å gifte seg før de fikk barn. Organiseringen av mennenes livsløp vil jeg også komme tilbake til i kapittel 5.1.1 (Variasjoner i mennenes livsløp).

Da Gaute fortalte at han og Britt hadde vært samboere i 6 år, ga han også uttrykk for at det var på tide å gifte seg, de hadde jo allerede hatt mye tid for seg selv. Han og partneren, Britt, ønsket seg også barn fort etter at de ble gift, som er enda et uttrykk for hvilken rekkefølge som er riktig for ham. Det ser ut som at de på forhånd hadde snakket om å få barn, og at han i likhet med flere av de andre mennene følte at ekteskapet ble et ”naturlig” neste steg å ta når dette var fastslått. Ekteskapsinngåelsen ble på en måte et klarsignal på at de kunne sette i gang og få barn.

Gaute gir her et eksempel på en forståelse og ekteskapsbegrunnelse som ligger på den tradisjonelle enden av aksene (se figur 1: Handlinger og forståelser av ekteskap), og han er ikke alene:

Det er jo det eneste ekteskapet egentlig er, det er jo en tradisjon. Det er ikke noe annet. Det er jo slik i de fleste kulturer, at man har en eller annen variant av den institusjonen. Drar man innerst inni jungelen i Papa Ny-Guinea så driver folk og gifter seg med hverandre der også (Morten).

Morten opplever ekteskapet som en tradisjon i Norge, men også som et globalt fenomen. Det kan være nærliggende å snakke om tradisjoner, eller mer spesifikt ekteskapstradisjonen, som

et doksisk felt (Bourdieu, 1995), en del av kulturen eller samfunnet man også finner igjen i andre land. At det oppleves som ”vanlig” å gifte seg i de fleste kulturer kan også være en årsak til at mennene i min studie anser ekteskapet som noe selvfølgelig; det skjer verden over. Dette sier også noe om tradisjonenes betydning, og hvor dypt tradisjoner kan sette seg i oss, selv når man er bevisst at en handling ”kun” er tradisjon, slik Morten uttrykker at ekteskapet er for ham. Tradisjoner kan være med å påvirke valg, da man vanligvis ikke kun aksepterer tradisjoner fordi de har eksistert lenge, men fordi man ofte tar for gitt at tradisjonen er en fornuftig måte å handle på (Shils, 1981). Men tradisjoner er også med på å gi mening til forpliktende ritualer (Bruce, 2012), og kan på den måten også gi ekteskapsinngåelsen mening for Morten. Fordi det oppleves som en tradisjon, noe ”alle” gjør, blir det meningsfylt å gifte seg.

Men hvorfor føler noen av mennene at det som er tradisjonelt er rett? Kanskje er det et spenningsfelt her mellom individuelle valg og frihet, og tradisjoner og strukturer? Samtidig som mennene ser seg selv som frie individer med muligheten til å gjøre frie valg, forholder de seg til tradisjoner og det ”alle andre” gjør.

4.3 Ulike livssyn, like begrunnelser

Forskning viser at det å ha vært samboer er den faktoren som har størst effekt på unge voksnes ekteskapsintensjoner, og også religiøsitet spesielt blant menn (Lyngstad & Noack, 2005). Men religiøse har også en tendens til å gifte seg direkte, uten å være samboere først, og er en av forklaringene på at eksempelvis Wiik, Noack og Bernhardt (2010) ikke fant en sammenheng mellom religiøsitet og ekteskapsintensjoner i sin studie av samboere. De største forskjellene mellom de religiøse og ikke-religiøse mennene i min studie er nettopp at de religiøse mennene ikke var samboere før de giftet seg, noe de begrunnet med at samboerskap strider i mot det de tror på. Deres begrunnelser for ekteskapsinngåelse er likevel nokså like; det ble en selvfølge å gifte seg når de var kommet til et visst stadium i forholdet. For de religiøse mennene handlet det derimot også om hvilke rollemodeller de ønsker å være, hvilke signaler de sender ut til andre, og hvordan de mener det er riktig å leve livene sine i forhold til sin tro.

Ifølge kristen tro er ekteskapet den riktige samlivsformen, og det har derfor preget de kristne mennenes syn på ekteskap. Oskar formulerte det slik; ”*Som sagt har jeg en kristen oppvekst*

da, og gifte foreldre. Så det har nok på en måte vært et paradigme, for å bruke et flott ord. I en kristen setting er det jo sånn at man tenker at det normale er å gifte seg". Det kan derfor tenkes at ekteskap blir et "naturlig" steg å ta av andre grunner for de religiøse mennene enn for de ikke-religiøse. Det kan være at det føltes riktig å gifte seg når de fant den rette på grunn av verdiene som ligger i deres tro, at oppveksten deres har vært preget av disse verdiene, og at det i mindre grad er et resultat av at de har prøvd ut forholdet som samboere.

Det interessante her er at informantene sier det samme; de giftet seg fordi det føltes riktig, men de forklarer det med ulike ting. De kristne mennene forklarer det med sin tro, de ikke-kristne forklarer det med tradisjon. Man trenger altså ikke å ha en religiøs bakgrunn for å ha tradisjonelle verdier og syn på familiedannelse, da mye av det som anses som tradisjonelt er basert på kristne verdier som jul, påske, konfirmasjon, ekteskapsinngåelse etc. Dette sier også noe om at deler av verdiene fra Norge som en kristen stat fremdeles henger igjen i kulturen vår, og er en del av samfunnet man gjerne ikke stiller spørsmål ved, men tar for gitt (doxa), enten man kaller det kristen tro, tradisjon, eller noe "selvfølgelig".

Disse mennene viser seg å være tradisjonelle i sine begrunnelser for ekteskapsinngåelse, og går i mot modernitetsteoretikernes påstander om at tradisjoner er nedbrutt i det moderne liv, og at de har mistet sin betydning. Selv om man er frigjort fra tradisjonelle forventninger, ser det ut til at også det moderne mennesket kan støtte seg til tradisjoner de finner meningsfulle. Motivene for ekteskap endrer seg (Beck & Beck-Gernsheim, 1995), men for noen er tradisjoner fremdeles betydningsfulle, og de gir mening og struktur i livene til de som følger dem.

4.4 Juridisk sikkerhet

Selv om forskjellene mellom samboerskap og ekteskap har blitt mindre synlig, spesielt i Skandinavia (Wiik, 2010b), er det fremdeles noen fordeler ved ekteskapet som samboerskapet ikke gir (Barne- og familiedepartementet, 1999; Høie, 2005; JURK, 2001). Mange av mennene så på giftermål som noe "naturlig" og en del av tradisjonen og kulturen i samfunnet de lever i, men jeg fant også de som var mindre tradisjonelle. Rune, for eksempel, fortalte at han giftet seg av den enkle grunn at han og Janne som samboere brukte en del penger på å revidere samboerkontrakten sin.

Det var rett og slett bare det at da vi kjøpte bolig sammen, så opprettet vi samboerkontrakt. Så da vi fikk datteren vår, reviderte vi den sånn at vi kunne sitte i uskiftet bo. Og så reviderte vi den en gang til, fordi jeg betalte inn mer på lånet. Og for hver runde måtte vi gå til advokat, og det koster penger. Men har du giftet deg, så slipper du alt det der. Det [er] noen juridiske fordeler ved det, især når man har fått barn.

For Rune var tanken bak ekteskapsinngåelsen å kunne sikre seg rettighetene man har som gift, som gjør det enklere økonomisk.

Rune og Kent var de to som hadde barn før de giftet seg, og for Rune var nettopp barna hans et av motivene for ekteskapsinngåelsen. For ham var det viktig at barna hadde foreldre som var gift, men i motsetning til de andre mennene handlet ikke dette om moral eller hva han anså som riktig eller ”feil” måte å leve i parforhold på. Det var de praktiske, økonomiske og juridiske fordelene ekteskapet førte med seg som var av verdi, noe som igjen påvirker barna hans, spesielt med tanke på arv, og det å sitte i uskiftet bo. Rune opplevde at ekteskapet ga en betryggelse på et økonomisk og juridisk nivå. Å gifte seg av juridiske grunner kan derfor også tolkes som en måte å søke trygghet og stabilitet både for seg selv og barna for de skjulte farene i risikosamfunnet. Videre tolker jeg dette som en ekteskapsbegrunnelse som befinner seg på den moderne siden av aksens (se figur 1: Handlinger og forståelser av ekteskap), da det ser ut til å være et mer refleksivt begrunnet valg som også knyttes til kjøp av felles bolig, og det faktum at de hadde fått barn.

At informantene ser ulikt på verdien av å være gift, kan ha noe med hvor godt de har satt seg inn i lovverket på forhånd å gjøre. I Wiik, Noack og Bernhardtts (2010) studie hevdes det at de med høyere utdanning har mer kunnskap om de juridiske forskjellene mellom samboerskap og ekteskap enn de med lavere utdanning – noe som kan forklare hvorfor høyt utdannede har større sannsynlighet for å planlegge ekteskap. Selv om mine informanter er høyere utdannede menn, finner jeg en tendens til at det var de eldste mennene, samt de som hadde barn før de giftet seg, som så den praktiske og juridiske relevansen av å være gift. De som ikke hadde barn da de giftet seg uttrykte at de ikke var klar over hvilke rettigheter de fikk som gift, de hadde kun registrert at det fantes noen fordeler. De hadde enda ikke kommet bort i situasjoner der de fikk erfare hvordan fordelene fungerte i praksis, men de antok at disse ville komme tydeligere frem etter hvert som de fikk barn, eller at de ville være mer aktuelle dersom de kom til å skille seg. Disse mennene ga også uttrykk for at det er ”feil” å gifte seg av rent juridiske årsaker. Det er derfor nærliggende å tro at Rune som hadde vært samboer i 7 år, og som i

utgangspunktet ikke hadde tenkt på å gifte seg, fikk kjenne ekstra på dette, spesielt etter at han fikk barn og måtte begynne å gjøre endringer i samboerkontrakten.

Selv om Kent også hadde barn da han giftet seg, ga han uttrykk for at han ikke hadde kjent på mangelen av rettigheter eller juridiske fordeler før han ble gift, slik Rune gjorde, eller merket noe spesielt til dem i etterkant av ekteskapsinngåelsen. Selv begrunnet han dette med at sønnen kun var noen måneder gammel da han og Fredrikke giftet seg. Det kan derfor tenkes at arverett og andre praktiske bestemmelser blir tydeligere etter hvert som barna blir eldre. Ved å leve i et samboerskap med barn kan det etter hvert bli tydeligere hvilke rettigheter man mangler som ugift, og det kan derfor være et eksempel på hvorfor noen velger å gifte seg av de mer pragmatiske grunnene etter flere års samboerskap.

4.5 Trygghet: ekteskapet som refleksvest

Et mønster jeg fant i materialet mitt, er at informantene snakket mye om tryggheten ekteskapet gir. Mennene assosierer ekteskapet med trygghet og stabilitet. *"Vi gifter oss for å definere trygghet. Og... Jeg mener det ligger noe i det, rett og slett. Og det er det man egentlig søker etter, hvis jeg tenker tilbake. Vi har jo den tryggheten i at vi har som mål å tilbringe resten av livet vårt sammen"* (Kent). Ved å love hverandre å leve sammen i gode og onde dager når man gifter seg, oppstår det en trygghet. Da parene lovet å tilbringe resten av sine liv sammen på bryllupsdagen, både foran venner og familie, samt på papiret, fortalte mennene at det var et mål begge partene hadde satt, og at det dermed skal mye til for å bryte opp ekteskapet. Da Kent tenkte tilbake på tiden før han ble gift, gikk det opp for ham at denne tryggheten faktisk var noe han søkte etter. Opplevelsen av ekteskapet som noe trygt og stabilt kan også være en av grunnene til at mennene bevisst valgte å gifte seg, til tross for at det ser ut til at de "ser sin egen doxa". De følger samfunnets norm, fordi det finnes en idé om at ekteskapet gir den tryggheten de søker etter.

Oskar opplevde ekteskapet som trygt fordi forholdet ikke lenger var i en prøveperiode hvor man tester ut om det er noe å bygge videre på. *"Alle samboerskap er ikke sånn, men det er en del samboerskap som er sånn "ja, vi prøver dette". Og da er på en måte ikke tilliten der, for da er bakdøra åpen i tilfelle man ikke vil dette, eller det blir vanskelig"* (Oskar). I likhet med Duvander (1999) som ser på samboerskapet som en måte å holde alle muligheter åpne på, anså også Oskar samboerskapet som en "løser" samlivsform enn ekteskapet, og fant derfor

en større trygghet i å være gift. I ekteskapet er bakhjørnen lukket, og risikoen for at en av partene kan snike seg ut bakhjørnen om han eller hun ikke ønsker å være i forholdet lenger er dermed mindre. Som gift er paret forbi prøveperioden, de har bestemt seg for å satse på hverandre, og det skaper en tillit som for mennene oppleves unik for ekteskapet.

Arne Elias fortalte en historie fra bryllupsdagen sin, hvor de hadde en slags lek. Leken gikk ut på at det stod et skap midt i selskapslokalet som symboliserte ekteskapet. Gjestene kunne legge ulike gjenstander av symbolsk verdi inn i skapet som ekteparet fikk ta med seg inn i sitt virkelige ekteskap. En av gavene var en refleksvest som skulle symbolisere trygghet. Arne Elias opplever at ekteskapet gir litt av den samme tryggheten som refleksvesten gir. Dette viste seg å være en god metafor for hvordan ekteskapet oppleves, og et gjeldende funn for flere av informantene.

Som jeg var inne på tidligere, med de ulike nivåene av seriøsitet i samlivet, opplevde informantene at det var enkelt å bryte et forhold med en kjæreste. En ekteskapet derimot, kreves det en mer omfattende prosess. ”[Man] må gjennom litt for å gå fra hverandre når man først er gift. Det blir noe offisielt, det havner praktisk talt på rullebladet ditt at du har en skilsmisse bak deg” (Gaute). Når man tar på seg refleksvesten før man går ut i mørket, kjenner man seg litt tryggere enn om man går uten. Det er ingen garanti for at du ikke kommer utfor en ulykke selv med refleksvesten på, men det skal litt mer til for at en bilist ikke ser deg. Som Arne Elias sier; ”Ekteskapet er jo selve symbolet på stabilitet, selv om mange kanskje skiller seg”.

Refleksvesten gjør deg også synlig på samme måte som mennene viser at de er gift ved å gå med ring på fingeren, og ved selve inngåelsen av ekteskapet på bryllupsdagen. Dette viser igjen at mennene søker etter trygghet og sikkerhet i forholdet sitt. Giddens (1990), Beck og Beck-Gernsheim (1995) hevder at senmoderne parforhold er kjærlighetsfulle, men flyktige, og at risikoen for oppløsning er større. Informantene presenterte også sine forhold som basert på kjærlighet, noe jeg vil gå nærmere inn på i neste delkapittel. Men dersom forholdet og kjærligheten i seg selv var nok, hadde de kanskje ikke hatt det samme behovet for å gifte seg? Det ligger altså noe mer til grunn, nettopp tanken om ekteskapet som et tryggere, mer stabilt og permanent samliv.

Med utgangspunkt i modernitetsteoretikernes analyser om flyktige parforhold og et samfunn

preget av usikkerhet og angst rundt skjulte farer, kan det tenkes at også behovet for trygghet øker, og at dette er en av grunnene til at mennene søker trygghet og sikkerhet i form av ekteskap. Mennene opplever at terskelen er høyere for å gå fra hverandre når man er gift, fordi det skal mer til enn å bare pakke sekken og liste seg ut bakdøra. Det kan tenkes at man er mer villig til å reparere forholdet som gift enn som samboer. Med utgangspunkt i dette kan ekteskapet ses på som det sikre i det usikre, eller det trygge i det risikofylte, som en slags trygg ”boble” eller buffer i risikosamfunnet. En artikkel på helsenett.no gir et lignende bilde av hva ekteskapet er: Man kan se for seg ekteskapet som et hus. Et hjem hvor man kan søke ly fra alt som skjer ”der ute” (Herredsvela, 2014). Det kan se ut til at ekteskapet, på grunn av tryggheten det oppleves å gi, anses som et av de mindre risikofylte valgene – et valg som i mindre grad enn andre kan gå galt i søken etter å skape seg selv; nettopp fordi parene har som mål og har lovt hverandre at de skal holde sammen. Det tilbys i mindre grad noen avtaler eller lovnader i de andre valgene man tar i livet, der må man i større grad ta sjansen og håpe på det beste.

4.6 Kjærlighet: ”Folk som elsker hverandre høyt gifter seg jo”

Modernitetsteoretikere (Beck, 1997; Beck & Beck-Gernsheim, 1995; Giddens, 1991, 1992, 1999) hevder at det moderne forholdet i stor grad bygges på romantisk kjærlighet og intimitet, i motsetning til tidligere tider hvor ekteskap ofte var basert på fornuft; da gjerne på sosiale og økonomiske kriterier (Moxnes, 1990:75). Betydningen av følelser som grunnlag for ekteskap er preget av den vestlige kulturen som fremhever individualisering og selvrealisering (Thagaard, 2005:21). Da informantene fortalte om sine valg om å gifte seg, stod også kjærligheten og det følelsesmessige sentralt.

Den sterkeste årsaken [til at jeg giftet meg] er jo at jeg er ekstremt glad i henne, og vil dele livet mitt med henne (Emil).

Jeg tror det er kjærlighet som har påvirket [valget om å gifte meg]. Det er veldig sterk kjærlighet mellom oss, hvor vi elsker hverandre og... Vi er samboere og... Har et ønske om å starte familie. Det har påvirket ting (Arne Elias).

Det er vanskelig å komme med noen rasjonelle grunner [til hvorfor jeg giftet meg]. Det går veldig mye på følelser, hva du føler er rett og hva du har lyst til (Claus).

Kjærligheten var det mennene beskrev som den viktigste begrunnelsen for ekteskapsinngåelsen. De elsker partneren sin, og ønsket å dele livet sitt med henne, i et

ekteskap. Mennene fortalte at de hadde funnet en de trivdes med, som de kunne være intime med, og som de har kjærlighet for. Det var disse følelsene som ble trukket frem som avgjørende for valget om å gifte seg.

Som nevnt, ga flere menn uttrykk for at ekteskapet ble en ”naturlig” del av parforholdet, men det var ikke avgjørelsen om å stifte familie eller lengden på forholdet i seg alene de beskrev som avgjørende. Kjærligheten og følelsene for partneren påvirket også følelsen av ekteskapet som ”naturlig” eller riktig. Mange forfattere har vist at kjærligheten er grunnlaget for det moderne parforhold, og at det nettopp er den romantiske kjærligheten som karakteriserer det moderne ekteskapet (Beck & Beck-Gernsheim, 1995; Coontz, 2005; Granrusten, 1996; Moxnes, 1990). Det ser ut til at mennene også deler denne oppfatningen, noe som kom spesielt til uttrykk i samtalen med Arne Elias; *“Det er noe ekstra. Folk som elsker hverandre høyt gifter seg jo”*.

Normene for partnervalg og ekteskap har endret seg, og kjærlighetens rolle har blitt viktigere (Granrusten, 1996). Skal vi tro Beck og Beck-Gernsheim (1995) er kjærligheten viktigere enn noen sinne. Det er altså liten tvil om at kjærligheten i større grad enn tidligere er grunnlaget ekteskapet bygges på, og Arne Elias’ sitat viser tydelig en oppfatning om at de som gifter seg har noe ekstra; de elsker hverandre, og de som elsker hverandre (høyt) er de som gifter seg. Kjærlighetens betydning kan også ses på som et doksisk felt (Bourdieu, 1995). Med utgangspunkt i mennenes fortellinger ser det ut til at det er en vanlig oppfatning, en del av kulturen, og en selvfølge at kjærlighet og ekteskap hører sammen. Under intervjuene ble mennene overrasket over å få spørsmål om kjærligheten hadde noe å si for ønsket om å gifte seg; det var jo klart det handlet om kjærlighet. Det kom også frem at de anså ekteskapsinngåelsen som en offentliggjøring av kjærligheten, noe jeg vil komme tilbake til i kapittel 5. En av årsakene til at mennene så på bryllupsdagen og selve inngåelsen av ekteskapet som en offentliggjøring av kjærligheten, kan være nettopp fordi de oppfatter kjærlighet som den avgjørende faktoren, som noe som fører til ekteskap.

4.6.1 Velger kjærligheten, og dermed også ekteskapet

Ivers historie skilte seg ut fra de øvrige mennene i oppgaven, og hans begrunnelse for ekteskapsinngåelsen var noe annerledes enn de jeg har vært inne på tidligere i kapittelet. Dina, Ivers kone, kommer fra en konservativ religiøs familie hvor det å være samboer uten å være

gift ikke er et alternativ. Selv er ikke Iver religiøs, og det har derfor bydd på utfordringer med hensyn til Dinas familie som ønsket at Dina fant seg en troende mann. Iver fortalte at det også var vanskelig på andre områder, spesielt med tanke på at han gjerne ville bo sammen med Dina, noe som ikke kunne la seg gjøre med mindre de var gift.

Det hadde aldri vært aktuelt for henne å være kjæreste med meg med mindre hun så for seg at vi kunne gifte oss. Så vi hadde den samtalen veldig tidlig. [...] Slik var det jo for meg også. Jeg hadde ikke orket alt det her styret om jeg ikke tenkte at ”hun her vil jeg være sammen med resten av livet”, på en måte. Det er jo en realitet veldig få er nødt til å forholde seg til. Men hvis jeg hadde vært sammen med noen andre, så er det ikke sikkert at jeg hadde giftet meg i det hele tatt.

Iver uttrykker at han ønsket å være sammen med Dina resten av livet, men for å kunne ha et liv sammen med henne måtte de gifte seg. Selv om Iver ikke trakk frem de samme motivene som de andre mennene, er det fremdeles tydelig at kjærligheten er grunnen til at han giftet seg.

Beck og Beck-Gernsheim (1995) hevder at man er villig til det meste i sin søken etter den genuine kjærligheten, og sett i lys av Amatos definisjon av kjærlighet som ”et sterkt emosjonelt bånd mellom partnere som involverer seksuelt begjær, et ønske om å la den andre partens interesser komme foran ens egne og en villighet til å tilgi den andre personens overtredelser” (Amato, 2007:306-307), er det nettopp kjærlighet Iver uttrykker: Han setter sine egne interesser til side og lar Dinas ”interesse” komme foran. Det var kjærligheten Iver har for Dina som gjorde at han valgte å gifte seg med henne, til tross for hans opprinnelige usikkerhet hva gjelder ekteskap. Dette sier noe om hvor sentral kjærligheten er i parforholdet og i ekteskapet deres, og er et eksempel på at det er kjærligheten som er utgangspunktet for ekteskapet, slik mange forskere, teoretikere og historikere også hevder (Beck & Beck-Gernsheim, 1995; Coontz, 2005, 2007; Giddens, 1991; Granrusten, 1996; Thagaard, 2005; Wiik et al., 2010).

Ivers historie viser tydelig kjærlighetens, men også tradisjonens og rekkefølgens betydning, da Dinas familie er såpass tradisjonelle at noe annet enn ekteskap ikke er akseptabelt. På den andre siden kan Ivers historie tolkes som et uttrykk for individualiseringen og de frie valgene den fører med seg, da han til tross for alle faktorene som skulle tilsi at det ble vanskelig for dem å få et liv sammen, likevel valgte ekteskap med Dina, og kjærligheten.

4.6.2 Gud som superlim

Mange vil si at kjærligheten er den eneste aksepterte begrunnelsen for ekteskapsinngåelse. Man kan derfor se på kjærligheten som ”limet” som holder paret sammen. Dersom dette ”limet” forsvinner, forsvinner også forholdets grunnlag, og utveien blir oftest en oppløsning av ekteskapet (Granrusten, 1996). De religiøse mennene begrunnet, i likhet med de øvrige mennene, sitt giftermål med at de elsker hverandre, og at det skaper en trygghet å være gift. Men de trakk i tillegg inn en annen faktor; Gud. De kristne informantene snakket om at de ønsket Guds velsignelse over samlivet, og at det ikke bare var de som par som gikk inn i ekteskapet, men også Gud.

Jeg tenker jo litt sånn at når man er samboere så inngår man på en måte en avtale med hverandre, om man vil. Men i et ekteskap så føler jeg at man inngår en avtale med hverandre, og så inngår vi også en avtale med Gud. Og det er litt sånn ekstra bindemiddel, kan du si (Emil).

For Emil blir Gud et ekstra bindemiddel mellom han og kona, Åse. Da de giftet seg, lovet de troskap overfor hverandre, men de lovet også Gud at de skulle være trofaste livet ut. Dersom man ser på kjærligheten som ”limet” som holder paret sammen, kan Gud ses på som ”superlim” – et ekstra bindemiddel som knytter paret sterkere sammen enn kun det vanlige limet som kan forsvinne over tid. Man kan også se på det som at de kristne mennene har inngått to avtaler, og det kan tenkes at følelsen av superlimet, eller det ekstra bindemiddelet, kommer av at det er vanskeligere å bryte to avtaler enn en. Om man skulle velge å kaste inn håndkleet, og bryte opp ekteskapet, bryter man ikke bare løftene man har gitt hverandre, man bryter også avtalen man har inngått med Gud. Tanken om at Gud er med inn i ekteskapet kan gjøre at ekteskapet føles som et mindre risikofyllt og usikkert valg.

4.6.3 Kjærlighet i parforholdet, *seriøs* kjærlighet i ekteskapet

Dersom kjærligheten er den eneste aksepterte begrunnelsen for å gifte seg, og det *er* kjærligheten som er den viktigste årsaken, slik også informantene uttrykker; hva skiller da ekteskapet fra samboerskap? Har man ikke kjærlighet dersom man velger å ikke gifte seg? Iver fortalte at ekteskapet for ham først og fremst handlet om å *vise* kjærligheten han har for Dina, noe som forteller at det var kjærlighet i forholdet også før de ble gift. Flere av informantene bekrefter dette:

Ja, vi hadde kjærlighet fra før, men kjærligheten blir mer seriøs [av å gifte seg] (Arne Elias).

Det er en trygghet å vite at du er i en situasjon med en annen person der dere er likeverdige. Altså, at dere er på samme stadiet, at begge har samme kjærlighet for hverandre. Det føler jeg at vi har hatt hele veien, om vi har vært gift eller ikke. Men det at man faktisk er gift den dag i dag kan bety at man legger litt ekstra krefter i det hvis det skulle bli vanskelig en gang (Kent).

Mennene argumenterte for at de hadde kjærlighet i forholdet også *før* de ble gift, men at det lå en trygghet i det å *vite* at begge partene har lik kjærlighet for hverandre, en bevissthet ekteskapet gir. Kanskje er det nærliggende å snakke om at det oppstår en annen type kjærlighet, idet paret bestemmer seg for – og inngår ekteskap? Informantene ga uttrykk for at ekteskapet var den ultimate kjærlighetserklæring, men det de fortalte at de søkte etter var trygghet og sikkerhet i forholdet. Det kan derfor tenkes at flere av begrunnelsene diskutert tidligere i kapitlet, som ønsket om å ikke bryte med tradisjoner som er internalisert i oss, tryggheten ekteskapet gir, tilliten som oppstår og kanskje også de juridiske forholdene, gjør noe med kjærligheten. Det var ikke slik at kjærligheten først oppstod da de bestemte seg for å gifte seg og ble forlovet. De lovet hverandre å holde sammen i tykt og tynt, og opplever en høyere terskel for samlivsbrudd. Det kan tenkes at kjærligheten, som et resultat av dette, blir sterkere eller tryggere og oppleves mer seriøs. Kanskje de elsker hverandre ”mer” på grunn av løftet de både fikk og ga, på samme måte som at man sannsynligvis setter mer pris på, eller er mer glad i en person som gir en noe i et vennskap, enn en som ikke viser at han eller hun bryr seg?

Jeg tolker dette som at kjærligheten var det de *baserte* ekteskapet sitt på, og var en forutsetning for ekteskapsinngåelsen. De giftet seg for å definere tryggheten – snarere enn å gifte seg *for å få* kjærlighet. Ekteskapet gir ikke kjærlighet, men er grunnmuren ekteskapet bygges på. De ville heller ikke giftet seg om det ikke var kjærlighet i forholdet. Jeg ser det som at de ønsket en bekreftelse på at de begge hadde samme mål; å holde sammen, og minke risikoen for brudd uten å måtte jobbe med forholdet. Dersom ekteskapet *gir* en form for kjærlighet, vil jeg argumentere for at det i så fall må være en mer trygg, sikker eller seriøs kjærlighet enn de hadde fra før.

Både Giddens (1999) og Beck og Beck-Gernsheim (1995) påpeker at etablerte institusjoner, slik som ekteskapet, har mistet sin betydning. Intime relasjoner blir derfor upersonlige, noe som igjen fører til at behovet for kjærlighet og betydningen av den øker. Gantes sitat nedenfor kan nettopp være et eksempel på at behovet for kjærlighet står sterkt.

Jeg har alltid hatt lyst til å gifte meg. Men [...] av de grunnene jeg ser for meg at man skal gifte seg for. Nettopp det at hun er altoppslukende, liksom. ”Det er deg.. Jeg frir nesten for å gjøre det vanskelig for deg å gå fra meg” [...] Forelskelsen blir så sterk at man blir nesten litt sånn panisk på at ”du kan aldri gå fra meg!” (Gaute).

Ved at Gaute uttrykker en så sterk kjærlighet overfor partneren sin, og fridde til henne nesten for å sikre seg at hun ikke, på en enkel måte, kunne gå fra ham, kan ekteskapet tolkes som en måte å ”holde på” kjærligheten, og redusere risikoen for å miste den. At flere menn beskriver kjærligheten som avgjørende for valget om å gifte seg, handler kanskje mer om et ønske om å bevare eller holde på kjærligheten de allerede hadde, snarere enn en begrunnelse eller et motiv. De gifter seg av kjærlighet, men det er mer komplekst enn det. Man kan si at kjærligheten både er en årsak og et motiv for å gifte seg. Kjærligheten er grunnlaget de baserer ekteskapet på, mens den ”seriøse” kjærligheten er motivet. Kjærligheten er nødvendig, men ikke en tilstrekkelig årsak i seg selv: Her spiller også andre faktorer inn; som følelsen av at ekteskapet markerer et seriøst stadium, for noen mer enn andre, tradisjoner og/eller juridisk sikkerhet, og oppfattelsen av at ekteskapet gir trygghet. Sammensetningen av alle punktene mennene har trukket frem som viktige i dette kapittelet kan også være en årsak til at flere av mennene, til tross for at de forsøksvis og flyktig ”ser” sin egen doxa, eller er klar over den, likevel ikke ønsker å bryte med dette. Det tas for gitt som det riktige å gjøre, kanskje nettopp på grunn av de øvrige årsakene og motivene som gir ekteskapsinngåelsen mening.

4.7 Oppsummering

I dette kapittelet har jeg sett nærmere på hvorfor mennene valgte ekteskap som samlivsform, og jeg finner variasjoner. Det kommer frem at ekteskapet ses på som det mest seriøse man kan gjøre innen et samliv, foruten å få barn. Ekteskapet var et ”naturlig” steg å ta – en selvfølge, spesielt for de som allerede hadde fastslått at de ønsket barn sammen.

Noen av mennene var fokusert på tradisjoner og hadde tradisjonelle verdier rundt familiedannelse, og valgte den tradisjonelle kronologiske rekkefølgen ved å gifte seg først, deretter få barn. Andre var mer moderne, og giftet seg av juridiske årsaker. Det ser likevel ut til at det var de eldste mennene, og de med barn før ekteskapet, som satte størst pris på den juridiske sikkerheten ekteskapet gir.

Ekteskapet oppleves også som tryggere enn andre former for samliv og sammenlignes med tryggheten en refleksvest kan gi, spesielt med tanke på samlivsbrudd. Det ligger en trygghet i å vite at begge parter har lovet hverandre å holde sammen.

Kjærligheten kan ses på som både et motiv og en begrunnelse for ekteskapsinngåelsen, og ble av mennene trukket frem som avgjørende. De hadde kjærlighet for hverandre også før de ble gift, men ved å gifte seg opplevdes kjærligheten mer seriøs.

Allerede i dette kapitlet finner jeg variasjoner i hvordan mennene forstår ekteskap, hvor noen plasseres på den tradisjonelle enden, mens andre er mer moderne. Dette vil jeg komme nærmere inn på i neste kapittel, som handler om tiden før, under og etter bryllupet.

5. Ekteskapsinngåelsen: før, under og etter bryllupet

Når jeg stiller spørsmålet om hvordan mennene i min studie forstår ekteskap, rommer begrepet *ekteskap* som nevnt parforholdet, men også begivenhetene rundt inngåelsen av ekteskapet. For å komme nærmere noen svar på problemstillingen, vil jeg i dette kapitlet utforske hvilke tanker mennene har gjort seg rundt tiden før, under og etter ekteskapsinngåelsen. Dette kapitlet omhandler hvordan mennene kom frem til at de skulle gifte seg, hvordan de opplevde bryllupsdagen sin, og hvilke betydninger den hadde for dem. Jeg går også nærmere inn på selve bryllupsdagen og utforsker hvordan den var. Er det noe utelukkende tradisjonelt å gifte seg, eller kan det også være et uttrykk for modernitet? Til slutt i dette kapitlet ser jeg på to aspekt mennene trakk frem som viktige i etterkant av ekteskapsinngåelsen: etternavn og gifteringen.

Et interessant og gjennomgående funn i denne studien er at flere begrunnet valgene de gjorde med tradisjoner. I forrige kapittel kom det frem at flere av informantene anså seg som tradisjonelle i sine begrunnelser for ekteskapsinngåelse. Videre finner jeg at forståelser og handlinger i tiden før, under og etter bryllupsdagen også for mange preges av tradisjoner. Dette kan stå i kontrast til det modernitetsteoretikerne og individualiseringsteser tilsier. Likevel ser variasjoner i ekteskapsforståelsene; noen er mer moderne i sine oppfatninger og i støtter i større grad opp om modernitetsteoretikernes samfunnsanalyser. I dette kapitlet vil jeg derfor i større grad inkludere aksene jeg presenterte i kapittel 2.7 (figur 1: Handlinger og forståelser av ekteskap) og, der det lar seg gjøre, bruke den som et verktøy. Ved å plassere mennenes handlinger og forståelser innenfor tradisjonalisme og modernitet kan jeg enklere forstå deres forståelser knyttet til tiden før, under og etter ekteskapsinngåelsen.

På bakgrunn av funnene jeg har gjort vil jeg i dette kapitlet bruke begrepet *nytradisjonell* fremfor tradisjonell, da jeg finner det mer dekkende for mennenes handlinger og forståelser. De er alle relativt unge menn og fremstår moderne, men likevel går de tilbake til en form for tradisjonalisme hvor de vektlegger det *de* forstår som tradisjoner. Det som er nytt i denne sammenheng er at mennene er mer likestilt, i motsetning til tradisjonalismen hvor man i større grad vektla hierarki. Med utgangspunkt i Giddens (1990) som påpeker at tradisjoner ikke er statiske, men må gjenoppdages av hver nye generasjon, ser det ut til at mennene legger ulike betydninger i hva tradisjoner er. De handler ikke nødvendigvis på bakgrunn av tradisjonens opprinnelige betydning. Det mennene omtaler som tradisjoner eller noe de ønsker å gjøre på

”gammelmåten” trenger heller ikke nødvendigvis å være noe gammelt. De er heller ikke gammeldagse eller mindre likestilt selv om de snakker varmt om tradisjoner. Handlingene i seg selv er tradisjonelle, men i deres forståelser av dem finner jeg nye elementer utover den opprinnelige oppfatningen av tradisjonalisme. Begrepet nytradisjonell blir mer fruktbart å anvende, nettopp fordi det kan kobles til menneskets ellers moderne liv.

5.1 Livet før bryllupet

Innenfor denne relativt like gruppen menn finner jeg som nevnt variasjoner i hvordan de forstår ekteskapet. Dette inkluderer også variasjoner i hvordan de valgte å organisere livsløpet sitt; om de var samboere på forhånd og om de giftet seg før eller etter de fikk barn.

Tradisjonelt sett er det vanlig med et frieri som markerer at paret skal gifte seg, men i dag er det ikke lenger gitt hvordan dette skjer. Blant mennene i denne studien fant jeg tre ulike frierpraksiser som jeg gjennomgår i dette delkapittelet: mannen som frir, kvinnen som frir, og en felles beslutning paret gjør, en praksis som ikke involverer frieri.

5.1.1 Variasjoner i menneskets livsløp

Alle mennene var i par og tok på et eller annet tidspunkt en beslutning om å flytte sammen med partneren sin. For noen av dem ble denne beslutningen sammenfallende med ekteskapsinngåelsen da de ikke ønsket å bo sammen før de ble gift. Som vist i kapittel 4.2 var det hovedsakelig de religiøse mennene som valgte å gifte seg direkte, uten å bo sammen først, noe de begrunnet med sin egen eller partnerens tro. Disse kan derfor anses som nytradisjonelle da samboerskap før ekteskapet er en relativt moderne praksis som ikke ble lovlig før på 1970-tallet. De øvrige informantene var samboere i opptil flere år før de giftet seg og kan derfor betraktes som moderne.

Det *fordistiske livsløpet* betegner et livsløp preget av stabilitet og forutsigbarhet. Den tradisjonelle kronologiske rekkefølgen i dette livsløpet bestod av å utdanne seg, tre ut i arbeidslivet, gifte seg, og deretter få barn (Ellingsæter, 1996). Dette livsløpet preget Norge i tiårene etter andre verdenskrig. Ellingsæter (1996) hevder at man i moderne tid ser trekk av det Myles (1990, 1992) skisserer som det *post-fordistiske livsløpet*, som karakteriseres av kompleksitet og variasjon; plasseringen av samliv og barn, og rekkefølgen av familiebegivenheter endres. Rune og Kent kan være eksempler på menn som har valgt et slikt moderne, post-fordistisk livsløp, da de begge bevisst valgte å stifte familie før de ble gift.

Rune fikk barn før ekteskapet fordi han i utgangspunktet ikke hadde tenkt å gifte seg i det hele tatt, mens Kent fortalte at han giftet seg fordi det føltes riktig på det gitte tidspunktet, og at det ikke hadde noe å gjøre med at han hadde fått barn. Han anså det heller ikke som et krav å være gift for å få barn. Dette kan ses på som et eksempel på modernitet, hvor tradisjoner blir erstattet av refleksive valg.

De øvrige mennene fortalte at de ønsket å gifte seg før de fikk barn, og gjøre det i ”riktig rekkefølge”. Dette var for dem et mer eller mindre bevisst valg, og det ser dermed ut til at de i større grad valgte et livsløp som ligner den fordistiske modellen (Ellingsæter, 1996). Selv etter å ha snakket om å få barn og ønsket om å stifte familie stod sterkt, ventet de med dette til etter at de var gift. De valgte dermed den tradisjonelle kronologiske rekkefølgen som kjennetegner deler av det fordistiske livsløpet, med tanke på ekteskap og foreldreskap. Selv om jeg kun ser et utsnitt av mennenes livsløp, kan det være nærliggende å kalle deres livsløp for ”post-post-fordistiske”; livsløp som finner sted i den senmoderne tid med trekk fra fordismen. Denne type livsløp anser jeg som et uttrykk for nytradisjonalisme.

Individualiseringen medfører større valgfrihet og en plikt til å stake ut sin egen kurs både med hensyn til arbeidsliv og familieliv (Beck, 1992; Giddens, 1991). At mennene velger en del av sitt livsløp i ”riktig rekkefølge” basert på tradisjoner kan ses på som et *resultat av*, eller en *protest mot* individualiseringen, ved at mennene føler et behov for å ikke være individualiserte på dette området. Dersom vi tar utgangspunkt i at vi befinner oss i risikosamfunnet, med uendelig valgfrihet og potensiell fare for kaos (Beck & Beck-Gernsheim, 1995), kan det tenkes at mennene har et behov for å søke kontinuitet, eller det kan rett og slett være at individualiseringen er et overdrevet fenomen (Brannen & Nilsen, 2005). På den andre siden kan det også tolkes som et *uttrykk for* individualiseringen, ved at mennene faktisk *velger* et post-post-fordistisk livsløp, selv om de praktisk talt ikke behøver det. Kanskje er det slik at de opplever at tradisjonelle forventninger rundt familielivet fremdeles står sterkt, slik Gross (2005) hevder at mange fremdeles gjør, til tross for at ekteskapet har endret seg.

5.1.2 Kjønnstradisjonelle frieri: ”mannens oppgave”

Flertallet av mennene fridde selv til partneren sin, og ga klart uttrykk for at dette var viktig for dem. “Jeg ville ha henne til min kone og da må jeg jo spørre om det, ikke motsatt” (Arne

Elias). Det ser ut til at den tradisjonelle forestillingen om at mannen frir til kvinnen sitter dypt og ses på som den riktige måten å fri på.

Om det hadde skjedd [at hun fridde til meg], ville jeg følt det litt pinlig... Jeg hadde tenkt at jeg hadde vært såpass treig at hun hadde følt at hun måtte fri for å få noe til å skje. Jeg ser på frieriet som mannens oppgave. [...] Jeg ser det i sammenheng med en "gentleman-kultur"... Ved å fri tar mannen alle sjansene og gir kvinnen makten til å avgjøre. Jeg tvilte jo ikke på hva min kone kom til å svare da jeg fridde, men med den kulturelle bagasjen vi har tror jeg mannens rolle som frier fremdeles har en sterk symbolsk verdi. Det oppleves mer romantisk at mannen frir enn kvinnen (Oskar).

Oskar forbinder mannen som frier med romantikk og det å være en gentleman. I Oskars øyne er en gentleman en som frir før partneren blir utålmodig. Sitatet kan tolkes som at han snur på den hegemoniske maskuliniteten (Connell, 2000, 2002), da det er han som har "makten" og frir først. Deretter overfører han denne "makten" til partneren sin ved at hun får ta avgjørelsen. Dermed deler det på den. Kanskje dette også er en måte å være gentleman på?

Denne "gentleman-kulturen" kan i likhet med andre tradisjoner diskutert tidligere, oppleves som riktig fordi den er en del av kulturen. Dette tolker jeg igjen som et uttrykk for doxa (Bourdieu, 1995). Slike kulturelle "spilleregler" er noe dagens menn må forholde seg til i det samtidige Norge. Selv om mennene i mitt materiale påpekte at de så å si visste utfallet av frieriet, og på den måten ikke tok en like stor sjanse som man kanskje ville gjort dersom man var usikker på om kvinnen faktisk ville gifte seg med ham eller ikke, oppleves frieriet som en tradisjon med symbolsk verdi.

Arne Elias fikk kjenne ekstra på hvor mye det å være den som frir betydde for han da hans kone Tuva begynte å snakke om at hun ønsket å gifte seg, og at hun hadde hørt at kvinner kunne fri på skuddårsdagen:

[Da] skjønnte jeg at jeg hadde god tid på meg, det var jo lenge til skuddår. "Ja, du kan jo bare fri når det er skuddår", sa jeg liksom. Jeg lata som det var helt greit. Jeg bare snakka. (Arne Elias).

Her ser jeg Arne Elias' sitat som et eksempel på hva som tradisjonelt forventes av menn. Han opplevde at han hadde god tid til å fri, men jeg tolker det også som at han følte et sosialt press fra partneren sin om at han måtte fri innen en viss tid. Under intervjuet kom det frem at "*det kan hende det hadde tatt lenger tid før jeg fridde*" (Arne Elias), om det ikke hadde vært for at partneren hadde hintet om kvinners mulighet til å fri på skuddårsdagen. At han selv ønsket å

være frier var det ingen tvil om. Det ser dermed ut til at ønsket om å være den som frir stod sterkere enn å få bestemme *når* paret er gifteklart.

Gaute, som gjennom intervjuet gjentatte ganger definerte seg selv som et ”tradisjonsmenneske”, var av de få som spurte svigerforeldrene sine om lov før han fridde til partneren sin Britt.

Jeg er så tradisjonstro at jeg ville spørre svigers om lov. Måtte planlegge hvordan jeg kunne snike meg unna Britt og si ”jeg skal bare ut en tur”, med skjorte og dressjakke på [...] Jeg spurte og fikk velsignelsen deres. Jeg synes det er veldig riktig. Jeg ønsker jo at min fremtidige svigersønn skal komme og spørre meg. Han får jo mest sannsynlig [lov]. Jeg tror ikke jeg har hørt om noen som har sagt ”nei, sorry Mac, det får du ikke lov til” (ler). Men likevel er det noe med den respekten. Når man gifter seg blir man jo faktisk den nærmeste. Nå er *jeg* juridisk sett og offisielt, nærmere Britt enn hennes foreldre. Da synes jeg det er riktig at man gjør det på gammelmåten (Gaute).

Gautes syn på frieri er et eksempel på en typisk nytradisjonell forståelse. Her kan aspektet om identitet være et nyttig verktøy, da det refererer til det symbolske materiale tradisjoner gir for å forme identitet (Thompson, 1996). Man kan være opptatt av å følge tradisjoner dersom de oppfattes som en del av og en kilde til ens identitet, (Giddens, 1994; Thompson, 1996), noe det ser ut til at det gjør for Gaute. Han gir sterkt uttrykk for at det å fri på ”gammelmåten” er det som føles riktig for han, både for å være trofast mot tradisjonene og for å vise Britts foreldre respekt. Ved å handle tradisjonelt gir han uttrykk for sin identitet og hvem han ønsker å være.

Gautes sitat kan også ses i sammenheng med Holters (1991) artikkel om menns livssammenheng, som gir et bilde av menn som forsøker å unngå å overta sine fedres autoritære trekk i likestillingens tidsalder, men som likevel ofte innhentes av dem. Selv om Holter henholdsvis ser dette i forbindelse med yrkesvalg, kan det også tenkes at dette er gjeldende på andre områder, som for eksempel i parforhold. Dersom man ser for seg at fedrenes autoritære trekk er det Gaute omtaler som ”gammelmåten”, som jo var den måten foregående generasjoner i større grad forholdt seg til, kan det være en måte å forstå hvorfor noen av mennene handler relativt kjønstradisjonelt i forbindelse med frieriet.

At disse mennene gjør kjønstradisjonelle valg i måten de handler og beskriver sine oppfatninger av frieriet, kan også ses på som uttrykk for maskulinitet. Ved selv å fri til partneren sin og å spørre de kommende svigerforeldrene om lov, kan mennene vise sin

maskulinitet slik Gutmann (1997) forstår maskulinitet beskrevet i hans punkt 2; noe de gjør for å være menn. Det ligger en oppfatning om at dette er ”mannens oppgaver” og frieriet kan derfor være en måte å handle på for å være mann. Det ligger noe maskulint i oppgaven med å fri til kvinnen:

Jeg hadde ikke kommet til å sagt nei, om hun hadde fridd til meg, men da hadde jeg følt at hun hadde tatt litt av jobben fra meg. Jeg legger litt ”pride” i å være mann, og hadde veldig lyst til å ha den rollen der, av ren tradisjon. Det er ikke for å.. Du må ikke misforstå og få meg til å høres ut som en mannssjåvinistisk gris, men... (ler). Det er absolutt ikke det jeg mener, men jeg følte at det var jeg som måtte ta det steget og vise at jeg ville dette her (Kent).

Kent opplever at det ligger en stolthet i å være mann og at han nettopp derfor ønsket å være frieren. Slik jeg tolker sitatet kan det se ut til at han ville følt seg mindre maskulin dersom han ikke fikk fri. Selv om Kent begrunnet sin frierforståelse med tradisjon, ønsket han ikke å oppfattes som mannssjåvinistisk. Dette er en god illustrasjon på en nytradisjonell praksis fordi Kent ser at dette kan forstås som noe lite likestilt og gammeldags. Men det derimot ikke det dette handlet om for ham, tok på seg frierrollen for partneren sin som en måte å vise henne at han ville satse. Det er her jeg ser at begrepet nytradisjonell passer bedre enn begrepet tradisjonell.

At noen menn opplevde det som mannens ansvar å fri kan knyttes til Connells (2000, 2002) begrep hegemonisk maskulinitet, dersom man ser for seg mannen som frier som et normativt ideal de må forholde seg til. Ser vi tilbake på Oskar, som sa at det ville vært pinlig for ham om Lisa hadde fridd, kan det ses på som at han da ikke ville levd opp til dette idealet. Pinligheten kan henge sammen med at han antageligvis ville følt seg mindre maskulin, mindre (gentle)mann.

Mannen som frier kan også være et uttrykk for den typen maskulinitet som Gutmann (1997) beskriver i sitt i punkt 4; alt hva kvinner ikke gjør eller er. Dersom mennene har en kjønnsstradisjonell oppfatning som ikke bare innebærer at *mannen skal* fri, men som også innebærer tanken om at *kvinnen ikke skal* det, tolker jeg dette som et uttrykk for maskulinitet ved at de tar på seg oppgaver kvinner ikke utfører. Det kommer selvfølgelig an på hvilke oppfatninger mennene har av hva kvinner ikke er og gjør, som jo kan variere.

5.1.3 Når kvinnen frir

Iver og Mortens frieri var det partnerne deres som stod for. Dina fridde til Iver på en telttur, og han fortalte at han også hadde tenkt å fri til henne på den samme turen, men at han ikke hadde rukket å kjøpe ringer. Til tross for at Iver selv hadde tenkt å fri, ga han uttrykk for at det ikke var spesielt viktig for ham hvem som fridde. Han beskrev seg selv og Dina som et ”*veldig lite tradisjonelt par*” (Iver), og syntes derfor det var hyggelig at Dina fridde til ham.

Morten fortalte at han lenge hadde tenkt å fri til Hilde, men fikk inntrykk av at hun ikke ønsket å gifte seg i det hele tatt:

Det var hun som fridde til meg. Jeg hadde jo gått rundt og tenkt på at jeg hadde lyst å fri, men hun hadde gjort det ganske klart at hun ikke hadde tro på ekteskapet og at det ikke var noe poeng. Så... Jeg feiga ut. Jeg hadde tenkt seriøst på å fri i kanskje ett år. Hun hadde jo sagt at hun ikke ville, så jeg regnet med at hun kom til å si nei. Så tenkte jeg ”nei, men jeg kan spørre igjen senere og mase litt”. Men det var greit at hun spurte altså, så slapp jeg å mase (ler). [...] Jeg visste ikke at hun kom til å fri. Som sagt, hun hadde sagt at [å gifte seg], det hadde hun ikke lyst til. Jeg vet ikke om det var for å lure meg, eller... (Morten).

Morten spekulerte i om Hilde ga uttrykk for at hun ikke ville gifte seg fordi hennes ønske om å være frier stod sterkt. Under intervjuet beskrev han Hilde som ”feminist”, noe som kan være grunnen til at deres frieri ikke bar preg av noe kjønnsstradisjonelt og var av den moderne typen med større vekt på likestilling. Både Iver og Morten satte pris på å bli fridd til og ga uttrykk for at de, til tross for å ha tenkt tanken om selv å være frier, ikke følte de ble fratatt oppgaven. For dem var forlovelsen i seg selv viktigere enn hvem av partene som stilte spørsmålet. At de i utgangspunktet hadde en tanke om at de selv kom å fri, viser at de tradisjonelle forventningene om mannen som frier også er til stede for de som ikke anser seg som spesielt tradisjonelle.

Jeg anser denne frierpraksisen moderne, og som noe som også kan uttrykke maskulinitet. Dersom man som Gutmann (1997) ser maskulinitet som beskrevet i hans punkt 1; alt hva menn tenker og gjør. Kanskje er dette en mer moderne måte å uttrykke maskulinitet, hvor mannen *lar* kvinnen fri, og på den måten fremstår som mann?

5.1.4 ”Det var ikke noe friermål av noe slag”

Rune og partneren Janne ble enige om å gifte seg uten noe form for frieri fra noen av partene.

Vi hadde snakket veldig lite om [å gifte oss]. Det er kanskje litt pragmatisk og uromantisk, men det var ikke noe friermål av noe slag. Hvem som fant ut at vi skulle gifte oss tror jeg ikke jeg kan si var den ene eller den andre. Det var en temmelig uromantisk... Ikke diskusjon, men en samtale vi hadde. Og fant ut at det sikkert var det greieste (Rune).

Rune var i mindre grad er opptatt av tradisjonene rundt et frieri. Ut i fra måten han beskriver bestemmelsen om ekteskapsinngåelse, som noe ”pragmatisk” og ”uromantisk”, ser det likevel ut til at han er oppmerksom på de tradisjonelle forventningene om at et frieri helst skal være romantisk. Dette kan ses i sammenheng med at de tradisjonelle forventningene fremdeles står sentralt (Gross, 2005). Jeg tolker det som at han var klar over at han utøvde en praksis utover det som anses tradisjonelt, og at han ikke innfrir de sosiale forventningene samfunnet har rundt frieriet som noe romantisk.

Jeg ser Runes fortelling som et uttrykk for modernitet, da han og Janne fant ut at det å gifte seg var det ”greieste” rent juridisk. Rune hadde ikke tenkt på ekteskap på forhånd, da det ikke ble et tema før han fikk barn. Dette bekrefter mer eller mindre modernitetsteoretikernes påstand om at ekteskapet har mistet sin funksjon og at tradisjoner erstattes av refleksive valg. Hans praksis minner mer om et refleksivt valg enn en måte å opprettholde tradisjoner, da de hadde en samtale om tema og fant ut at ekteskap var det beste alternativet for dem.

De moderne frierpraksisene preges i større grad av likestilling, noe som kan knyttes til Aarseth (2009) som påpeker at likestillingsidealet blir med inn i hvordan norske menn gjør det å være menn. Videre kan begrepet hegemonisk maskulinitet (Connell, 2000, 2002) være fruktbart å benytte, dersom man forstår likestilling som idealet menn må posisjonere seg etter. Kanskje det er likestilling som oppfattes som idealet for disse mennene, mens mannen som frier oppfattes som idealet hos de andre? Hegemonisk maskulinitet kan benyttes for å forklare både de tradisjonelle og de moderne handlingene, nettopp fordi den varierer etter kultur og kontekst. Jeg vil påstå at mennene befinner seg i samme kultur og innenfor samme kontekst, men det kan fremdeles tenkes at idealet oppleves forskjellig. Rollene har endret seg, og i følge Beck og Beck-Gernsheim (1995) finnes det ikke lenger bestemte normer for hvem som gjør hva, noe som fører til at man må velge selv. Det er ikke gitt at mannen skal fri. Maskulinitet er også i endring: Det finnes ulike måter å være mann på, som vil føre til at menn både oppfatter og handler subjektivt. Dette kan få ulike betydninger i ulike sammenhenger. På den ene siden ser det ut til at likestillingsidealet er noe de forsøker å leve opp til. På den andre siden kan man tolke det som at de som handler moderne heller velger å ikke forholde seg til

mannen som frier som et ideal, eller at de ikke lever opp til det, da Connell (2000, 2002) også påpeker at den hegemoniske maskuliniteten ikke er normal, fordi det kun er en minoritet som utøver den.

De ulike frierpraksisene viser variasjoner blant mennene. Noen handler nytradisjonelt; de søker etter det de forstår som tradisjonelt og velger å ta i bruk gamle, mer kjønnsstradisjonelle praksiser. Med dette bryter de med modernitetsteoretikerne (Beck, 1992; Giddens, 1999) som hevder at tradisjoner har mistet sin betydning. Andre er mindre opptatt av tradisjoner og viser større grad av likestilling og individualitet, som ser ut til å bekrefte modernitetsteoretikernes analyser. Jeg tolker deres handlinger rundt frieriet som et uttrykk for individualisering og avtradisjonisering; de staker ut sin egen vei og bryter med det som oppfattes tradisjonelt. I både Morten og Ivers tilfelle uttrykte kvinnene likestilling, da de valgte å fri. På samme tid uttrykte også de likestilling, da de til tross for forventninger, og planer om å fri, både godtok og satte pris på å bli fridd til.

Et interessant poeng her er at Rune og Iver var de som i utgangspunktet ikke hadde ansett ekteskapet som et alternativ. Dette kan ses i sammenheng med Duvander (1999) som fant at holdninger var avgjørende for ekteskapsatferd. Det er nærliggende å anta at dette også kan gjelde mine informanter da det ser ut til å være en sammenheng mellom deres holdninger til ekteskap, deres forhold til tradisjoner og deres handlinger og forståelser i forbindelse med frieriet.

5.2 Bryllupet

I dette delkapittelet ser jeg på bryllupsdagens betydninger og hvordan denne dagen var. Er bryllupsdagen en arena hvor man kan og ønsker å uttrykke individualitet gjennom de mange valgene som må tas, eller er det tradisjoner som preger et såpass tradisjonelt ritual?

5.2.1 "Kjærlighetsmåten" å offentliggjøre parforholdet på

Mange opplevde ekteskapet, og da spesielt bryllupsdagen og vielsen, som en måte å offentliggjøre kjærligheten på. For Claus var det ikke dagen i seg selv som var viktig, men først og fremst beslutningen de som par tok om å være sammen og å love evig troskap. Siden dagen ble så fin, beskrev han den som en god forankring i valget han og partneren, Vanja, tok. *Hvis jeg tenker på det å gifte seg er det lett å komme tilbake til bryllupsdagen. Så da får man*

på en måte en veldig sann... god forankring i beslutningen, siden det er en veldig positiv dag (Claus). Bryllupsdagen ses derfor også på som et fint minne og et kjærlighetssymbol man kan komme tilbake til.

Flere fortalte at det de først og fremst gjorde da de giftet seg var å avgi et løfte om å stå sammen livet ut, og at de ved å gjøre det erklærte sin kjærlighet for hverandre. Mange opplevde bryllupsdagen som den eneste konteksten hvor de har mulighet til å offentliggjøre kjærligheten de har for sin partner. I kapittel 4 så vi at de hadde kjærlighet i forholdet også før de giftet seg, men de uttrykte en følelse av at de ikke fikk *offentliggjort* den før de giftet seg. Gaute uttrykte seg på følgende måte: ”*Det er mange måter å gjøre [forholdet] offisielt på, men med ekteskap så finner man i alle fall en romantisk måte å gjøre det på. En kjærlighetsmåte, som er motivert av kjærligheten og ikke av det juridiske*” (Gaute). Videre fortalte han at han giftet seg med Britt fordi han var motivert av kjærligheten, ikke for å sikre henne arv.

Det er jo klart at det er en mye mer romantisk måte enn å si ”fy flate, det er deg jeg vil ha. Skal vi gå og skrive en kontrakt på at jeg ikke skal gå fra deg?” Du føler ikke at det er motivert av kjærlighet da, hvis du skal gå å skrive en kontrakt på ting. Fordi... Hvis du har troen nok på kjærligheten så trenger du ikke den kontrakten. De to opphører hverandre litt. Når du gifter deg, så får du på en måte alt på en gang. Du får for det første vist at ”jeg vil være med deg resten av livet” og alt det juridiske som følger med, ”men jeg gjør det ikke derfor, jeg gjør det fordi jeg elsker deg”, på en måte (Gaute).

Gaute ser på bryllupet som ”kjærlighetsmåten” å gjøre forholdet offisielt på; han fikk vise både kona si og de som var tilstede at han har valgt henne for resten av sitt liv. Andre samlivsformer, som samboerskap, ses ikke på som en *romantisk* erklæring av forholdet, fordi man ikke på samme måte lover hverandre noe. Når motivet ikke er å sikre seg det juridiske ser det ut til at ekteskapet blir det beste alternativet, fordi man får erklært sin kjærlighet samtidig som man får de juridiske godene som en bonus. Velger man å forbli samboere er testamentet og/eller samboerkontrakten kun en juridisk sikkerhet uten noen form for romantikk. Kontrakten sikrer det praktiske, fordeling av eiendeler ved samlivsbrudd eller arv om en av partene skulle dø (Høie, 2005), men den inkluderer ingen bevis på at partene elsker hverandre eller noen avtale om at man ikke skal gå fra hverandre.

Det ser ut til at det romantiske aspektet rundt ekteskapsinngåelsen er viktig for mennene, fordi kjærligheten, snarere enn kontrakten signaliserer at man vil ha hverandre. Smart (2007b) snakker om at det kan være vanskelig å vite om kjærlighet kan identifiseres dersom det ikke eksplisitt artikuleres eller uttrykkes. Derfor kan det kanskje være nødvendig med et slikt bevis

på kjærlighet, som en kontrakt alene ikke gir. I følge Thagaard (2005) er ikke opplevelsen av kjærlighet først og fremst basert på ord og handlinger, men på meningen ordene og handlingene får i sosiale situasjoner. Ekteskapsinngåelsen kan være en slik handling i den sosiale situasjonen bryllupet befinner seg i, og kan være en av årsakene til at mange knytter bryllupsdagen og følelsen av kjærlighet sammen. Dette støtter også opp mot forskning som finner at bryllupet er en måte å vise at man mener alvor og at det romantiske aspektet ved bryllupet står sterkt (Bernhardt, 2002). Bryllupet kan derfor ses på som et kjærlighetssymbol.

Modernitetsteoretikerne (Beck & Beck-Gernsheim, 1995; Giddens, 1992) påpeker at kjærligheten er en avgjørende faktor i senmodernitetens parforhold. Selv om ekteskapet er mer enn bare kjærlighet for mennene, oppleves den likevel viktig. I risikosamfunnet er parforholdet skjørt og behovet for kjærlighet øker. Derfor er det nærliggende å anta at når man først finner den store kjærligheten må den markeres og offentliggjøres. Ekteskapsinngåelsen kan ses på et forsøk på en forsterkning av forholdet i et risikofyllt samfunn.

5.2.2 ”I disse vitners nærvær”

Shills (1981) påpeker viktigheten av å ha andre mennesker tilstede når man inngår ekteskap, da man gjerne søker både anerkjennelse og beundring i et slikt rituale. Dette var noe informantene også ga uttrykk for. ”Jeg synes [bryllupet] er en fin anledning til å annonsere for andre hva dette [forholdet] betyr for meg og hva jeg legger i det” (Iver). Iver la vekt på at han først og fremst ville vise *andre* hva han legger i forholdet. Dette henger nok først og fremst sammen med hans noe spesielle historie, hvor han som ikke-troende mann giftet seg med en dame fra en konservativ, religiøs familie. Iver fortalte at det for han var viktig å vise hennes familie hva han la i forholdet fordi han visste at svigerforeldrene ønsket en troende mann for sin datter.

Vi ser jo det i ettertid da, å ha en fest og å ha familie og venner der var veldig fint. Ser også hvor mye støtte vi har fra andre. Og varme ord og taler i bryllupet som var litt rørende å se... [Det er] ikke bare vi to som ser at det er noe spesielt mellom oss, andre ser også at vi trives godt sammen (Arne Elias).

Arne Elias uttrykker nettopp denne søken etter anerkjennelse og beundring, både formell og sosial, som Shills (1981) påpeker, ved å vise at han satte pris på støtten han opplevde at de som par fikk av venner og familie som var tilstede. Det ser ut til at det er viktig at også andre

ser at paret har noe spesielt. Dette støtter opp om forskningen som finner at bryllupets sosiale funksjon er viktig (Lindstad, 2007)

Det blir liksom litt som konfirmasjon eller dåp. Til og med i begravelser samles man. Det er litt rart å ha en sånn ting, synes jeg, uten at man samles og markerer det på en eller annen måte også, med mat, fellesskap og taler [...] Det er en tradisjon, men jeg vil kanskje si at den tradisjonen har en god grunnmur. Det er en naturlig tradisjon (Oskar).

Oskar opplevde de tradisjonelle elementene rundt bryllupsdagen som en ”naturlig” tradisjon. Dette kan ses i sammenheng med at ritualene rundt ekteskapsinngåelsen er sterkt scriptet og dermed definerer begivenhetens karakter og hva som ”hører til” i en bryllupsfeiring (Frønes, 2011). På samme måte som at valget om å gifte seg og rekkefølgen av begivenheter i mennenes liv beskrives som tradisjonelle, ses også markeringen av ekteskapet på som en del av den samme tradisjonen; det oppleves naturlig å markere dagen med andre mennesker tilstede. Bryllupsdagen ses på som en stor dag, som et overgangsritual som sammenlignes med dåp, konfirmasjon og begravelse. I slike livsviktige ritualer blir tradisjoner viktige som et rammeverk for å gi mening (Bruce, 2012).

Det er liksom det at man står foran alle vitners nærvær og erklærer noe, og så feirer man det etterpå. Å se så mange mennesker som er glad for, tilsynelatende i alle fall, at vi to har funnet hverandre og at vi to skal være sammen er en veldig viktig del av det (Gaute).

Ser man dette sitatet i sammenheng med at ekteskapsinngåelsen for Gaute også var en måte å offentliggjøre parforholdet og kjærligheten på, kan det tenkes at betydningen av å ha andre mennesker tilstede også var viktig for at det i det hele tatt skulle oppleves som en *offentliggjøring*. For at noe skal offentliggjøres, er det nødvendigvis en fordel at det er andre mennesker tilstede. Det kan tenkes at det oppleves som en trygghet å vise andre mennesker at man skal være sammen.

Finch (2007) snakker om ulike grader av intensitet av nødvendighet for å ”displaye”, eller *vis* seg, hvor mindre konvensjonelle familier ofte befinner seg i den høyere enden av skalaen. Disse familiene har et høyere behov for at deres relasjoner anerkjennes som legitime. Jeg har ikke noe grunnlag for å si noe om mennenes eller partnernes familier er konvensjonelle eller ikke, men det kan tenkes at noen i større grad enn andre føler et større behov for å legitimere parforholdene sine, som for eksempel Iver, som var opptatt av å få svigerfamiliens aksept.

5.2.3 Farskap som den største forpliktelsen

Rune og Kent, som hadde barn før de ble gift, anså farskapet som det største de hadde opplevd. Ekteskapsinngåelsen var betydningsfull, men den kunne ikke måle seg med å bli far. I følge Beck og Beck-Gernsheim (1995) kan samlivet oppleves som risikabelt, og foreldreskap kan derfor få økt betydning som et kjærlighetsbånd som i mindre grad er utsatt for risiko. Får du et barn vil det alltid være ditt, mens en samboer eller ektefelle kan byttes ut.

Etter flere år som samboere ga Rune uttrykk for at han og partneren allerede visste hvor mye de betyr for hverandre, og at forpliktelsen de har overfor hverandre ikke kom av at de er gift. For han kom bryllupsdagen i skyggen av farskapet.

Det var en veldig fin dag. Det er jo artig å samle venner, først og fremst. Men det å få barn, det er... [Bryllupsdagen] har egentlig ganske lite å si sånn sett. Den følelsesmessige forpliktelsen skyldes ikke at vi er gift, for min del. [...] Altså, du har kjøpt hus sammen, du har kjøpt bil sammen, og så får du barn... Så har det å gifte seg veldig liten praktisk betydning. Har du barn, så har du en helt annen forpliktelse enn om du er gift, vil jeg si altså. Det er ikke så mye forpliktelse i seg selv å gifte seg, men det å få barn er noe helt annet. Vi hadde vært samboere i syv år, og så fikk vi barn. Det forplikter nok, det. Det skal på en måte litt til å... (ler). Jeg vet ikke hvordan man kan føle seg så veldig mye mer forpliktet (Rune).

For Rune var farskapsforpliktelsen større enn forpliktelsen ved ekteskap. Det livet Rune og Janne hadde før de ble gift, opplevdes allerede forpliktende, noe som illustrerer at familien som institusjon står sterkere enn ekteskapet som institusjon for de av mennene som fikk barn før de ble gift. Dette kan knyttes til Giddens (1999) påstand om ekteskapet som en tom institusjon, ved at det ikke tilfører noe mer enn det man opplever at man allerede har, foruten den juridiske sikkerheten.

Forståelsen av farskap som en større forpliktelse enn ekteskapsinngåelsen kan både ses i lys av modernitet og maskulinitet, i den forstand at dagens fedre har et større fokus på farsrollen som omsorgsfull enn den foregående generasjons fedre. Dette er også en del av en bredere utvikling av mer omsorgs- og relasjonsorienterte maskuliniteter som er knyttet til økt likestilling i samlivet (Holter, 2007). Det er lite maskulint å *ikke* være en nærværende og omsorgsfull far. Det står også i kontrast til den tradisjonelle forståelsen av farskap. Når man velger et livsløp i en annen rekkefølge enn det tradisjonelle fordristiske (Ellingsæter, 1996), er det kanskje ikke rart at bryllupsdagen kommer litt i bakgrunn sammenlignet med å bli far.

5.2.4 Bryllupsdagen: spesiell, men tradisjonell?

Mange opplevde bryllupsdagen sin spesiell og unik. Mennene ga uttrykk for at de valgene de tok var nøye gjennomtenkt, da ingenting kunne overlates til tilfeldighetene på en dag som denne. Arne Elias fortalte at han og Tuva ønsket å gjøre dagen spesiell allerede fra begynnelsen av, og at de derfor valgte å sove hver for seg natten før. De tilbragte morgenen sammen med hver sine forlovere og pyntet seg hver for seg før bryllupet, ”*slik at det skulle bli litt mer spesielt*” (Arne Elias). Videre fortalte han om sitt antrekk, som fikk ham til å føle seg ekstra flott:

[Jeg] følte meg ekstra flott som hadde bunad da. Det er jo ofte sånn at folk har sett en dress før, og da blir det jo lett å kun se på en brudekjole som er veldig fancy. Men det var veldig mange som kom [bort] og skulle se på bunaden i seg selv og syntes at den var så flott. Sånn sett fikk jeg litt sånn ”kjoleoppmerksomhet” jeg også, hvis du skjønner (Ier) (Arne Elias).

Det å gifte seg i bunad anså Arne Elias som annerledes enn hva alle andre gjør og uttrykte at det ikke er så spesielt å gifte seg i dress. Bruden får ofte oppmerksomhet rundt brudekjolen sin, og informantene uttrykte at brudgommen derfor kan havne litt i skyggen av den, selv om det for mange ikke hadde stor betydning. Ved å gifte seg i bunad, opplevde Arne Elias at han skilte seg ut som spesiell, sammenlignet med hans inntrykk av andre brudgommer som vanligvis ikke får ”kjoleoppmerksomhet”.

Iver var også en av dem som opplevde bryllupsdagen sin spesiell. Et eksempel han kom med var at de i kirken, etter vielsen, hadde et noe originalt pianoinnslag som betydde mye for han. Videre fortalte han:

Ingen av oss er veldig glad i sånn klassisk dolle-bryllup, eller sånne amerikaniserte bryllup med mye hvitt og... glitter og stas. Vi ville på en måte ha det litt sånn... Kanskje ikke folkelig er det riktige ordet, men... Ja, sånn tonet ned og koselig mer enn glamorøst da. Så langt i fra glamorøst som mulig. Vi ville gjøre det litt spesielt, vi ville gjøre det litt ”oss” (Iver).

For Iver var det viktig at bryllupsdagen speilet hvem de var som par og de valgte derfor å gå bort fra det de anså som tradisjonelt eller klassisk og glamorøst. De ønsket å gjøre dagen spesiell og ”sin”.

Det interessante er at alle fortalte at de ville gjøre bryllupsdagen til ”sin”, men det viser seg at mennenes bryllupsdager var ganske like og ikke fullt så spesielle eller unike som de selv kanskje trodde. For det første hadde de alle lik oppbygning av dagen og støttet seg til

elementer som tradisjonelt sett hører til en bryllupsdag. Alle hadde en seremoni hvor de ble viet til ektepar, enten det var i kirken eller utenfor. Etter vielsen ble det tatt bryllupsbilder, og samtlige endte dagen med en eller annen form for markering eller fest med venner og familie tilstede. Dette er, ifølge flere bryllupssider på Internett, de vanligste elementene og det tradisjonene tilsier at et bryllup skal inneholde (Bryllupsdagen.no, 2016; Bryllupsguiden.no, 2005; Hellen, 2008) Derfor kan alle sies å være nytradisjonelle i hvordan de la opp dagen sin.

Noen av mennene hadde en borgerlig vielse, da de ikke ønsket å trekke inn kirkens tradisjoner på dagen sin. De gjorde dermed et mer moderne valg av seremoni, da kirkebryllup er det som anses som den tradisjonelle og mest vanlige bryllupsformen i Norge (Bryllupsguiden.no, 2005). Rammene rundt bryllupet var likevel tradisjonelle også for disse, noe som kan ses i sammenheng med at det nettopp er tradisjonene som gir ritualer en velkjent form (Bruce, 2012). De søkte alle en viss gjenkjennelse, at dagen skulle gjenkjennes som et bryllup og støttet seg derfor på noen bryllupstradisjoner.

For det andre fant jeg at mye av det mennene beskrev som spesielt for sitt bryllup, også gikk igjen i andres fortellinger; som det å begynne dagen hver for seg og ikke se hverandre før vielsen. Flere fortalte om musikkinnslag under vielsen med spesielle betydninger. Oskar, for eksempel, er stor Beatles-fan og fortalte at *"utgangssangen var rett og slett "She Loves You" av The Beatles. Hele vielsen hadde vært litt... Ikke stiv, men ordentlig. Og så bare (lager trommelyder), så er det rock liksom! (ler). Og så gikk vi ut litt dansende til det"* (Oskar). Flere gikk også i bunad, kjole og hvitt eller andre plagg enn den typiske dressen, som de oppfattet som tradisjonell og vanlig. De ønsket tradisjoner på noen områder og originalitet på andre, og endte dermed opp med et bryllup ganske likt alle andres. Dette finner jeg veldig interessant og ser det i sammenheng med Haavind (1984) som finner at de fleste par oppfatter sine løsninger som spesielle, men at de til sammen ofte viser tradisjonelle mønster likevel.

Til tross for at et bryllupet er sterkt scriptet, er det likevel mange valgmuligheter. Alle valg som ble tatt i den forbindelse kan ses på som et uttrykk for individualisering i den forstand at det handler om å ta valg man føler blir riktig for seg selv. De tok alle individuelle valg som følte spesielle for dem. I følge Gross (2005) står de tradisjonelle forventningene fremdeles sentralt, selv om ekteskapet har endret seg. Mange av bryllupets tradisjoner kan ses på som slike forventninger, eller som det narrative aspektet av tradisjoner som Thompson (1996)

beskriver som en normativ retningslinje. For mange av mennene var det vanskelig å forestille seg et bryllup uten preg av tradisjonelle elementer. Gaute forteller:

Jeg er ikke medlem av statskirken. Jeg er ikke døpt. Jeg var inne på tanken om å ha [vielsen] utenfor kirken, men jeg synes kirken er en så fantastisk fin ramme på det. Selv om det... Det er ingenting kristent [...] Men kirken har veldig mange fine rammer og veldig mange fine tradisjoner. Det er et eller annet med at du går opp kirkegulvet til orgelet som spiller brudemarsjen osv. Det er et eller annet med... At folk står på radene og... Som bare gir veldig mye fint da (Gaute).

Gautes sitat kan ses som et eksempel på at tradisjoner er viktige, men ikke nødvendigvis meningene bak dem. Gaute giftet seg ikke i kirken på grunn av tro. Likevel verdsetter han flere av kirkens tradisjoner og ønsket å inkludere dem i bryllupet sitt. Giddens (1991) vektlegger hvordan tradisjoner i senmoderniteten må rettfærdiggjøres, mens Charsley (1992) påpeker at ritualiserte bryllupstradisjoner fremdeles vedtas uten refleksivitet, til tross for nytolkning; tradisjonelle symboler løsner fra sin opprinnelige betydning, men tas fortsatt i bruk uten at man stiller spørsmål rundt dem. Dette er også en av grunnene til at jeg velger å bruke begrepet *nytradisjonell* fremfor tradisjonell når jeg plasserer mennenes forståelser og handlinger.

Charsley (1992) argumenterer for at ritualer ikke bare er en måte å markere tradisjon på, men også er med på å opprettholde den. Flere av mennene snakket varmt om tradisjoner og viste at de verdsetter dem, noe som kan forklare hvorfor de ønsket å inkludere flere av dem på bryllupsdagen sin. Samtidig kan det være en måte å bidra til at tradisjonene de selv synes er viktige ikke dør ut.

Slik jeg ser det var det de grove trekkene, altså de tradisjonelle elementene de organiserte bryllupsdagen sin ut fra, som gjorde bryllupsdagen gjenkjennelig som et bryllup. På detaljnivå er det derimot større rom for å gjøre individuelle valg; å vise seg som spesielle. Likevel ender flere opp med å ta mange av de samme ”spesielle” valgene. Kanskje er det det spesielle som blir det nye tradisjonelle når nye generasjoner tolker og viderefører tradisjonene fra forrige generasjon? Kanskje er det også et resultat av individualiseringens mange valgmuligheter, ved at man frigjøres fra tradisjoner og tvinges til å skape sine egne liv som fører til at man faller tilbake på tradisjonene? Ifølge Frønes (1994) må det moderne mennesket kunne skape seg selv, der det tradisjonelle mennesket kunne lene seg på tradisjonene. Det kan tenkes at angsten og usikkerheten man ifølge Giddens (1991) møter i sine valg, den potensielle faren

for kaos (Beck & Beck-Gernsheim, 1995) i skapningen av seg selv, blir så stor og preger så mange deler av hverdagen, at man der det lar seg gjøre velger å lene seg på tradisjonene likevel. Kanskje blir det for mye å skulle være forfattere av eget liv på alle områder i livet?

I denne delen av oppgaven har vi sett at noen menn gjør moderne valg, men fremdeles har tradisjonelle elementer i bryllupsdagen sin. Ved å plukke litt tradisjonelt og litt moderne skaper de sin egen forståelse av hva bryllupet skal inneholde, som igjen er et uttrykk for individualisering. Kanskje er bryllupet en arena hvor man kan velge å ikke velge for mye også? Det ser ut til at de har en tanke om at ”slik ser et bryllup ut”, og at det derfor blir viktig å gjøre det slik de oppfatter at det skal gjøres.

At de fleste er nytradisjonelle i sine handlinger og forståelser av bryllupsdagen er et godt eksempel på at én og samme mann kan handle på ulike sider av aksene (se figur 1: Handlinger og forståelser av ekteskap) på ulike områder av ekteskapet.

5.3 Tiden etter ekteskapsinngåelsen

I dette delkapittelet fokuserer jeg på refleksjonene mennene gjorde seg i etterkant av bryllupet. De fleste ga uttrykk for at parforholdet og hverdagen ikke hadde endret seg sammenlignet med tiden før ekteskapsinngåelsen, annet enn en bevissthet om at de nå var gift og at kjærligheten på grunn av dette følte mer seriøs. Også for de som ikke hadde vært samboere opplevdes parforholdet ganske likt, men hverdagen var fysisk forandret ved at de nå bodde sammen. Det jeg ønsker å vie plass til i siste del av analysen er de to konsekvensene av ekteskapsinngåelsen som ble trukket frem av samtlige informanter som en ny del av hverdagen som gift: betydningen av å gå med giftering og opplevelsen av at kona tok deres etternavn.

5.3.1 Ekteskapet som å vinne VM, giftingen som medaljen

Giftingen viste seg å være av stor betydning for informantene. Samtlige menn gikk med gifting og anså det som et symbol som var spesielt for ekteskapet.

Man har mange gode grunner [til] å gifte seg. Nettopp det å bære rundt på den andre konstant (peker på ringen). Hver dag ser jeg jo ringen. Og det er en konstant påminnelse på at det andre mennesket er i mitt liv; at jeg nå er bundet til henne. Det hadde jeg ikke som samboer. Måtte ristet med nøkkelknippet da, eventuelt (ler) (Gaute).

Mennene snakket om giftingen sin med stor stolthet og fortalte historier om hvordan de viser den frem når de går på butikken eller er ute blant folk i andre sammenhenger. Giftingen er et fysisk symbol på tilknytningen mennene har til sin kone og gir en påminnelse om den andre parten, noe de uttrykte at de ikke hadde før de ble gift. I samboerskapet er det færre fysiske symbol man kan vise til for å uttrykke tilhørigheten til partneren sin. Det kan derfor tenkes at de er ekstra stolte over giftingen, som er et kjent symbol på forpliktelse.

Selv om mennene verdsetter giftingen sin er det ikke ringen i seg selv, den materialistiske eller økonomiske verdien, som er av betydning for dem. Det som betyr noe er først og fremst det den symboliserer. Mennene fortalte at selv uten gifting hadde ekteskapet og følelsen av forpliktelse, tilknytning og kjærlighet fremdeles vært den samme, men giftingen oppleves som et slags bevis på og en påminnelse om ekteskapets betydning. Gaute sammenlignet ekteskapet med å ha vunnet VM og giftingen med medaljen man får. Det hadde betydd det samme å vinne, selv uten å få medalje, men det er ekstra stas å få en premie. Gaute opplever det å gifte seg og å være i et lykkelig ekteskap som en seier. *”Jeg føler at jeg har klart noe som ingen andre har klart. Eller, som ikke alle andre har klart. At det blir liksom ”Fy flate, heldig med den da. Du har klart å gifte deg”, liksom. Skryt er punkt nummer én.”* (Gaute). På den måten kan ringen og ekteskapet ses på som et statussymbol.

På samme måte som de på bryllupsdagen fikk vist verden at de ville satse på hverandre, og erklært sin kjærlighet i offentlighet, kan de i tiden etterpå gjøre det samme ved å vise frem ringen sin og skryte av at de har ”vunnet” kvinnen i sitt liv. Ringen har derimot også en annen funksjon. Den gir beskjed til andre potensielle ”trusler” om at de er opptatt. Gaute trakk frem en historie om hvordan han slapp unna en ubehagelig situasjon ved hjelp av giftingen:

Jeg var på oktober-fest i München, på guttetur. Og da var det noen damer som satte seg ned ved siden av oss og spurte [meg]”Er du gift?”. ”Ja, det er jeg”. Da er det ute av veien. Men fire av kompisene som satt der hadde samboere, hvor damene syntes de var dritstilige, ikke sant... De måtte gjennom alt. ”Hvordan skal jeg komme innpå at jeg har kvinnfolk hjemme?” [...] Jeg er veldig rask på at hvis jeg kommer i en sånn situasjon, så er det veldig greit å bare kunne (viser frem ringen og peker på den). ”Sorry, det er ikke noe vits. Jeg er ikke interessert”.

Giftingen er et fysisk tegn på at man er gift og den taler for seg selv; *”Nå går jeg med ring og viser verden at ”glem det, jeg er gift”* (Arne Elias). I motsetning til andre ting eller

eiendeler hvor betydningen ikke kan gjenkjennes objektivt, men ofte bygger på minner (Smart, 2007a), vet de aller fleste hvilken betydning en giftering har selv om man aldri kan vite hvilke følelser ulike mennesker knytter til den. Man trenger ikke nødvendigvis å avvise noen muntlig eller forklare hvilken situasjon man er i, det holder at ringen er synlig. Damene som kom bort til Gaute og vennegjengen hans gjenkjente umiddelbart ringen og spurte om han var gift. Dette er en av måtene ekteskap skiller seg fra samboerskap på, som også kommer frem i sitatet, om Gautes kamerater som ikke hadde synlige symbol på at de også tilhørte en annen. Dette handler igjen om å offentliggjøre forholdet sitt (utover seremoni og bryllupsfeiring) og viser viktigheten av at andre forstår at de mener alvor, slik også Bernhardt (2002) finner i sin studie.

At mennene med stolthet viser frem giftingen sin kan tolkes som det Finch (2007) omtaler som *displaying families*, altså at man *viser* at man er i en familierelasjon. Når mennene går med giftingen og bevisst viser den frem i ulike situasjoner formidler de også en handling om familieforhold. På samme måte som mennene ”viser familie”, kan giftingen og ekteskapet være et uttrykk for forpliktelse og kjærlighet – som man kanskje kan kalle *displaying love*, eller *displaying commitment*. Et kjent symbol som giftingen vil gjerne også oppfattes som det man forsøker å formidle det som: at man er gift, at man er i familie, at man er forpliktet.

Ved at ringen symboliserer ekteskap og ekteskapet for informantene er en offentliggjøring av forholdet, offentliggjør de forholdet sitt hver dag, ved å gå med ring på fingeren.

Det er mange som ikke har gifting og sånn, men det har jo vi. Det handler om det å vise at man er veldig investert i forholdet. Å vise det man har inni seg. Et signal til omverden. Ja, for samboer... Det er jo også et noe utvannet begrep. Om du hører om noen som er 20 [år], og sier at de har en samboer. Så er man jo ikke sikker på om det er kjæresten eller bare noe du kaller room mate-en. Men det er ikke noe tvil når du er gift (Morten).

For Morten er det å gå med giftingen nettopp en måte å *vis*e at han er investert i forholdet han har til sin kone. Er man samboere kan man ikke på samme måte vise verden at man mener alvor. Han opplever begrepet samboer som utvannet og diffust, med et innhold som kan variere. Er man gift og går med ring display-er man derimot signaler til omverden, som ellers ville være vanskelig å se; sivilstatus, forpliktelse, følelser og kjærlighet.

5.3.2 Når to blir til ett, tar kvinnen mannens etternavn

Navnebytte er en mulig konsekvens av ekteskapsinngåelsen. Informantene fortalte at deres koner enten hadde endret etternavn, eller tatt mannens etternavn sammen med sitt eget.

Grønstad (2014) fant i sin studie at følelsen av tradisjon og tilhørighet til både barn og ektemann var hovedargumentene til kvinnene som tok mannens navn ved ekteskapsinngåelse. Mennene i min studie uttrykte at det å få et felles etternavn gjorde noe med bevisstheten om at de var blitt en familie, selv for de som ikke hadde barn. Navnebytte kan derfor være en konkret måte å vise andre at man er i familie på, displaying family (Finch, 2007), og gir familien en felles identitet og tilhørighet.

Jeg synes det er fint at vi er gift og at vi har et felles familienavn. Kona har jo bytta navn til (hans etternavn) da. Så vi er jo da familien (etternavn) og ungene våre vil hete det samme, så sånn sett forenkler det en del ting. Jeg har selv foreldre som er gift, men de har ikke bytta navn da, så da er det mange faktisk som har spurt meg om ”hvorfør har de ikke samme navn? Er de skilt? Er det stefaren din?”, og sånne ting da. Det er ikke nødvendigvis slik at man må være gift for å bytte navn da, men det hører litt i hop synes jeg (Arne Elias).

For Arne Elias var det viktig at foreldre og barn har samme etternavn, slik at det ikke oppstår misforståelser rundt hvilke barn og partnere som tilhører samme familie. Forskning viser at ektemenns holdninger er viktig i valg av etternavn i familien (Grønstad, 2014), noe som også kan være gjeldene i min studie da Arne Elias uttrykte et sterkt ønske om at det skal være synlig at han, kona og deres fremtidige barn tilhører samme familie.

På samme måte som at et ektepar ved å ha ulike etternavn kan signalisere at de er ugift eller er skilt, slik Arne Elias har opplevd med sine foreldre, kan det at kona tar mannens navn signalisere ekteskap og dermed også den forpliktelsen man har for sin partner, og tilhørigheten man har til sin valgte familie. Grønstad (2014) fant i sin studie at kvinnene opplevde navnebytte som et signal på at man er gift og ikke samboere, og ut i fra Arne Elias' utsagn kan det være nærliggende å tro at dette er noe menn også opplever. Flere av informantene fortalte at de så på ekteskapsinngåelsen som et viktig overgangsritual og at det å dele etternavn hører til dette ritualet. I følge Wiik (2010a) kan den høye oppslutningen av navnebytte ses i sammenheng med at ekteskapet har fått en større symbolverdi fordi flere nå har erfaring som samboere. Navnebytte kan derfor bli et symbol på statusendringen man foretar seg når man blir gift.

Tradisjoner knyttet til felles etternavn i kjernefamilien er sterke (Grønstad, 2014; Thörnblad, 2003). Bytte av etternavn kan derfor ses på som at en velger å være tradisjonell, snarere enn som et resultat av nødvendighet eller plikt. Det kan være et eksempel på at det som først innføres ved lov etter hvert blir tradisjon, til tross for at tradisjonen har mistet noe av sitt opprinnelige meningsinnhold. At dette har vært vanlig over tid kan forklare hvorfor eksempelvis Arne Elias ser på ekteskap og navnebytte som noe som hører sammen. Med utgangspunkt i dette kan også navnebytte ses på som *doxa* (Bourdieu, 1995). Jeg anser derfor fortellingene rundt familiens navnevalg som nytradisjonelle, ved at de til tross for valgfrihet og ny navnelov velgte det tradisjonelle.

Ideologien om likestilling, og også individualiseringstenen og påstanden om avtradisjonisering, skulle kanskje tilsi mindre oppslutning rundt navnebytte eller større likhet mellom kjønnene. Både tidligere forskning (Noack & Wiik, 2005) og min egen empiri viser at dette er en tradisjon både kvinnene og mennene ønsket å holde fast ved.

Valg av etternavn kan også ses som noe kjønnstradisjonelt, og en handling som er med på å *gjøre kjønn*, slik Butler (2008) hevder at kjønn *blir gjort*, og ikke *er*, da det skapes i interaksjon med andre. Kvinnenes handling er å bytte eller legge til et navn bak sitt eget, mens mennenes handling er å ikke gjøre det, de beholder sitt navn. Dersom man tar utgangspunkt i Gutmanns (1997) maskulinitetsforståelser kan valg av etternavn ses på som en måte å uttrykke maskulinitet, som han beskriver i sitt punkt 1; alt hva menn tenker og gjør, og hans punkt 2; alt hva menn tenker å gjøre for å være menn. At mennene beholder sine egne etternavn, kan forstås som en måte å uttrykke maskulinitet på, og noe de gjør for å være menn. Grønstad (2014) hevder at navnevalget også kan fungere som en markør på et hierarki mellom kjønnene innenfor et ekteskap, hvor kvinnen underordner seg ved å ta mannens etternavn. Ved å se dette i lys av hegemonisk maskulinitet (Connell, 2000, 2002), et begrep som også legitimerer at menn er overordnet kvinner, kan navnevalget tolkes som en måte mennene viser seg overordnet på, ved å videreføre *sitt* navn til sin nye familie. Det kan være en ting de som menn kan være stolte over, som styrker deres maskuline selv.

Både etternavn og bruk av giftering kan forstås som en måte å skape og uttrykke sin identitet på, slik Giddens (1991) hevder at individet i det moderne samfunn selv må konstruere, da vi kun er det vi gjør ut av oss selv. Carsten (2000) peker på hvordan ting ikke bare handler om minner, eller minner oss om personer eller hendelser vi knytter til den spesifikke tingen, men

at de også kan være en del av vår identitetskonstruksjonsprosess. Hun argumenterer for at det handler om en følelse av at vi er det vi husker, og at det vi husker ofte holdes fast ved hjelp av objekter som for eksempel ting fra barndommen, bryllupsgaver og lignende. Kanskje blir giftingen også viktig som et element i å skape seg selv som par, som en del av deres biografi og hvem de ønsker å være.

Dersom disse konsekvensene av ekteskapet ses på som en måte å skape identitet, kan det også ses på som et uttrykk for individualisering, til tross for at det ikke er originalt. Både det å gå med gifting, gi familien et felles navn og det å ha en seremoni på bryllupsdagen er en måte å *vise* at kjærligheten mellom parene er spesiell. Paret ønsker å vise seg spesielle *sammen*, som en form for individualisering som par – selv om dette er noe mange gjør, og derfor ikke er så spesielt.

5.4 Oppsummering

I dette kapitlet har jeg sett nærmere på tiden før, under og etter bryllupsdagen. Jeg fant variasjoner i hvordan mennene organiserte sitt livsløp, hvor tendensen er at de religiøse mennene gifter seg direkte uten å være samboere først. Videre fant jeg at noen valgte et livsløp jeg vil kalle post-post fordristisk, basert på tradisjonell kronologisk rekkefølge hvor man gifter seg før man får barn. Andre fikk barn før de giftet seg og valgte dermed et livsløp som ligner det mer moderne post-fordristiske livsløpet.

Mennene hadde også ulike frierpraksiser. For noen ble frieriet sett på som mannens oppgave, en nytradisjonell forståelse hvor mennenes ønske om selv å være frier stod sterkt. En mer moderne praksis gjaldt for andre, hvor de som par sammen tok et refleksivt valg om ekteskapsinngåelse. Den tredje praksisen var også moderne og mer likestilt hvor kvinnen fridde til mannen.

Videre fant jeg at bryllupsdagen hadde ulike betydninger for mennene. Den ble sett på som en offentliggjøring av kjærligheten og parforholdet, og viktigheten av å ha andre mennesker tilstede ble trukket frem. For de av mennene som hadde barn før de giftet seg ble bryllupsdagen oppfattet som en mindre viktig begivenhet sammenlignet med å bli far.

Ved å studere mennenes fortellinger om sin egen bryllupsdag fant jeg at flere oppfattet sin dag som spesiell og unik. Det viste seg imidlertid at mange av valgene knyttet til bryllupsdagens utforming var i henhold til tradisjonen og at flere tok de samme valgene.

I etterkant av bryllupet ble felles etternavn og giftingen trukket frem som viktige. Giftingen ses på som et symbol på, og en påminnelse om, forpliktelsen de har til sin kone. Mennene var stolte av hva giftingen symboliserte. Ved å vise frem ringen offentliggjør de forholdet sitt hver dag og viser verden at de er gift. Videre anså mennene konenes navnebytte som en kilde til fellesskap og tilhørighet. Ekteskap og navnebytte var for mange noe som hørte sammen. Jeg fant dette som en kjønnsstradisjonell praksis.

Hovedfunnet i dette kapitlet er at mennene både handler og forstår ulike sider ved ekteskapsinngåelsen på ulike måter. Noen handlinger og forståelser er nytradisjonelle, mens andre er moderne. Denne diskusjonen vil jeg gå nærmere inn på i avslutningskapitlet hvor jeg presenterer og diskuterer oppgavens hovedfunn.

6. Avslutning

I denne oppgaven har jeg rettet oppmerksomheten mot det heterofile ekteskapet og dets betydninger i det senmoderne samfunn, sett fra unge menns perspektiver. Dette har jeg gjort med utgangspunkt i problemstillingen; *"Hvordan forstår unge, gifte menn ekteskap?"*. I dette avsluttende kapittelet vil jeg forsøke å samle de mest sentrale funnene og diskutere hva de kan gi oss av kunnskap om menns forståelser av ekteskapet.

6.1 Oppsummering og diskusjon av hovedfunn

I *første del* av analysen fokuserte jeg på hvorfor mennene giftet seg. Jeg fant at ekteskapstradisjonen for mange kunne beskrives som et doksisk felt (Bourdieu, 1995), som en del av kulturen man ikke stiller spørsmål ved, som et hegemonisk ideal (Gross, 2005) på grunn av normene i barndommen og tradisjonelle forventninger.

Mennene søkte også etter en stabilitet og trygghet som de opplevde ekteskapet ga dem. De søkte etter kontinuitet, en buffer, i et flytende og risikofyllt samfunn. Videre fant jeg at kjærligheten var en avgjørende faktor for deres valg av samlivsform. Behovet for kjærlighet står sterkt (Beck & Beck-Gernsheim, 1995), men ekteskapet gir i seg selv ikke kjærlighet. Mennene jeg intervjuet vektlegger at kjærligheten må være der fra før, som et grunnlag å bygge ekteskapet på. For dem gir ekteskapet en mer seriøs og forsterkende kjærlighet, og en opplevelse av en type kjærlighet som er vanskeligere å bryte. Ved å gifte seg holder de fast på kjærligheten og opplever en mindre risiko for brudd. Ekteskapet kan slik sett forstås som det trygge i det utrygge. Jeg fant også et mønster i at flere valgte et "post-post fordristisk" livsløp (Jf. Myles, 1990,1992), hva gjaldt ekteskap og foreldreskap, et forutsigbart og stabilt livsløp i søken etter kontinuitet.

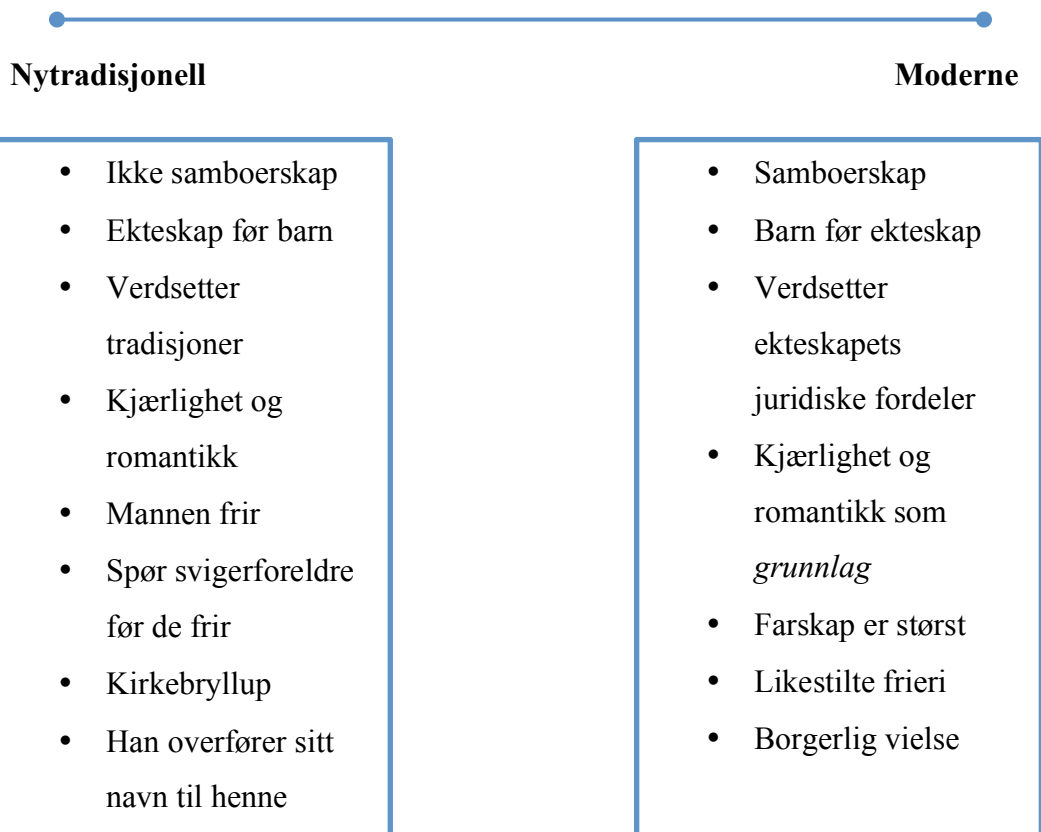
Mennene ga uttrykk for at ekteskapsinngåelsen var et bevisst valg, tatt av ulike årsaker. Her ser jeg hvordan individet frigjøres og gis muligheter til å velge, og at mennenes prosjekt er å skape seg selv (Beck, 1992, 1997; Giddens, 1990, 1991). Det å *velge* ekteskap kan stå i motsetning til tanken om at familien er avtradisjonalisert. De valgte selv å velge noe så tradisjonelt som ekteskap. I et samfunn med risiko og selvrealisering er kanskje det å velge ekteskapsinngåelse en måte å skape trygghet på. Ekteskapet er en betryggelse både juridisk sett i forhold til samlivsbrudd og død, men også når det gjelder kjærlighet.

I denne delen fant jeg også en tendens til at noen av mennene hadde tradisjonelle ekteskapsbegrunnelser, mens andre var mer moderne. Dette kom i større grad frem i andre del av analysen.

I *andre del* av analysen så jeg på hvordan informantene handlet og forstod tiden før, under og etter bryllupsdagen. Her fant jeg forskjeller i hvordan mennene handlet og oppfattet livet før ekteskapsinngåelsen; i hvordan de organiserte sitt livsløp med hensyn til samboerskap og rekkefølgen på begivenhetene bryllup og foreldreskap. Jeg fant ulike frierpraksiser, og at mennene la ulike betydninger i bryllupsdagen. På selve bryllupsdagen fant jeg at mennene ønsket å fremstå som spesielle, både individuelt og som par. De tok individuelle valg for hvordan dagen skulle se ut, men endte likevel opp med å velge mye av det samme.

I denne delen anvendte jeg aksene presentert i kapittel 2 (figur 1: Handlinger og forståelser av ekteskap), og plasserte deres handlinger og forståelser som enten nytradisjonelle eller moderne, som måte å forstå og gi mening til deres fortellinger på. Jeg valgte å bruke begrepet nytradisjonell, fremfor tradisjonell. Selv om *handlingene i seg selv* var tradisjonelle, ble de ikke nødvendigvis tatt på bakgrunn av tradisjonens opprinnelige betydning. Mennene ga også uttrykk for at de var fullstendig klar over hvordan disse handlingene kunne forstås som noe gammeldags og lite likestilt, og at det finnes diskurser i samfunnet som kan kritisere dem for dette. Deres *forståelser* var derfor mer enn kun tradisjonelle, de var også moderne. Slik jeg ser det; nytradisjonelle praksiser.

Jeg har laget en oppsummerende figur med utgangspunkt i aksene, med en oversikt over hvilke praksiser og forståelser jeg fant nytradisjonelle, og hvilke jeg fant moderne.

Figur 2 Nytradisjonelle og moderne praksiser

I virkeligheten er det selvfølgelig mer komplekst enn det denne fremstillingen viser. Men en slik forenkling er nyttig for å forstå og rydde opp i funnene. Det er heller ikke slik at jeg setter merkelapp på *mennene*. Kategoriene er, som påpekt i kapittel 2, ikke entydige og gjensidig utelukkende. Det er ikke mennene i seg selv som er nytradisjonelle eller moderne, men deres *forståelser* og *handlinger* rundt begrunnelsene for ekteskapsinngåelsen og tiden før, under og etter bryllupsdagen.

Men hva betyr dette? Og er vi tilbake til 50-tallet i enkelte av handlingene, eller er dette noe nytt? På noen områder uttrykte mennene modernitet, og på andre områder nytradisjonalisme. Det blir derfor vanskelig å plassere dem dersom det skulle ha vært min hensikt. En og samme informant kan handle på den ene enden av aksene når det gjelder en ting, og på den andre siden når det gjelder andre ting. Eksempler på dette er Gaute, som ikke var medlem av statskirken, og ikke giftet seg i kirken av en "kristen" grunn. Likevel ønsket han svigerforeldrenes velsignelse før han fridde til partneren sin. Arne Elias var nytradisjonell i flere av sine begrunnelser for ekteskapsinngåelsen og i måten han oppfattet og handlet i forbindelse med

frieriet, men på den andre siden moderne fordi han giftet seg borgerlig og ikke ønsket å trekke inn kirkens tradisjoner på bryllupsdagen sin. På den måten utelukket han deler av det tradisjonelle bryllupet. Kent, som fikk barn før ekteskapet og valgte et moderne, postfordistisk livsløp og påpekte at han ikke anså det som et krav å gifte seg først, var likevel opptatt av ta på seg rollen som frier. Dette er også eksempler på spenningsfeltet mellom frihet (individuelle valg) og struktur (tradisjoner).

Slik jeg ser det, er dette et uttrykk for noe nytt. Mennene plukker litt her og litt der, noe moderne og noe tradisjonelt. Dette kan ses i sammenheng med Giddens (1999) påstand om at ekteskapet har blitt en tom institusjon, da man ved å plukke det man liker best selv bestemmer hva ekteskapet, inkludert frieriet og bryllupsdagen, skal innebære for dem. Kanskje er det dette som karakteriserer det moderne ekteskapet? Videre kan det ses på som et uttrykk for individualiseringens mange valgmuligheter, og en måte å skape seg selv på. Her ligger ”kampen” det moderne mennesket hver dag må kjempe med seg selv: De ønsker å være annerledes, virke annerledes, og utforme sitt eget liv på sin egen måte, mens de ikke sjeldent kommer opp med det tradisjonelle som ”svar” på ønsket om å være spesiell. Uansett hva de velger er det et resultat av et individuelt valg, til tross for at mange av valgene er i henhold til tradisjonen. Som Giddens (1999) påpeker var de gamle reglene hos de foregående generasjonene velkjente, mens de nye reglene man i senmoderniteten må forholde seg til er uklare. Ut i fra empirien min tolker jeg dette som at man derfor ikke trenger å være *enten* nytradisjonell *eller* moderne, da det senmoderne samfunnet åpner for egne valg og varianter innen ekteskapet som preges av *både* modernitet og nytradisjonisme.

Jeg fant også variasjoner i hvilke områder av ekteskapet mennene valgte nytradisjonelt. Det er ikke gitt. Noen hadde også en nytradisjonell praksis jevnt over. Jeg ser en tendens til at de religiøse utøvde færre moderne praksiser enn de øvrige mennene, noe som kan henge sammen med verdiene i deres tro og kan støttes opp mot forskningen som finner at religiøsitet assosieres med tradisjonelle holdninger til ekteskap (Lyngstad & Noack, 2005; Wiik, 2009).

Senmoderniteten sies å mangle tradisjonelle rammer, noe som betyr at tradisjonell praksis må rettferdiggjøres som et valg blant en rekke andre alternativer (Giddens, 1991), og dette finner jeg at mine informanter også gjør. Handlinger og ritualer man ofte forbinder med tradisjoner, kirken og noe kjønnsstradisjonelt, begrunnes med det romantiske. Særlig de som handler nytradisjonelt rettferdiggjør dette; de handler ikke på den måten på grunn av mannssjåvinisme

eller mangel på likestilling, men fordi det oppleves romantisk. Selv om de ellers i sine moderne liv er likestilte og moderne, vil de gjerne handle tradisjonelt på noen områder. Og nettopp fordi dette handler om kjærlighet, er det ”greit” å gjøre unntak. Slik argumenterer de for, og rettferdiggjør tradisjonene, som igjen kan tolkes som symbol på kjærlighet. Symbol som blir viktig for å fylle ”tomrommet” i en institusjon som hevdes er tom. Dette betyr ikke at de moderne ekteskapsforståelsene ikke inkluderer kjærlighet. Kjærligheten er grunnlaget ekteskapet bygges på også her, men i de moderne forståelsene er ikke nødvendigvis ekteskapet og bryllupet det viktigste symbolet, eller ritualet, for å uttrykke den.

Bryllupet kan sies å være kvinnenens domene, hvor mennene ikke nødvendigvis har ”hegemoniet”. Likevel var det noen områder hvor også det maskuline kom frem, for noen spesielt i forbindelse med frieriet, der mannen var den aktive aktør, men også i etterkant av ekteskapsinngåelsen når han overførte sitt etternavn til henne.

6.2 Avsluttende diskusjon

Så, hva kan funnene i denne studien si oss om menns ekteskapsforståelser? Og hvordan kan vi forstå risikosamfunnet og individualisering i vår tid?

Jeg finner at mennenes ekteskapsforståelser er differensierte. Mye av det modernitetsteoretikerne spår, eller analyserer, finner jeg igjen i datamaterialet – men min empiri viser at det enda ikke har gått så langt, i alle fall ikke på individnivå. Det ser ut til at usikkerheten man møter i sine valg, i skapningen av seg selv, preger så mange deler av livet og hverdagen at man derfor søker kontinuitet og stabilitet i ekteskapet. Det kan være for mye å være forfatter av egne liv på alle områder i livet. Fokuset på tradisjoner viser at avtradisjoneringen ikke har gått så langt at det når alle aspektene i disse unge mennenes liv. Det kan virke som mange ønsker å være spesielle, eller originale, men ofte følger man tradisjoner her også. Selv om vi lever i et moderne samfunn, er praksisen rundt det moderne ekteskapet i stor grad formet av det som til enhver tid blir forstått som *tradisjoner*. For mennene gjelder dette for eksempel frieriet, og den ekteskapelige seremonien.

Mennenes praksis kan analyseres både som et uttrykk for, og en protest mot individualiseringstenen, men den kan også være et uttrykk for at individualisering er et ”overdrevent” fenomen, noe tenen også har blitt kritisert for (Brannen & Nilsen, 2005). Noen

av funnene mine kan støtte opp om modernitetsteoretikernes analyser, mens andre funn er mer motstridende. I min studie ser jeg at unge, nygifte menn plukker litt her og litt der i sin forståelse og utforming av ekteskapet. De er påvirket av risikosamfunnet og individualiseringen, de tar refleksive og bevisste valg blant et hav av muligheter, men noen av valgene er å velge tradisjonelt i privatlivet. Kanskje fordi tradisjoner ellers, i andre deler av livet, er få? Tradisjoner kan virke betryggende i usikre og risikofylte valg. De skaper sin egen forståelse av hva ekteskapet og bryllupet skal inneholde.

Jeg forstår risikosamfunnet og individualiseringstenen, med dets konsekvenser for individet, som en tendens, en utvikling som peker på hvilken retning samfunnet er på vei mot, men som kanskje ikke gjennomsyrrer alle deler av livene våre (enda). Det Giddens (1990, 1991, 1992, 1994, 1999), Beck (1992, 1997, 1998) og Beck-Gernsheim (1995, 2002) gjør er å stille en samfunnsdiagnose, og ikke en beskrivelse av enkeltindividers atferd, selv om de har påpekt hvilke konsekvenser dette kan ha for individet. Det er likevel viktig å huske at disse konsekvensene ble skrevet for å gjelde hverdagen til senmoderne individ, og tradisjoner vil derfor ha større relevans når det kommer til rituelle hendelser. Men dette betyr ikke at mennene i min studie ikke er refleksive, og ikke rettferdiggjør sine tradisjonelle valg og praksiser.

Brannen og Nilsen (2005) påpeker at det er strukturen i samfunnet som gjør det mulig å snakke om valgfrihet, men valgfriheten er også basert på denne strukturen. Kritikken individualiseringstenen har fått er at denne forståelsen er for homogen, og dermed utelukker at det finnes ulike former for intime relasjoner. Det er nettopp dette jeg finner; variasjoner i hvordan mennene forstår ekteskapet. Dette er et funn som også kan verifiseres med Sylteviks (2000) rapport, hvor hun stilte spørsmålet om og i hvilken grad individualiseringstenen preger norske pars forståelse av parforhold og intime relasjoner, og konkluderte med at samliv preges av differensiering.

Selv om utvalget mitt er for lite til at jeg kan generalisere statistisk, har jeg likevel generert kunnskap om hvilke forståelser mennene i min studie har om ekteskap. Jeg vil også argumentere for at jeg har gjort et bidrag til feltet, om et tema der menns stemmer ofte er tause. Gjennom analysen har jeg også verifisert flere av mine funn med annen forskning gjort på feltet, og det kan være nærliggende at flere av mine funn også kan gjelde andre nygifte, unge menn med høyere utdanning.

6.3 Videre forskning

For meg har dette er et svært spennende felt å utforske, og et uhyre interessant tema. Jeg har dessverre ikke kunnet inkludere alt av interessante funn i denne studien, og har derfor flere ideer til videre forskning.

Det hadde blant annet vært interessant med et større fokus på religiøse forskjeller i menns forståelser av ekteskap. Her kunne jeg brukt en komparativ metode og sett på ekteskapet som fenomen fra religiøse og ikke-religiøse menns perspektiv, eller jeg kunne gjort en komparativ studie som inkluderer både kvinner og menn.

En annen interessant tematikk er å se nærmere på mannens rolle i forbindelse med bryllupsplanleggingen. Bryllupslitteratur i magasiner og på nett er i stor grad er rettet mot kvinner. Det kunne ha vært spennende å studere hvem som gjør hva, og om/hvordan de forhandler i planleggingen. Jeg kunne også ha inkludert konene og intervjuet dem som ektepar med større fokus på forhandlinger, og, ved hjelp av den samme aksene jeg har brukt i denne oppgaven, studert hvordan de inkluderer og velger bort tradisjoner og moderne elementer på bryllupsdagen.

Noe som absolutt kunne vært aktuelt og nyttig for min problemstilling, og som noen kanskje savner, er å studere menns ekteskapsforståelser med større fokus på maskulinitet. Her kunne jeg for eksempel i større grad kombinert modernitetsteorier med kjønn og maskulinitet.

Dette feltet er særlig spennende med tanke på videreutvikling av modernitetsteori. Kanskje det snart er på tide med en endring av den eksisterende samfunnsdiagnosen? Med et større fokus på at også individets handlinger kan påvirke strukturene og endre betingelsene for samfunnsdiagnosen – og i mange tilfeller tilføre noe nytt som krever en endring?

Virkeligheten er ikke statisk. Den endrer seg hele tiden, noe som fører til at en samfunnsdiagnose må omformuleres for å ”passe inn” i tiden vi lever i.

Litteraturliste

- Amato, Paul R. (2007). Transformative Processes in Marriage: Some Thoughts from a Sociologist *Journal of Marriage and Family*, 69(2), 305-309.
- Barne- og familiedepartementet. (1999). *Samboerne og samfunnet*. (NOU 1999:25). Lastet ned fra <https://http://www.regjeringen.no/contentassets/43fce272694e440cae048f45e2361d57/no/pdfa/nou199919990025000dddpdfa.pdf>.
- Beck, Ulrich. (1992). *Risk Society. Towards a New Modernity*. London: Sage.
- Beck, Ulrich. (1997). *Risikosamfundet : på vej mod en ny modernitet*. København: Hans Reitzel.
- Beck, Ulrich. (1998). Politics of Risk Society. I Jane Franklin (Red.), *The Politics of Risk Society* (s. 9-22). Cambridge: Policy Press.
- Beck, Ulrich, & Beck-Gernsheim, Elisabeth. (1995). *The Normal Chaos of Love*. Cambridge: Polity Press.
- Beck, Ulrich, & Beck-Gernsheim, Elisabeth. (2002). *Individualization*. London: Sage Publications.
- Bernhardt, Eva M. (2002). *Cohabitation and marriage among young adults in Sweden: Attitudes, expectations and plans*: na.
- Bourdieu, Pierre (1995). *Distinksjonen. En sosiologisk kritikk av dømmekraften*. (Annick Prieur, Overs.). Oslo: Pax Forlag.
- Brannen, Julia, & Nilsen, Ann. (2005). Individualisation, choice and structure: a discussion of current trends in sociological analysis. *The Sociological Review*, 53(3), 412-428.
- Bruce, Katie (2012). *Doing Coupledom: Imagining, Managing and Performing Relationaly in Contemporary Wedding and Civil Partnership Rituals* (PhD PhD Thesis), University of Southampton Southampton.
- Bryllupsdagen.no. (2016). Huskeliste Bryllup. Lastet ned fra <http://bryllupsdagen.no/huskeliste-bryllup/>
- Bryllupsguiden.no. (2005). Vielse og seremonier. Lastet ned fra <http://www.bryllupsguiden.no/trondheim/innhold.php?side=seksjon&seksjonid=69>
- Buchmann, Marlis. (1989). *The Script of Life in Modern Society. Entry into Adulthood in a Changing World*. . Chicago: The University of Chicago Press.
- Butler, Judith (2008). *Gender Trouble. Feminism and the Subversion of Identity*. New York London: Routledge.
- Carsten, Janet. (2000). "Knowing where you've come from": Ruptures and Continuities of Time and Kinship in Narratives of Adoption. *Journal of the Royal Anthropological Institute*, 6, 687-703.
- Charsley, Simon (1992). *Wedding Cakes and Cultural History*. London: Routledge.
- Connell, Raewyn. (2000). *The Men and the Boys*. Berkeley, Los Angeles: University of California Press.
- Connell, Raewyn. (2002). *Gender. Short Introductions*. Cambridge Polity Press & Blackwell Publishing Ltd.
- Connell, Raewyn, & Messerschmidt, James W. (2005). Hegemonic masculinity rethinking the concept. *Gender & society*, 19(6), 829-859.
- Coontz, Stephanie. (2005). *Marriage, a history : from obedience to intimacy or how love conquered marriage*. New York: Viking.
- Coontz, Stephanie. (2007). *I gode og onde dager : ekteskapets historie*. Oslo: Gyldendal.

- Creswell, John W. (2014). *Research Design. Qualitative, Quantitative, & Mixed Methods Approaches*. London: SAGE Publications Inc.
- Dalen, Monica. (2011). *Intervju som forskningsmetode - en kvalitativ tilnærming*. Oslo: Universitetsforlaget.
- dplay.no. (2016). Gift ved første blick. Lastet ned fra <http://www.dplay.no/gift-ved-forste-blick/>
- Duvander, Ann-Zofie E. (1999). Who plans to marry and who marries? A study of men's propensity to marry in Sweden in the early 1990s. *Scandinavian Population Studies*, 12(18).
- Ellingsæter, Anne Lise. (1996). Moderne livsløp og tidsorganisering. I Berit Brandt & Kari Moxnes (Red.), *Familie for tiden. Stabilitet og forandring*. : Tano Aschehoug.
- Finch, Janet. (2007). Displaying Families. *Sociology*, 41(1), 65-81.
- Frønes, Ivar. (1994). *De likeverdige. Om sosialisering og de jevnaldrendes betydning*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Frønes, Ivar. (2011). *Handling, kultur og mening* Bergen: Fagbokforlaget Vigmostad og Bjørke AS.
- Giddens, Anthony. (1990). *The Consequences of Modernity*. Cambridge: Polity Press.
- Giddens, Anthony. (1991). *Modernity and Self-Identity. Self and Society in the Late Modern Age*. Cambridge: Polity Press.
- Giddens, Anthony. (1992). *The Transformation of Intimacy*. Cambridge: Polity Press.
- Giddens, Anthony. (1994). Living in a Post-Traditional Society. I Ulrich Beck & Anthony Giddens (Red.), *Reflexive Modernization: Politics, Tradition and Aesthetics in the Modern Social Order*. Cambridge Polity Press.
- Giddens, Anthony. (1999). *Runaway World: How Globalisation is Reshaping Our Lives*. London: Profile Books.
- Granrusten, Per Tore. (1996). Partnervalg. I Berit Brandt & Kari Moxnes (Red.), *Familie for tiden. Stabilitet og forandring*: Tano Aschehoug.
- Gross, Neil. (2005). The Detraditionalization of Intimacy Reconsidered. *Sociological Theory* 23(3), 286-307.
- Grønstad, Line Førre. (2014). Val av etternavn i 2014. *Tidsskrift for kjønnsforskning*, 38(03-04), 263-282.
- Gutmann, Matthew C. (1997). Trafficking in Men: The Anthropology of Masculinity. *Annual Review of Anthropology*, 26(1997), 385-409.
- Hellen, Gøril Emilie. (2008). I følge tradisjonen. Skikk og bruk for bryllup. Lastet ned fra <http://www.klikk.no/produktjemmesider/dittbryllup/article322712.ece>
- Herredsvela, Linn (2014). 7 steg mot et godt ekteskap. Lastet ned fra https://http://www.helsenett.no/index.php?option=com_content&view=article&id=15125:7-steg-mot-et-lykkelig-ekteskap&catid=90&Itemid=514
- Holter, Øystein Gullvåg. (2007). Kjønn som innovasjon og det nye pappaspolet. I Elin Kvande & Bente Rasmussen (Red.), *Arbeidslivets klemmer. Paradokser i det nye arbeidslivet*. Bergen: Fagbokforlaget Vigmostad & Bjørke AS.
- Høie, Ole Chr. (2005). Samboerforhold eller ekteskap? Lastet ned fra <http://www.advokat-hoie.no/publikasjoner/files/samboer-vs-ekteskap.html>
- Haavind, Hanne (1984). Fordeling av omsorgsfunksjoner i småbarnsfamilier. I Ingrid Rudie (Red.), *Myk start og hard landing*. Oslo: Universitetsforlaget
- IMDb.com. (2016). Say Yes to the Dress. Lastet ned fra <http://www.imdb.com/title/tt1166709/>
- Jarnkvist, Karin. (2011). *När jag gifter mig ska jag göra det på riktigt*. Umeå: Umeå universitet.
- Joas, Hans , & Knöbl, Wolfgang. (2009). *Social Theory. Twenty Introductory Lectures*. Cambridge: Universiy Press.
- JURK, Juridisk rådgivning for kvinner. (2001). Samboeravtale. Lastet ned fra gratisrettshjelp.no/?wpfb_dl=317

- Kitterød, Ragni Hege, & Rønsen, Marit. (2013). Opting Out? Who are the Housewives in Contemporary Norway? *European Sociological Review*, 29(6), 1266-1279. doi: 10.1093/esr/jct015
- Knudsen, Knud, & Wærness, Kari. (1996). Er ekteskapet som institusjon på vei ut i Skandinavia? *Tidsskrift for samfunnsforskning* 37(3), 299-327.
- Lee, Raymond M., & Renzetti, Claire M. (1993). The Problems of Researching Sensitive Topics: An Overview and Introduction. I Claire M. Renzetti & Raymond M. Lee (Red.), *Researching Sensitive Topics* London: Sage.
- Leira, Arnlaug. (2010). Familier og velferdsstat - en ny kompleksitet. I Ivar Frønes & Lise Kjølørød (Red.), *Det norske samfunn*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS.
- Leseth, Anne Birgitte, & Tellmann, Silje Maria. (2014). *Hvordan lese kvalitativ forskning?* Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- Lindstad, Siri. (2007). Ekteskapet på vent. Lastet ned fra <http://kilden.forskningsradet.no/c17248/artikkel/vis.html?tid=44839>
- Lyngstad, Torkild Hovde, & Noack, Turid. (2005). Vil de velge bort familien? : en studie av unge nordmenns fruktbarhets- og ekteskapsintensjoner. *Tidsskrift for velferdsforskning*, 8(3), 120-134.
- Marshall, Barbara L., & Witz, Anne. (2004). *Engendering the Social : Feminist Encounters with Sociological Theory*. Maidenhead: McGraw-Hill Education.
- Merton, Robert K. (1941). Intermarriage and the Social Structure. *Psychiatry*, 4(3), 361-374.
- Moi, Toril. (1999). *What Is a Woman? And Other Essays*. Oxford: Oxford University Press.
- Moors, Guy, & Bernhardt, Eva. (2009). Splitting Up or Getting Married? Competing Risk Analysis of Traditions Among Cohabiting Couples in Sweden. *Acta Sociologica*(52), 227-247.
- Moxnes, Kari. (1990). *Kjernesprengning i familien? : familieförändring ved samlivsbrudd og dannelse av nye samliv*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Myles, J. (1990). States, Labour Markets, and Life Cycles". I R Friedland & A. F. Roberts (Red.), *Beyond the Market Place. Rethinking Economy and Society*. New York: Aldine de Gruyter.
- Myles, J. (1992). Is There a Post-Fordist Life Course? I W. R Heinz (Red.), *Institutions and Gatekeeping in the Life Course*. Weinheim: Deutscher Studien Verlag.
- Nettavisen. (2003). TV3 satser på Bill.Mrk. Bryllup. Lastet ned fra <http://www.nettavisen.no/nyheter/tv3-satser-pa-bill-mrk-bryllup/2012391.html>
- Noack, Turid. (1996). Familieutvikling i demografisk perspektiv. I Berit Brandt & Kari Moxnes (Red.), *Familie for tiden. Stabilitet og forandring*: Tano Aschehoug.
- Noack, Turid, & Wiik, Kenneth Aarskaug. (2005). Navnevalg ved giftermål: Likestillingens siste skanse? *Samfunnsspeilet, Statistisk sentralbyrå*, 5, 2015, 2.
- NRK TV. (2010). Brura blei lura Lastet ned fra <https://tv.nrk.no/serie/brura-blei-lura>
- Parsons, Talcott (1955). The Organization of Personality as a System of Action. I T Parsons & R Bales (Red.), *Family, Socialization and Interaction Process* (s. 133-186). London: Routledge and Kegan Paul.
- Schackt, Jon. (2014). Ekteskap *Store norske leksikon*.
- Shils, Edward. (1981). *Tradition* London: Faber and Faber.
- Smart, Carol. (2007a). *Personal life : new directions in sociological thinking*. Cambridge: Polity.
- Smart, Carol. (2007b). Same sex couples and marriage: negotiating relational landscapes with families and friends. *The Sociological Review*, 55(4), 671-686.
- Statistisk Sentralbyrå. (2015a). Ekteskap og skilsmisser, 2014. Lastet ned fra <https://http://www.ssb.no/befolkning/statistikker/ekteskap/aar-detaljerte-tal/2015-08-20 - content>
- Statistisk Sentralbyrå. (2015b). Samboere, 2012-2014. Lastet ned fra <https://http://www.ssb.no/samboer/>

- Statistisk Sentralbyrå. (2016). Ekteskap og skilsmisser, 2015. Lastet ned fra <https://http://www.ssb.no/befolkning/statistikker/ekteskap/aar-detaljerte-tal/2016-06-16>
- Syltevik, Liv Johanne. (2000). Differensierte familieliv. Familieliv i Norge på slutten av 1990-tallet. *Rapport 2/2000*. Universitetet i Bergen, : Senter for samfunnsforskning.
- Syltevik, Liv Johanne. (2005). Fra trygg havn til vakkende fellesskap? Sosiologisk perspektiv på dagens familier og parforhold. I Håkon Hårtveit (Red.), *Perspektiver på parforhold* (s. 41-56). Oslo: Universitetsforlaget.
- Syltevik, Liv Johanne. (2010). Sense and sensibility: cohabitation in 'cohabitation land'. *The Sociological Review*, 58(3), 444-462.
- Sørensen, Mads P., & Christiansen, Allan. (2006). *Ulrich Beck - Risikosamfundet og det andet moderne*. Århus: Aarhus Universitetsforlag
- Telste, Kari. (2003). Familien som kjenslefellesskap. I Sølvi Sogner (Red.), *I gode og vonde dager. Familielivet i Noreg frå reformasjonen til vår tid*. Oslo: Det Norske Samlaget.
- Thagaard, Tove. (2005). *Følelser og fornuft : kjærlighetens sosiologi*. Oslo: Abstrakt forlag.
- Thagaard, Tove. (2013). *Systematikk og innlevelse. En innføring i kvalitativ metode*. Oslo: Fagbokforlaget.
- Therkelsen, Christel. (2012). *Markering av fellesskap og individualitet. Ekteskapet anno 2012*. (Masteroppgave i sosiologi), Universitetet i Bergen.
- Thompson, J.B. (1996). Tradition and Self in a Mediated World. I P Heelas & P Morris (Red.), *Detraditionalization* (s. 89-108). Oxford: Blackwell Publishers.
- Thörnblad, Renee. (2003). *Tradisjonell praksis i moderne samfunn. En analyse av kvinners navnebytte ved ekteskapsinngåelse*. (Hovedoppgave i sosiologi), Universitetet i Tromsø, Tromsø.
- Tjora, Aksel. (2011). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis*. Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Wiik, Kenneth Aarskaug. (2005). Hva skal barnet hete? Det blir gjerne fars etternavn. *Samfunnsspeilet*, 2005/6. Lastet ned fra <https://http://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/det-bliir-gjerne-fars-etternavn>
- Wiik, Kenneth Aarskaug. (2009). "You'd Better Wait!" - Socioeconomic Background and Timing of First Marriage versus First Cohabitation. *European Sociological Review*, 25(2), 139-153.
- Wiik, Kenneth Aarskaug. (2010a). Penger viktigst for menn, kjærlighet for kvinner. I Heidi Sandnes (Red.): Kilden. [Kjoennsforskning.no](http://kjoennsforskning.no).
- Wiik, Kenneth Aarskaug. (2010b). *Whether, when and with whom? : socioeconomic inequalities in marriage and cohabitation in Norway*. (no. 215), Department of Sociology and Human Geography, Faculty of Social Sciences, University of Oslo Unipub, Oslo.
- Wiik, Kenneth Aarskaug, Noack, Turid, & Bernhardt, Eva. (2010). Love or Money?: Marriage Intentions among Young Cohabitators in Norway and Sweden. *Acta Sociologica*, 53(3), 269-287. doi: 10.1177/0001699310374488
- Aarseth, Helene. (2009). From Modernized Masculinity to Degendered Lifestyle Projects Changes in Men's Narratives on Domestic Participation 1990—2005. *Men and Masculinities*, 11(4), 424-440.

Vedlegg 1: Godkjenning fra NSD

Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS
NORWEGIAN SOCIAL SCIENCE DATA SERVICES

Harald Hårfagres gate 2
N-5007 Bergen
Norway
Tel: +47-55 58 21 17
Fax: +47-55 58 96 50
nsd@nsd.uib.no
www.nsd.uib.no
Org.nr. 985 321 884

Berit Brandth
Institutt for sosiologi og statsvitenskap NTNU
Dragvoll
7491 TRONDHEIM

Vår dato: 06.11.2015

Vår ref: 44731 / 3 / MSS

Deres dato:

Deres ref:

TILBAKEMELDING PÅ MELDING OM BEHANDLING AV PERSONOPPLYSNINGER

Vi viser til melding om behandling av personopplysninger, mottatt 17.09.2015. Meldingen gjelder prosjektet:

<i>44731</i>	<i>Menns holdninger til ekteskap - hvorfor gifte seg?</i>
<i>Behandlingsansvarlig</i>	<i>NTNU, ved institusjonens øverste leder</i>
<i>Daglig ansvarlig</i>	<i>Berit Brandth</i>
<i>Student</i>	<i>Linn Monica Lilleberre</i>

Personvernombudet har vurdert prosjektet, og finner at behandlingen av personopplysninger vil være regulert av § 7-27 i personopplysningsforskriften. Personvernombudet tilrår at prosjektet gjennomføres.

Personvernombudets tilråding forutsetter at prosjektet gjennomføres i tråd med opplysningene gitt i meldeskjemaet, korrespondanse med ombudet, ombudets kommentarer samt personopplysningsloven og helseregisterloven med forskrifter. Behandlingen av personopplysninger kan settes i gang.

Det gjøres oppmerksom på at det skal gis ny melding dersom behandlingen endres i forhold til de opplysninger som ligger til grunn for personvernombudets vurdering. Endringsmeldinger gis via et eget skjema, <http://www.nsd.uib.no/personvern/meldeplikt/skjema.html>. Det skal også gis melding etter tre år dersom prosjektet fortsatt pågår. Meldinger skal skje skriftlig til ombudet.

Personvernombudet har lagt ut opplysninger om prosjektet i en offentlig database, <http://pvo.nsd.no/prosjekt>.

Personvernombudet vil ved prosjektets avslutning, 31.05.2016, rette en henvendelse angående status for behandlingen av personopplysninger.

Vennlig hilsen

Katrine Utaaker Segadal

Marie Strand Schildmann

Kontaktperson: Marie Strand Schildmann tlf: 55 58 31 52

Vedlegg: Prosjektvurdering

Dokumentet er elektronisk produsert og godkjent ved NSDs rutiner for elektronisk godkjenning.

Avdelingskontorer / District Offices:

OSLO: NSD, Universitetet i Oslo, Postboks 1055 Blindern, 0316 Oslo. Tel: +47-22 85 52 11. nsd@uio.no

TRONDHEIM: NSD, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, 7491 Trondheim. Tel: +47-73 59 19 07. kyrr.svarva@svt.ntnu.no

TROMSØ: NSD, SVF, Universitetet i Tromsø, 9037 Tromsø. Tel: +47-77 64 43 36. nsdmaa@sv.uit.no

Informasjon om deltakelse i forskningsprosjekt

Bakgrunn og formål

Formålet med denne studien er først og fremst å studere unge menns holdninger til ekteskapet i dagens samfunn. Jeg er interessert i å se nærmere på hvorfor man gifter seg, da tallene for inngåtte ekteskap har variert betraktelig de siste 20 årene. Menns holdninger er spesielt interessante i denne sammenheng da det i større grad finnes forskning rundt kvinners holdninger til ekteskap. Problemstillingen for studien er foreløpig: «*Hvilke tanker og holdninger har unge menn til ekteskap, og hvorfor gifter de seg?*»

Dette er en masteroppgave for institutt for sosiologi og statsvitenskap (ISS) ved NTNU, som veiledes av professor Berit Brandth.

Jeg ønsker et tilfeldig utvalg deltakere til oppgaven. Utvalget informanter er funnet via snøballmetoden, altså venners venners venner etc., og siden du er en av mennene som fyller kriteriene jeg har satt ønsker jeg at du deltar i studien.

Hva innebærer deltakelse i studien?

Ved deltakelse i studien kreves det at du er villig til å stille til intervju, eller samtale med forsker (meg). Du som deltaker står fritt til å velge møtested.

Målet med intervjuet er å skape en mest mulig åpen samtale rundt de ulike spørsmålene, og båndopptaker vil derfor benyttes. Spørsmålene vil omhandle ekteskap og kjærlighet, samt bakgrunn for inngått ekteskap. Det vil også stilles noen spørsmål om din ektefelle, derfor ønsker jeg at også hun blir informert og samtykker til at informasjon om henne blir gitt før du eventuelt stiller til intervju.

Hva skjer med informasjonen om deg?

Opplysninger om deg vil bli behandlet konfidensielt. Det er kun forsker som har tilgang til lydfilet fra intervjuene. Lydfilet slettes så fort de har blitt gjort om til tekst. Din bakgrunnsinformasjon vil være synlig i den endelige oppgaven, i form av alder og utdanningsnivå, mens spesifikk personlig informasjon som navn, yrke og bosted vil anonymiseres. Deltakerne tildeles nye navn med en gang forsker setter seg ned og skriver transkripsjonene (gjør om lydfilet til tekst), og det er disse navnene som benyttes videre i oppgaven. Dermed er det kun forsker som vet informantens opprinnelige navn. Det vil bli brukt direkte sitat fra intervjuene i oppgaven der det er nødvendig å understreke viktige funn. Den endelige masteroppgaven vil offentliggjøres, og blir dermed tilgjengelig for alle. Som deltaker får du anledning til å lese transkripsjoner på egne opplysninger og godkjenne sitater dersom du ønsker dette. Innen 31.05.16 vil datamaterialet være anonymisert.

Prosjektet skal etter planen avsluttes våren 2016.

Frivillig deltakelse

Det er frivillig å delta i studien, og du kan når som helst trekke ditt samtykke uten å oppgi grunn. Dersom du trekker deg, vil likevel alle opplysninger om deg bli anonymisert. Ønsker du å delta, eller har spørsmål om studien, ta kontakt med meg per e-post: linnmoni@stud.ntnu.no

Studien er meldt til Personvernombudet for forskning, Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS.

Håper du ønsker å delta i mitt forskningsprosjekt!

Vennlig hilsen
Linn Monica Lilleberre

Intervjuguide, gifte menn

Oppvarming

- Alder
- Utdanning
- Jobb
- Hvor lenge har du vært gift med din kone?
- Hvor gammel var du da dere giftet dere?
- Er dette ditt første ekteskap?
 - hvis nei; se senere spørsmål **
- Har dere barn sammen?
 - hvis ja; har det påvirket valg av samlivsform? Evt. på hvilken måte?
 - hvis nei; hvor viktig er det at deres eventuelle fremtidige barn har foreldre som er gift?

Bakgrunn – veien mot forlovelse

- Kan du fortelle meg hvordan du møtte din kone?
- Kan du fortelle meg litt om henne? (Alder, utdanning, jobb)
- Var dere kjærester før dere giftet dere? (Evt. hvor lenge)
- Var dere samboere før dere giftet dere? (Evt. hvor lenge)
 - hvis ja: følte du allerede da dere flyttet sammen at dette var hun du ville dele resten av livet ditt med, eller var det noe som kom gradvis?
 - hvis nei: når skjønnte du at du ville dele resten av livet ditt med henne/når så du for deg en fremtid med henne?
- Hvordan fant dere ut at dere skulle gifte dere? Var det et frieri inne i bildet, eller avtalte dere det sammen?
 - **dersom frieri;** hvem fridde?
 - **dersom mannen fridde;** hadde dere snakket om å gifte dere på forhånd? Var dette noe din kone uttrykte at hun ønsket? Evt. på hvilken måte uttrykte hun at hun ønsket dette?

- Hadde du tenkt på å fri lenge, og klarer du å sette ord på hvorfor ønsket du å fri til henne?
- Føler du at et frieri er noe mannen skal stå for, eller hadde det vært greit dersom kun kom deg i forkjøpet og fridde til deg?
- Tror du hun ”ventet” på å bli fridd til? Evt. hvorfor tror du det?
- **dersom kvinnen fridde**; hvordan opplevde du å bli fridd til? Det er kanskje litt mer uvanlig at kvinner frir, hva syntes du om det?
- Hva synes du om at hun ”utfordret” det tradisjonelle om at mannen kjøper ring og frir?
- Skulle du ønske at det var du som fridde? Er dette noe du har sett for deg å gjøre i løpet av livet?
- Visste du at dette var noe hun kom til å gjøre, eller hadde du planlagt å fri til henne en gang
- Hvorfor tror du hun gjorde det?
- Tror du hun ventet på at du skulle fri – at hun ikke ville ”vente” lenger?
- **dersom de ble enige**; hvordan ble dere enige om å forlove/ gifte dere?
- Hvem var det som tok opp temaet?
- Når du ser tilbake på det; savner du et frieri? Hadde du sett for deg at du kom til å fri til noen en dag?
- Tror du din kone savnet et frieri?
- Kan du fortelle om frieriet/ evt. dagen dere ble enige om at dere skulle forlove dere?

Bakgrunn for valget

- Var dere begge klare på at dere skulle gifte dere i nærmeste framtid da dere forlovet dere, eller var det mer som et løfte om at ”en gang”.. ?
- Hvor lenge var dere forlovet?
- Har du alltid hatt lyst til å gifte deg/ sett det for deg da du var yngre eller før du møtte din kone?
 - hvis ja: Hvorfor tror du det var noe du ville gjøre i fremtiden? Og hva tenkte du om ekteskap på den tiden?
 - hvis nei; hva gjorde at du ville det likevel, tror du? Når ble du ”gifteklar”?
- Hvilken betydning har ekteskap hatt for deg *før* du giftet deg? (f.eks hvilket innhold, spesiell betydning)
- Hvordan er det i vennegjengen deres – er det mange av dem som er gift?

- har det hatt noen betydning for ditt valg om å gifte deg?
- Er foreldrene dine gift? Har deres valg av samliv påvirket deg i ditt valg om samlivsform?
- Har religion hatt noe å si for valget?
 - Hvis ja; på hvilken måte?
 - hva er religion for deg? Hva betyr den?
- Hvilke faktorer påvirket ditt valg om å gifte deg (noe annet enn det vi har snakket om)?
 - dersom ”seriøsitet” kommer opp; på hvilken måte er det mer seriøst enn samboerskap?
 - dersom kjærlighet kommer opp; hva er kjærlighet for deg? Hadde det ikke vært den samme kjærligheten dersom dere (for)ble samboere?

Bakgrunn – før bryllupet

- Hva var det første dere gjorde av planlegging til bryllupet etter at dere ble forlovet? Og når var dette?
- Hvem tok initiativ til å begynne planleggingen, og hvem tok ansvar for hva?
 - dersom kvinnen tok mest initiativ og planla mest; hva synes du om det?
 - dersom mannen gjorde det; hvorfor tok du initiativ, og hva synes din kone om det?
- Hvor viktig var selve planleggingsfasen for deg?
- Var selve bryllupet noe du hadde tenkt på forhånd? Evt. hva tenkte du om dagen?
- Hadde du noen klare meninger/tanker om hvordan dagen skulle se ut?
- Hadde dere begge like mye dere skulle ha sagt, eller var det en av dere som fikk ”ansvaret”?
 - Dersom kona tok mest ansvar; hva syntes du om det?
- Man hører ofte om at ”det er brudens dag”, ”bruden står i fokus”, det handler om kjolen, at brudgommen ikke skal se kjolen og blomstene – var det slik for dere? Og hva synes du eventuelt om at det handler mye om bruden?
- Hva var din rolle som brudgom i forkant av bryllupet?
- Og hva med bruden? Hvilke ”roller” hadde dere – eller ”tok” dere?
- Hva med din ”rolle” som ektemann, hadde du noen tanker rundt hva de ville være – og om de var noe annet enn rollen du hadde som kjæreste/samboer?
- Tenkte du at hverdagen kom til å bli annerledes, og i så fall på hvilken måte?

Bryllupet

- Hvor giftet dere dere? (Kirken, tinghuset, andre steder..)

- Kunne du ha giftet deg på den andre måten? – Dere hadde jo blitt gift uansett.
- Hvor viktig var måten (borgerlig vs. kirkelig) for deg?
- Kan du fortelle meg om bryllupsdagen deres? (stor feiring, fest, hvordan var dagen lagt opp etc.)
- Kan du huske hva du følte?
- Hva betydde selve bryllupsdagen for deg?
 - Var det en dag du så fram til - hvorfor?
 - Gruet du deg? Evt. hvorfor/for hva?
- Dersom feiring og fest; Hadde selve dagen noe å si for at dere giftet dere? Kunne dere ha giftet dere uten noen tilstede og uten feiring? Hadde en av dere blitt skuffet dersom den andre ikke ville hatt feiring, tror du?
- På selve dagen, følte du at det ble mye fokus på bruden, og litt mindre på brudgommen?
 - Dersom ja; På hvilken måte?
 - Skulle du ønske det var likt fokus på dere begge?

Ekteskapet – etter bryllupet

- Hva betyr ekteskap for deg nå, som du er gift? Har noen av tankene endret seg fra det du tenkte før? Evt. hva?
- Hva er annerledes nå som dere er gift kontra det å være samboere/ kjærester?
- Bortsett fra selve bryllupsdagen, hadde det vært det samme å leve som samboere resten av livet tror du? Hva hadde du i så fall ”manglet”?
- Dersom din kone ikke hadde villet gifte seg, hadde det vært OK?
- Og motsatt; hadde din kone kunnet leve i samboerskap dersom du ikke ville giftet deg?
- Hva skiller ekteskap og samboerskap for deg?
- Hva med de økonomiske og juridiske fordelene et ekteskap fører med seg (arv, skattelette osv.), hvilken betydning har de for deg?
- Vet du om dette er viktig for din kone?
- Dersom det ikke hadde vært noen slike fordeler, eller kontrakter, ville du fremdeles ha giftet deg? Og hva med din kone?
- Ville ekteskap betydd det samme for deg dersom det kun var å ha en ring på fingeren og en bryllupsfest?
- Hva veier mest; de praktiske fordelene ved å være gift, eller bare det å vite at du er gift? (eller kanskje begge deler).
- Synes du ekteskap mer ”seriøst” enn samboerskap? Evt. hvordan?

Nå, etter bryllupet, merker du noen forskjell mellom det å være ektemann og det å være kjæreste? Evt. på hvilken måte?

”Når en mann gifter seg, gifter han seg ikke bare med en kvinne, men han binder seg til et system av regler, noen formelle og noen mer enn kun de tradisjonelle forventningene. Som ektemann blir mannen et subjekt for en annens forventninger og det kreves at han handler annerledes enn han gjorde som ungkar. Uansett hva ekteskapet betyr for et bestemt ektepar vil det faktisk at han er ektemann ha en stor betydning for andre” (Nock).

- Merker du at din kone, eller andre (samfunnet rundt deg) stiller krav til deg som ektemann, som du ikke opplevde før du ble gift?
- Har ekteskapet gjort noe med deg som mann? Og tror du dette (som evt. nevnes) hadde skjedd dersom du ikke hadde giftet deg?
- Hva er din rolle som ektemann?
- Hva er din kones rolle som kone?

****Dersom dette ikke er ditt første ekteskap;** tenker du annerledes om ekteskap nå enn du gjorde før ditt forrige ekteskap?

- Betyr det noe annet for deg nå?
- Møter du de samme kravene og forventningene nå som i første ekteskap?
- Du vet kanskje mer eller mindre hva et ekteskap går ut på, hva gjorde at du ville gifte deg igjen?

- Teoretiker (Giddens) snakker om ekteskapet som en ”tom institusjon”, fordi den har mistet sin opprinnelige betydning. Som en bygning, den er der, og ser lik ut – men innholdet er endret. - Føler du at det er slik for dere, at dere selv bestemmer hva ekteskapet deres skal innebære og inneholde? Evt. på hvilken måte? Eksempler.

- Er det noe annet du ønsker å tilføye, som vi ikke har fått snakket om?

Avrundning

- Takke for tiden deres og åpne for spørsmål – ikke nøle med å ta kontakt
- Si at oppgaven er tilgjengelig om de ønsker å lese den når den er ferdig
- Spørre om de ønsker sitatsjekk
- Kan også trekke seg fra studien når som helst